

Uvodnik

Igor Gregori

Padoa Schioppa je imel prav!

Ko je nekdanji gospodarski minister zadnje Prodijske kratkotrajne vlade, pokojni Tommaso Padoa Schioppa, izrazil prepričanje, da je plačevanje davkov preprosto "lepa stvar", se je nanj usul val polemik oziroma posmehovanja: to je bil namreč tudi znak, da je tedanja Prodijska vladna ekipa štartala z dokajšnjim nezaupanjem. Nadaljnji razpleti so namreč potrdili upravičenost teh sumov. Berlusconijska vlada je nato tudi po finančni krizi leta 2008 uvrstila med prioritete predvsem "prepotrebno" reformo sodnega sistema. Ob tem je sploh ni skrbelo, da je eden ključnih resorjev državnega ustroja, to je ministrstvo za gospodarski razvoj, ostal preveč časa brez načelnika (resnici na ljubo je vršilec dolžnosti omenjenega resorja za določeno obdobje postal sam Berlusconi!).

Izid usode zadnje Berlusconijske vlade je potrdil splošno nesposobnost vladanja desne sredine, ki je državo pripeljal na rob bankrota. Dejanska komisarska vlada novega premierja pa se trenutno spopada z vrsto kočljivih reform, zlasti pa z nujnim iskanjem denarja, ki naj bi v državne blagajne prinesel svež priliv likvidnosti.

In ravno v zadnjih tednih je postalo vprašanje o pokončnosti italijanskih davkoplačevalcev še kako aktualno. Nobene skrivnosti ni namreč v tem, da Italija slavi po pomanjkanju tovrstne državljanske kreposti: strokovni izsledki o davčnih utajah neizprosno potiskajo državljane apleinske republike na dno lestvice. Zgovorni so namreč podatki, po katerih letno na približno 350 milijard evrov obdavčljive vsote znesek davčne utaje znaša od 150 do 180 milijard evrov. Tej vsoti gre obenem prišteti delež sistemskih korupcij, sivega gospodarstva in - jažno - kriminala. Govorijo celo to, da če bi država razpolagala z vsoto celotnega davčnega priliva in bi se prepričano postavila proti silovitemu kriminalu, bi lahko v piclem desetletju (ali pa celo še prej) krepko poravnala javni dolg.

Gotovo pa je, da je kulturni manko v spoštovanju pravil še prevelik. Zgovoren je bil dogodek, ki je spremljal brodolom morske velikanke na otoku Giglio. Nesposobnosti kapitana potniške ladje so mediji kot protitež postavljali pokončno držo poveljnika pristaniške kapitanije: postal je narodni heroj samo zato, ker je enostavno opravljal svojo dolžnost. In vedenje slehernega državljanja, ki izpolnjuje svojo davkoplačevalsko dolžnost, se prav tako enači z izrednim dejanjem.

Sedanji premier Monti bo predvidoma vodil državo do prihodnjih političnih volitev. Najbrž mu bo v tem časovnem roku uspelo s strogimi ukrepi, ki bodo spremenili naše dosedanje delovne pogoje in temelje socialnega jamstva, zaustaviti drsenje republike v objem stečaja, gotovo pa bo to obdobje prekratk, da bi s državljanom vtil prepričanje, da je imel Padoa Schioppa s svojimi besedami prav, saj je povedal enostavno resnico. Pokojni ekonomist je bil v tedanji izjavi edinole neposreden, najbrž je izbral napačne izraze: ti so ranili občutljivost marsikoga, niso pa se dotaknili pokončnosti poštenih davkoplačevalcev.

Ob dnevu slovenske kulture

Prešernova nagajenka za življenjsko delo sta letos pisatelj Jože Snoj in oblikovalec Matjaž Vipotnik

Foto Nebojša Tejić / STA

Slovenski predsednik dr. Danilo Türk je sprejel predstavnike Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 50-letnici delovanja

Delegacija Kulturnega centra Lojze Bratuž pri predsedniku Türku Predstavili so delo in poslanstvo pomembnega goriškega središča

Slovenski predsednik dr. Danilo Türk je minuli četrtek, 2. t. m., sprejel delegacijo Kulturnega centra Lojze Bratuž iz Gorice. Predsednica centra Bratuž prof. Francka Žgavec, organizacijska tajnica centra Tamara Kosič, odborniki g. Marijan Markežič, dr. Damjan Paulin ter Jurij Paljk so na povabilo slovenskega predsednika imeli z njim skoraj enourni pogovor, v katerem je predsednik Türk pokazal zanimanje in poznavanje našega prostora. Predvsem pa se je seznanil z delom Kulturnega centra Lojze Bratuž in bližnjo slovesnostjo ob 50-letnici delovanja le-tega, katere se sam ne bo mogel udeležiti, bo pa nanjo poslal svojega predstavnika. Slovenski predsednik je tudi dejal, da bi se rad v bližnji prihodnosti poglobljeje seznanil s pomembnim kulturnim delom, ki ga opravlja v Gorici in širše na Goriškem slovenski Kulturni center Lojze Bratuž,

saj namerava obiskati Gorico in Goriško na obeh straneh državne meje. Prav življenje ob meji je dr. Danila Türka izjemno zanimalo in seveda vloga centra Bratuž v njem, kot se je tudi pozanimal po lastnih produkcijah centra Bratuž in v pogovoru s sogovorniki prisluhnil tudi podatkom o samem nastanku centra Bratuž, ki se je takrat imenoval Katoliški dom. Gostje so slovenskega predsednika seznanili tudi z dejstvom, da je center Bratuž v Gorici odprt za vse, kot so mu tudi pripovedovali o sodelovanju s slovenskimi kulturnimi ustanovami iz goriškega prostora v Sloveniji, poudarili pa so tudi dejstvo, da je sodelovanje s Kulturnim domom zelo dobro, prav tako z italijanskimi sorodnimi ustanovami. Predsednik Türk se je pozanimal tudi o finančnem položaju centra samega in tudi slovenske narodne skupnosti v Italiji ter potrdil, da se sam zavzema za

nemoteno delovanje pomembnih slovenskih ustanov v Italiji, ker se zaveda njihovega pomena za ves goriški prostor. Slovenski predsednik Danilo Türk je goriškemu gostu v predsedniški palači v Ljubljani pokazal tudi iskreno zanimanje za izvajanje operet, katere občasno in v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete iz Gorice prireja center Bratuž, kot ga je zanimalo tudi vsakodnevno življenje ob nekdanji državni meji. Rade volje pa je na delovnem srečanju tudi prisluhnil poročanju o dosedanjem delu v centru Bratuž, čezmejnem sodelovanju in prihodnjih načrtih tega goriškega kulturnega središča. Med prijetnim pogovorom se je slovenski predsednik navezal tudi na lastno poznavanje Goriške, ki jo je obiskal v preteklosti zasebno in uradno; pred kratkim je bil namreč v Goriških Brdih. Izrazil je željo, da bi center Bratuž tudi v prihodnje deloval v dobrobit celotni skupnosti ob državni meji, kot je tudi izrazil željo po obisku Gorice in seveda centra Bratuž. Obljubil je, da si bo tudi v prihodnje s svojim kolegom, z italijanskim predsednikom Napolitanom, zavzemal za narodne manjšine in seveda tudi za čim boljše življenje ob nekdanji državni meji.

DAN SLOVENSKE KULTURE

ČEDAD - GLEDALIŠČE RISTORI

v soboto, 11.2.2012, ob 20. uri

SODELUJEJO:

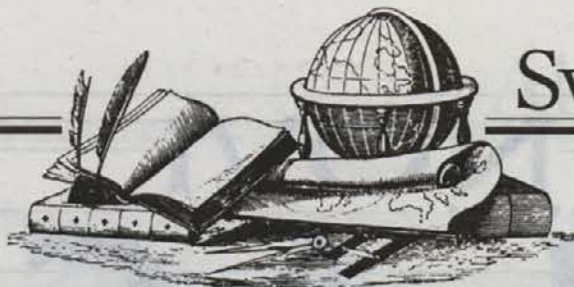
- ◆ Beneški oktet in Elisa Iovale
- ◆ harmonikarski orkester GM Synthesis 4
- ◆ Nikla Petruška Panizon in Primož Forte (SSG)
- ◆ Alexander Gadjiev (klavir)
- ◆ Aleš Lavrenčič (violina)
- ◆ Renato Quaglia
- ◆ mladi Beneškega gledališča
- režija: Marjan Bevk
- slavnostni govornik: Dimitri Waltritsch

Slovenska kulturno-gospodarska zveza

Svet slovenskih organizacij

- > Inštitut za slovensko kulturo
- > Zveza slovenskih kulturnih društev
- > Slovenska prosveta
- > Zveza slovenske katoliške prosvete
- > Glasbena matica
- > SCGV Emil Komel
- > Kulturni dom Gorica
- > Kulturni Center Lojze Bratuž
- > Slovensko stalno gledališče
- > Kulturno društvo Ivan Trnko

naš
jezik
je
glas
naše
duše

Vrsta srečanj SSO z uredništvu in upravami naših časopisov

Odločno zavzemanje za naš tisk

Predsedstvo Sveta slovenskih organizacij je v zvezi s splošno gospodarsko krizo, ki je posredno zajela tudi naš slovenski zamejski tisk, imelo v prejšnjem tednu vrsto srečanj z uredništvu in upravami prizade- tih javnih občil.

Beneških Slovencev. Giorgio Ban- chig in Ezio Gosgnach sta po- drobno orisala težave Doma, nje- govo vlogo v tem zelo občutli- vem narodnem telesu, ki gre od Matajurja preko Rezije do Kanal- ske doline. Na srečanju so izrazili prepričanje, da bosta tudi vnaprej

li predsednika SSO dr. Draga Štoko ter predsednika SKGZ Ru- dija Pavšiča o nastalem hudem fi- nančnem stanju (govori se o let- nem rezanju 250.000 evrov), s ka- terim italijanska osrednja vlada z rezanjem prispevkov grozi tudi v prihodnjih letih slovenskemu za- mejskemu dnevniku.

SSO je izrazil zaskr- bljenost nad usodo PD in izrazil obenem željo, da se PD ne sa- mo ohrani kot "manjšinski" dnevnik (zakon št. 250/90), ampak da postane za- res vedno bolj skupno in objektivno glasilo vseh Slovencev v Ita- liji, kateremu koli idej- nemu in političnemu prepričanju le-ti pripa- dajo.

Z vseh treh srečanj SSO s predstavniki našega slovenskega za- mejskega tiska je izšla skupna želja, da se ne samo Italija (zaščitni zakon št. 38/2001),

tako dežela FJK kot tudi slovenska vlada ta dragoceni glas Beneških Slovencev podprla z vso iskreno- stjo in doslednostjo.

V torek, 31. januarja letos, pa se je SSO skupaj z drugo krovno orga- nizacijo SKGZ sestel s predstavi- ništvom uprave in uredništva Pri- morskega dnevnika.

Na sedežu SSO v ul. Donizetti so predsednik Zadruga Jure Kufer- sin, podpredsednik Livio Va- lencič, predsednik PRAE dr. Rado Race ter odgovorni urednik PD Duško Udovič podrobno seznanili

ampak tudi prihodnja slovenska vlada objektivno zavzame za naš slovenski tisk, ki ne sme biti deležen krčenja oz. rezanja, tako kot žal skuša to napraviti tudi se- danja italijanska vlada pod Mon- tijevim vodstvom in kot je to storil za letos tudi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je znižal svoje prispevke in tako oh- romil polno in nemoteno delo- vanje tudi slovenskega zamejske- ga tiska, ki je nujno potreben za obstoj slovenske narodne sku- pnosti v Italiji.

Foto DPD

Tako se je vodstvo SSO sestalo 30. januarja s predsednikom Zadruga GM dr. Damjanom Paulinom in odgovornim urednikom Novega glasa Jurijem Paljkom in z rji- ma potanko analiziralo hudo si- tuacijo tiskov, ki se sooča z ve- likimi težavami in jih skuša pre- mostiti in obstati kot tisk, ki so mu določene etične, verske in de- mokratične vrednote še posebej pri srcu.

Vodstvo SSO se je še istega dne srečalo z upravo in uredništvom štirinajst dnevnika Dom, glasila

Vprašljiva razlika velikosti črk za slovenščino, francoščino in ladinsčino

Zadovoljstvo SSK za ureditev izdajanja dvojezičnih izkaznic

Stranka Slovenska skupnost izraža izredno zadovoljstvo, ker je notranje ministrstvo izdalo dekret, ki urejuje izdajo dvojezičnih osebnih izkaznic. Deželni tajnik SSK Damijanu Terpinu so novico sporočili iz urada poslanske skupine narodnih skupnosti (SVP in UV) pri italijanskem Parlamentu. Vladni dekret je bil v Uradnem listu Republike Italije objavljen 2. februarja 2012.

Na podlagi določil vladnega dekreta, v katerem sta upoštevana tudi zakona 482/99 in 38/01, se tako uvaja enoten sistem izdajanja dvojezičnih izkaznic, ki bo odpravil nevednosti glede pojave dvojniki, kar je nekaterim posameznikom povzročilo nemalo preglavic. Uspešna so bila torej številna prizadevanja raznih predstavnikov, med katerimi deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca in predsednika rajonskega sveta Podgora Walterja Bandlja, ki sta o tem problemu obvestila, med drugim, tudi goriško Prefekturo. Pri tem se stranki SSK zdi

čudno, zakaj je razlika med italijanskim in slovenskim besedilom. Le to je namreč napisano z manjšimi črkami. Tako je tudi na dvojezičnih izkaznicah za državljane francoskega in ladinskega poretka. Popolnoma drugače pa je na dvojezičnih izkaznicah, ki zadevajo nemško govoreče državljane Južne Tirolske, kjer je nemška pisava enako velika kot italijanska. SSK meni, da bi morali veljati enaki kriteriji za vse priznane narodne skupnosti. Predvsem pa, da bi morali biti italijansko besedilo in besedilo narodne skupnosti enake velikosti. Zato bodo predstavniki SSK poskrbeli, da bodo o tem obveščeni pristojni uradi, med katerimi je tudi urad poslanske skupine narodnih skupnosti.

Igor Gabrovec (foto DPD)

Walter Bandelj (foto DPD)

Čestitke predsednika SSO Draga Štoke Francu Pukšiču

Odnosi med Slovenijo in 'zamejstvom' so pomembni

Spoštovani Gospod Franc Pukšič Poslanec v Državnem zboru Republike Slovenije

membni so odnosi med ma- tično domovino in Slovenci, ki živijo izven njenih meja. V

opravljali funkcijo državnega sekretarja pri slovenski vladi. Prav zaradi tega smo pri SSO-ju prepričani, da bo ostal nivo delovanja Komisije na najvišji ravni.

Svet slovenskih organiza- cij Vam je kot krovna or- ganizacija Slovencev v Italiji na razpolago za so- delovanje pri obravna- vanju vseh dotičnih te- matik in odprtih vprašanj, ki se bodo spró- ti pojavljala. Prepričani smo namreč, da je stalno in dosledno sodelovanje med slovenskimi drža- vniimi ustanovami ter predstavniki Slovencev,

ki živijo izven meja Republike Slovenije, temelj za oboje- stransko uveljavitev in bla- ginjo.

Lep pozdrav.

njih se nam ponujajo velike razvojne možnosti na vseh po- dročjih. Vi, spoštovani Pred- sednik, vse to že dobro pozna- te iz časa, ko ste uspešno

V imenu Sveta slovenskih or- ganizacij Vam iskreno česti- tam za izvolitev na predse- dniško mesto Komisije za Slo- vence v zamejstvu in po svetu ter želim plodno in uspešno delo. Vse od osamosvojitve Slovenije je odnos do tistega dela slovenskega naroda, ki ži- vi izven meja Republike Slove- nije, stalno rasel. V tem je Državni zbor, kot najvišji državni organ, vedno odigra- val temeljno vlogo ter izkazo- val primerno občutljivost. Za vse to je še posebej zaslužna Komisija, za katero Vam je bi- lo podeljeno predsedniško mesto.

Vsi se zavedamo, kako po-

Čestitke predsednika SKGZ Rudija Pavšiča Damijanu Terpinu

Iščimo sinteze!

Predsednik Slovenske kul- turno-gospodarske zveze Rudi Pavšič je potrjenemu deželnemu tajniku Slovenske skupnosti Damijanu Terpinu

Cenil šem tvojo in analizo dose- danjega deželnega predsednika Rafka Dolharja na devinskem deželnem kongresu, saj sta se lo- tila nekaterih tem neposredno in brez nepotrebnega

tekmovalje in nekoristne nape-losti. Cilji, navsezadnje, so isti: skrbeti za razvoj naše skupnosti v odprtem in spravljivem obme- jem prostoru.

Prepričan sem, da moramo iz te naše pluralnosti ustvarjati prilož- nosti, da glede manjšinskih osrednjih tem iščemo sinteze in da skupaj razmišljamo o okrepi- vi vloge zdajšnjega zastopstva, ki je v tem času sprememb in pre- cejšnje negotovosti edina sku- pna referenčna točka v naši na- rodni skupnosti.

Prepričan sem tudi, da se da do- ločena nesoglasja reševati bolj st- varno in manj javno-polemično, če je pri vseh nas prioriteta želja ta, da probleme rešujemo in jih ne uporabljamo v druge name- ne. V tem smislu bi veljalo raz- misliti, da na skupnem srečanju ocenimo zdajšnji položaj naše narodne skupnosti in da iščemo morebitne sinteze glede nekate- rih vprašanj, ki so pomembna za Slovence v Italiji.

tako zaželel na- daljnje uspeš- no vodenje stranke:

"Dovoli, da ti ob ponovni iz- volitvi za deželnega taj- nika Slovenske skupnosti iz- rečem čestitke Slovenske kul- turno-gospo- darske zveze in moje osebne. Prosim te, da čestitke izrečeš tudi deželni predsednik Fulvii Premoli- novi ter podpredsedniku Adria- nu Corsiju ter deželnemu pod- tajniku Igorju Gabrovcu.

buja in nadgrajujemo naša vi- denja. Pomembno pa je, da ta različnost ne prerase v škodljivo

Foto DPD

Povejmo na glas

Skriti junaki našega časa

V času televizijskih in računalniških za- slonov, ki z učinkovitimi poudarki pou- darjajo dnevno privlačne dogodke in osebnosti, premalokrat pomislimo na vse tiste, ki niso deležni tako velikega zanimanja in obču- dovanja. In vendar gre za cele množice posa- meznikov, ki odmaknjeni in v senci hrabro ter dostojanstveno bojujejo svoj nelahki boj in so upravičeno junaki v najbolj resničnem pomenu besede. Njim se približa in jih odkrije kakšna dobra knjiga ali resnejši filmski zapis, pa še te- daj njihove zgodbe ne vzbudijo širšega odziva, saj so preresne in obeležene s stisko, kar nas ze- lo težko navdaja z navdušenjem. Takšni pač smo, čeprav se zavedamo, da to ni prav, ampak več kot toliko si pri tem ne moremo pomagati. In tako je eden od skritih junakov našega časa npr. upokojenec z nekaj več kot štiristo evri pokojnine. Praviloma se ne pritožuje, vsaj javno ne, prebija se s tistimi nekaj stotaki in marsikdaj je celo srečen, saj sreča rada nagraduje tiste, ki imajo malo ali premalo. Ni dvoma, da je takšna oseba resnični junak, saj se sprašujemo, kako lahko sploh živi in preživi, kakšno je njegovo počutje, če mora ves čas misliti, koliko ima še v žepu, koliko vsaka najmanjša stvar stane in kaj ter v kolikšni meri si lahko sploh privoščiti, da dokončno ne obuboža. In potem je tu npr. šti- ričlanska družina, v kateri je edini, ki je imel de- lo - to je navadno oče - ostal brez zasluzka, se pravi na cesti. Tudi tu se zamislimo ob vprašanju, kako takšna družina sploh živi in

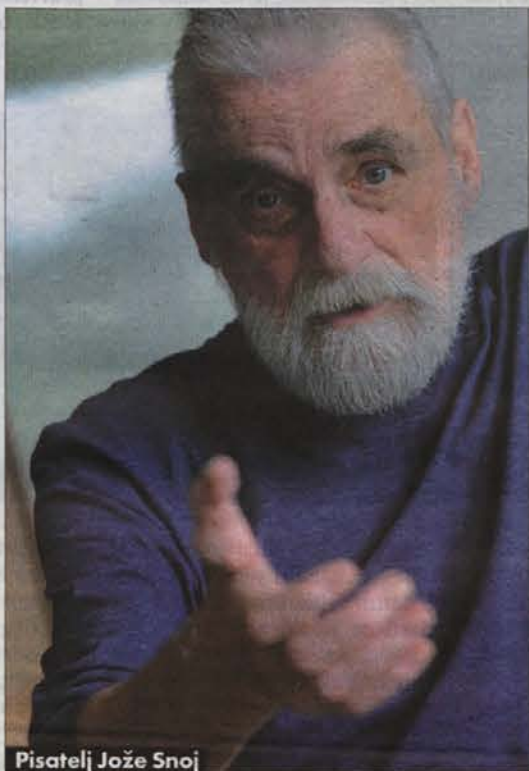
preživi in kakšno je njeno počutje, še posebej počutje otrok, če morajo ves čas misliti na svoje ponižujoče stanje. Upati je, da ima sreča takšne družine še posebej rada, čeprav si težko pred- stavljamo, kako je mogoče koga razveseliti v obupnem gmotnem položaju. In slednjič, kaj se nam zdi, če pomislimo na mladega fanta ali dekle, ki sta npr. ravnokar končala višjo šolo ali celo univerzo in se strahoma ozirata naokrog, kjer je še dolga vrsta njunih vrstnikov, ki kot onadva želijo stopiti v življenje, pa nimajo dela in ga bodo tudi težko dobili. Kakšno je počutje teh mladih, ki so leta in leta poslušali fraze, kako družba in država skrbita zanje, ko pa so se doko- pali do poklica oziroma diplome, naenkrat grobna tišina in nobenega pravega odgovora? Tudi ti mladi se več kot toliko ne pritožujejo, za- gotovo si mislijo svoje in zelo težko so te misli polne hvaležnosti in zadovoljstva, prej so nav- dane z zagrenjenostjo in trdim molkom ostre zamere. In vendar so ti mladi ravno tako skriti junaki našega časa, saj si komaj lahko pred- stavljamo, kaj pomeni ne imeti tiste prihodno- sti, ki so je bile deležne prejšnje generacije. Ogromno je torej skritih junakov našega časa, v vsakem primeru preveč, ogromno je oseb, ki nosijo velik del teže življenja tudi vseh tistih, ki jim je prihranjena tovrstna stiska. Se pravi velik del teže vseh nas, ki bi vsekakor morali storiti dosti več, da bi bila naša družba manj krivična, manj kruta, preprosto čuteča.

Janez Povše

Ob dnevu slovenske kulture podelitev Prešernove nagrade za življenjsko delo

Dobitnika sta pisatelj Jože Snoj in oblikovalec Matjaž Vipotnik

Pisnik, pisatelj in esejist Jože Snoj je v torek, 7. februarja, na osrednji Prešernovi proslavi v ljubljanskem Cankarjevem domu za svoj bogati literarni opus prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Snoj je s svojim obsežnim pripovednim, pesniškim in esejističnim opusom tako v tematsko-idejnem kot v estetskem pogledu bistveno zaznamoval in obogatil slovensko književnost zadnjih petih desetletij. Snoj v svojem literarnem opusu ustvarja večplastno podobo nemirnega 20. stoletja v luči razmerja med posameznikom, svetom in zgodovino. Estetska in etična vprašanja povezuje v neločljivo celoto, pri čemer se z umetniško govorico upira nasilju ideologij in teptanju človečnosti ter priklicuje izvorno skrivnost življenja, piše v utemeljitvi nagrade, kot poroča Slovenska tiskovna agencija.

Pisatelj Jože Snoj

vprašanjem, predvsem vprašanjem človekove minljivosti. V Snojevem romanesknem opusu je prepričljiv umetniški odraz v nemirnem 20. stoletju naša

razklanost pa ne zre z ideološkega, političnega ali zgodovinskega stališča, ampak globoko človeškega.

O osebnih in nacionalnih travmah govori s simbolno, slogovno kontrastno govorico in dviguje zgodovino na raven mita, arhetipa. Tudi v romanih *Gospod Pepi*, *Gospa in policaj* in *Ubijanje kače ali zapoznela sporočila o Gadu* se ukvarja s subjektivnim spopadom s svetom, z izostrenim etičnim čutom izrisuje naravo zla, hkrati pa obuja vero v stvariteljsko in etično moč besede, še piše v utemeljitvi nagrade.

Snoj podpisuje tudi številne eseje ter več del za otroke in mladino. Med njegova pomembnejša esejistična dela sodijo *Simbolizem Josipa Murina*, *Handkejev paradoks*, *Med besedo in Bogom* ter *Ubijanje zemlje*.

Snojeve knjige za otroke in mladino so zvočno in ritmično razgibane in temeljijo na besedni igri, prozna besedila pa so po vsebini večinoma pravljici; ta včasih izraziteje prehaja v grotesknost, parabolizacijo in alegorizacijo ali poetično parafraziranje bibličnih tem, piše na Snojevi spletni strani.

Jože Snoj (1934) je leta 1960 diplomiral iz slavistike in primerjalne književnosti na ljubljanski Filozofski fakulteti. Od 1961 do 1971 je bil novinar v kulturni redakciji Dela, od 1971 do 1993 pa urednik pri Državni založbi Slovenije. Za svoje delo je prejel več nagrad, med njimi nagrado Prešernovega sklada, Rožančevo nagrado, Jenkovo nagrado ter dvakrat Levstikovo nagrado. Dobitnik Prešernove nagrade za življenjsko delo je tudi oblikovalec Matjaž Vipotnik, ki je prejel Prešernovo nagrado za življenjski opus na področju grafičnega oblikovanja. Vipotnikov ustvarjalni opus temelji na oblikovanju vidnih sporočil s področja kulture, poleg tega je najvidnejši predstavnik tistih, ki so ponesli glas o kakovostnem slovenskem oblikovanju v svet.

Matjaž Vipotnik je, kot je zapisano v utemeljitvi, nezamenljivo in prelomno zaznamoval razvoj slovenskega in nekdaj jugoslovanskega grafičnega oblikovanja od 70. let minulega stoletja pa do danes. Ustvaril je obsežen opus plakatov za kulturne dogodke in gledališke predstave, gledališke scenografije, knjige in knjižne zbirke. Oblikoval je tudi celostne grafične podobe za kulturne ustanove in gospodarske organizacije. Njegovo obliko-

vanje odlikujejo kakovost, ustvarjalna inovativnost, sporočilna moč in svojstven, zelo živ in kulturno likovni jezik.

Izjemno obsežen in pomemben je njegov oblikovalski opus v 70. in 80. letih minulega stoletja za slovenska in jugoslovanska gledališča. Njegov opus celostnih grafičnih podob, plakatov, znakov, gledaliških listov in drugih vidnih sporočil za takratno prelomno gledališko kulturno dogajanje tako po obsegu kot po ustvarjalni in konceptualni izvirnosti, sporočilni moči, likovno

Oblikovalec Matjaž Vipotnik

je še zapisano v utemeljitvi nagrade. Matjaž Vipotnik (1944) je študiral na Akademiji Brera v Milanu, vzporedno je obiskoval tečaj na katedri za grafično oblikovanje milanske Visoke šole za industrijsko oblikovanje Castello Sforzesco. V Ljubljani je deloval v studiju MSSV, nato v Studiju Vipotnik. Za svoje delo je prejel vrsto nagrad, med njimi nagrado Prešernovega sklada in skupinsko Prešernovo nagrado za izvedbo predstave ob 100-letnici Ivana Cankarja.

ca vodi skozi vsebino, ter izjemna likovna kultura, ki daje knjigam plemenit in dragocen značaj.

Prav tako zelo avtorsko svojsko in kakovostno je Vipotnikovo oblikovanje celostnih grafičnih podob, v največji meri za kulturne ustanove in dogodke pa tudi za gospodarske organizacije. Za njegovo oblikovanje celostnih grafičnih podob je značilna jasna in trdna struktura razpoznavnih likovnih elementov, ki pa jih ob uporabi na različnih vidnih sporočilih likovno živahno variira in transformira, ne da bi izgubil celovitost grafične podobe. Vipotnik je kot grafični oblikovalec postavil oblikovalske meje, odpiral nova sporočilna in likovna polja ter vnašal človeško toplino v komunikacijski prostor,

Ob dnevu kulture so podelili tudi nagrade Prešernovega sklada Nagrajenci in obrazložitve nagrad

Nagrade Prešernovega sklada so letos prejeli trobentač Franc Kosem, dirigent Stojan Kuret, režiser Ivica Buljan, igralec in kantavtor Iztok Mlakar, pisatelj Andrej E. Skubic ter arhitektka Maruša Zorec.

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je Trobentač Franc Kosem nagrado Prešernovega sklada prejel za glasbeno ustvarjanje v minulih dveh letih. Kosem s svojim igranjem navdušuje tako mlajše kot tudi starejše poslušalce. "Odlika njegovega igranja je lep ton, čudovita tehnika in izraz, s katerim pritegne k poslušanju še tako zahtevnega poslušalca. S svojo interpretacijo je pokazal kvalitete perspektivnega mladega glasbenega umetnika, ki kaže razvit estetski čut, povezan s specifično tehnično spretnostjo", je v utemeljitvi nagrade napisal

Trobentač Franc Kosem

Alojz Ajdič. Za dirigentske dosežke na področju zborovske glasbe v

strani ustvarjajo sodobne trende, na drugi pa se z zlatimi črkami zapisujejo v zgodovino slovenske glasbene poustvarjalnosti.

Režiser Ivica Buljan si je nagrado prislužil za režijo predstav *Macbeth po Shakespearu*, *Salinger*, *Mala morska deklica*, *Ma in Al*, *Vampir*, *Lovske scene iz spodnje Bavarske*, *Kiklop*, *Werther in Mačka na vroči pločevinasti strehi*. Kot je v utemeljitvi zapisal Blaž Lukan, se zdi Buljanovo gledališče, zaradi obsega in izjemnosti njegovega

Dirigent Stojan Kuret

režiserskega opusa iz zadnjih dveh let, kot "gledališče-rika", saj z "nezgrešljivim emotivno-energetskim tokom prehaja preko prizorišč kot po eni strani natančno izdiferenciran performativni val, po drugi strani pa kot enovita uprizoritevna magma, ki z njih odstranjuje nepotrebno scensko-illustrativno ali psihološko-sim-

Režiser Ivica Buljan

bolno 'navlaklo'. Njegove režije so skrajno premišljeni, vselej pa tudi z zaupljivo in domala neopazno mehko izvedeni kolektivni gledališki akti, v katerih gledalec zavzema ključno mesto ob igralcu".

Igralec in kantavtor Iztok Mlakar je nagrado Prešernovega sklada prejel za igralske kreacije in interpretacije lastnih avtorskih projektov. Mlakar je mojster oživljanja karakternih dramskih likov iz klasične dramske literature kakor tudi tistih iz sodobnih iger slovenske in svetovne dramske ustvarjalnosti. Svojemu občinstvu se predstavlja tudi v pripovedno upetih pesmih in v vsebinskih tančinah vedno novih šansonov ob srečanjih in Večerih z Iztokom Mlakarjem. Po besedah Mojce Kreft je Mlakar "izjemni poznavalec in interpret slovenskega jezika in nje-

govih dialektoloških posebnosti. Je zlahtni igralec in pevec slovenskega gledališča, je umetniški ustvarjalec, ki svojo osnovno poklicno igralsko poslanstvo razume kot veličasten trubadurski navor občin-

stvu". Upravni odbor Prešernovega sklada je s svojim petim romanom *Koliko si moja?* prepričal tudi pisatelj Andrej E. Skubic. V romanu *Koliko si moja?* je Skubic pisal o ljubezenskem razmerju in o človekovem odnosu do lastnine. "Pisatelj prepričljivo prikazuje, kako je vztrajanje pri zgolj svoji resnici jalovo, kako negotovo je nekaj ali nekoga imeti in kako pomembno za odnos je svojega izbranca sprejeti. V dvojici 'imeti ali biti' se imeti izkaže za

Pisatelj Andrej E. Skubic

ročilo tega projekta je, "da smo neločljivo povezani z zgodovino okolja, v katerem živimo", piše v utemeljitvi nagrade. Zorčeva je projekt izvedla v sodelovanju z arhitektko Mašo Živec in absolventom arhitekture Žigo Ravnikarjem. Sicer pa nagrajena arhitektka po besedah Maje Tasič Demšar dvoma sodi v sam vrh slovenske arhitekturne stroke. Razen po vrhunskih sodobnih sakralnih in družbeno pomembnih arhitekturnih realizacijah je posebej prepoznavna po odlični in odgovorno izvedenih prenovah historičnih objektov v Sloveniji.

Arhitektka Maruša Zorec

Kantavtor Iztok Mlakar

iluzijo, biti (in ljubiti) pa je tisto, kar prinaša občutje harmo-

Filip Terčelj – član škofjeloškega profesorskega ceha

Terčelj je bil prisoten le na sestanku leta 1935

Filip Terčelj je vabilo za pristop k profesorskemu cehu poleti 1935 rad sprejel, vendar se v Škofjo Loko ni vračal, ker se je posvetil drugačnim dejavnostim, ciljem in nalogam. Vzgojitelj po rojstvu in po božji dani, po formaciji in po dolgotrajnem plodnem delovanju na Goriškem, zaveden in zavesten Slovenec, je iskal druge izbire. V Ljubljani je iskal možnosti, da bi nadaljeval versko-kulturno in socialno delovanje med primorskimi rojaki, begunci v Ljubljani. Iskal je nove priložnosti, da bi mogel kot profesor v šoli mladim odkrivati evangeljsko sporočilo in modrost življenja, da bi v mladih prižgal plamene vedoželjnosti, vere, in ljubezni ter zvestobe narodu ob občutljivosti za nujne duhovne in socialne potrebe ljudi.

Izbral je Ljubljano. Po prvem šolskem letu na (poljanski) gimnaziji je tam nadaljeval poučevanje in dijaške maše, ki jih je sam daroval in nanje pripravljali šolski zbor. Iz Marijanišča pa se je preselil na Poljski nasip 52, v Umobolnico, kjer je kot "rector ecclesiae", oskrboval bolnike in osebje v vsakodnevno službo božje besede in eharistije, kateri je dajal čim več radostnega sijaja, da je tako v bedno življenje sirot vnašal trenutke raja.

Terčeljeve posebne izbire! Zakaj se je Terčelj po enem letu v Marijanišču, ugledni ustanovi z uglednimi vzgojitelji, odločil za Umobolnico? Ker ni bilo kandidata? Da je ustregel škofu, ali ker mu je srce tako velelo? V umobolnici se je po prebegu zdravil,

tam srečal ljudi, jih razumel v stiskah, tam se je seznanil in se spoprijateljlil z zdravnikom, psihiatrom Bogomirjem Magajno, doma iz Gornjih Vrem pri Divači. Vsekakor je imel Terčelj na izbiro Marijanišče ali Umobolnico, izbral je tole in se tja tudi preselil 21. 8. 1935, kot potrjuje dokument, ki ga hrani Zgodovinski arhiv Ljubljane (ZAL 505), in bil 13.6.1945 od tam odpeljan v "partizanski zapor", kot navaja

frontne črte kot 'kočarje' razselili vsepovsod; več jih je še sem pribežalo pred fašizmom. Hodil je med begunce vse do Maribora, Ptuja in Kungote!

Stične točke v prijateljskem krogu

Mnogo skupnega so imeli trije prijatelji, posebno Tine Debeljak in Pavle Blaznik s Filipom Terčeljem. Skupno jim je bilo šolanje in oblikovanje v Zavodu, skupen pedagoški poklic in vneza za razvijanje kulturne dejavnosti, za stikanje niti včerajšnjega z današnjim družbenim dnem. Med njimi se je nemoteno menjavala vloga učitelja in učenca in se mimogrede pretakala pobuda, imeli so zamisli, iznajdljivost in pridnost, da so jih uresničevali. Skupna jim je bila 'ljubezen domačije'. Se razume, če ljubiš svoj rodni kraj, boš spoštoval rodni kraj bližnjega. To jim je bilo skupno s

Mladi Tine Debeljak

družina Tomšič v pismu Ozni. (* Pismo hrani Arhiv Slovenije, Lm 0028597)

Poleg tega je deloval kot duhovnik in duhovni vodja v družtvih izseljencev iz Julijske krajine v Ljubljani, ne glede na usmeritev, hodil je v Kranj in v Kamnik med primorske begunce, ki so tam ostali še od I. vojne, ko so jih s

Terčeljem; skozi njegovo bolečino so dojemali, kakšen zaklad imajo, ko je tako zelo ljubil rodne Grivče, Vipavsko dolino, Goriško in Posočje, ne materialno bogastvo, ki ga tam ni bilo, še preživetja ne, da, celo pravice do izraza sebe s svojo slovensko besedo tam ni bilo, to se je gojilo le na skrivnih srečanjih in shodih,

v pridigah, a je grozilo, da še ta živi plamen ugasne! Ogenj njihove ljubezni ga je čudovito oplazil. Debeljak je nastopil profesorsko službo 1927 in bil zaradi protiunitarističnega duha in 'skupnih jeder' kazensko nameščen v Nikšić. Zato se je sklenil ostreli jarma Ministrstva prosvete! Bo ta jarem Terčelju znosnejši, ko bo kot profesor na gimnaziji uslužbenec istega Ministrstva prosvete v Beogradu? Ali bo tudi Terčelja ministrstvo prestavljalo v južne kraje? Ga bo! O tem si bosta učenec in nekdanji učitelj 'iz prve roke' lahko izmenjala spoznanja.

Dr. Tine Debeljak, ki je ohranil živ tisti pedagoški eros profesorja med dijaki v razredu in je večno hrepenel po njem, je imel srečo, da je prevzel uredniško mesto v Slovenju; in ostal mu je zvest do konca, do leta 1945, ko je zaradi kršitve 'kulturnega molka' postal 'kriv'. Pred novo oblastjo 1945 je bežal v izgnanstvo brez vrnitve v rodni kraj, po katerem je hrepenel.

Spet sličnost. Terčelj je desetletje prej urejal Naš čolnec v Gorici, glasilo Prosvetne zveze, tistega omenjenega bujnega življenja, ki ga je držal z revijo in drugače pokonci. Potem pa je bežal v izgnanstvo, brez vrnitve, kajti oblast 1945 mu ni dovolila nazaj na Primorsko, za kar je prosil, pač pa isti trenutek izkoristila, da je ob izginotju širila zavajajočo lažno vest o njegovem prebegu tja čez, v cono A.

Neprimerljivo izgnanstvo, boste rekli Terčelj se je vendar zatekel v Ljubljano, ki mu je bila domača, kjer se je povrh vsega kar dvanajst let šolal in oblikoval, kjer so bili sošolci, profesorji in njegov škof. Res! Pa je le bil 'begunec'. In katero izgnanstvo je hujše, kot ko na pragu ne smeš v domačo hišo?

S tem bralec dobi mogoče posredne odgovore na vprašanja, ki se mu ob prebiranju dokumentov in spominov sproti porajajo.

/ dalje prihodnjič
Marija Pegan

Vmešavanje, podtikanje in sprenevedanje Slovencev

Fosili

O b svečnici navadno obiščem enega izmed redkih še živčih borcev iz zadnje vojne. Pravzaprav je bil bolj kurir kot partizan, zato ni nič manj seznanjen z vsaj nekaterimi dogodki, ki jih je zaznamovala druga svetovna vojna, ki jo še vedno pojmuje kot osvobodilno vojno. Pogovor je nanesele tudi na zadnje slavje v Dražgošah, kjer je prvoborec Janez Stanovnik imel govor in so ga na TV Slo-

ebe, ampak kot funkcionarji vere alias Cerkve. S tem vse bolj zabrisujejo ustavno zapisano ločitev Cerkve od države. "Država" pa to mirno dopušča? Zakaj? Zato, ker se čuti inferiorno do nje? - Izjava, kakršne tudi v času komunizma ni bilo javno slišati. Vsak ima pravico, da se izraža o stvareh, za katere meni, da jih pozna, samo naj bo to pošteno in pravično. Ko gre za Rimskokatoliško cerkev ali za nas verne, pa

Spomenik na Dražgošah

venija v eni od oddaj zelo zanimivo ocenili. Sam sem se z Dražgošami velikokrat srečeval, še zlasti na sv. Lucijo, tamkajšnji župnijski zavetnici, v času, ko je tam župnikoval moj znanec. Ni moj namen ugotavljati zgodovinsko resnico o dražgoški bitki, potreben je le čas, da se bo tudi ta zgodba dokončno razpletla. V pogovoru na obisku pri svojem partizanu pa sem povedal tudi stavek, ki je bil objavljen v našem zamejskem dnevniku in ga je napisal prominentni zgodovinar glede pogovorov, ki jih je s politiki imel v Sloveniji tamkajšnji ameriški veleposlanik. Zapisal je, da "je najbolj pokončno nastopil prav v tem smislu Janez Stanovnik na svečanosti v Dražgošah". Nastopa dr. Janeza Stanovnika ne bi komentiral, se pa ne strinjam z ugotovitvijo našega zgodovinarja, kajti čas je marsikaj povozil, povozil pa je tudi takšne vrste nastop, kot smo ga videli na letošnji dražgoški proslavi.

Enkrat mesečno se na petek zvečer oglasi na "turški kafi" znanec, musliman, ko se vrača z njihovega verskega srečanja, ki je redno v bližnjem mestu. V pogovoru sem mu prebral tudi besedilo, ki mi ga je prinesel neki študent. Glasi se: "Prvoborka za narodno spravo dr. Spomenka Hribar je podala diagnozo slovenske družbe, v kateri je opozorila na "bolezenske klice", ki grozijo slovenskemu narodnemu telesu z besedami: "Cerkve pronica prav v vse sfere javnega življenja. Ni problem v tem, da so verni ljudje na vodilnih mestih; sporno je, da na teh mestih ne ravnajo kot javne os-

postaja takšne vrste izjava sporna. Če bi Hribarjeva kaj takega napisala o muslimanih v Sloveniji, bi gotovo stvar imela drugačen odziv pa tudi kakšno resno posledico, takšno ali drugačno. Ker pa je to bil tipičen napad na kristjane, pa izjava Slovenke leta 2011 ostaja v javnosti zamegljena in se nobena potrebna institucija, kot je npr. varuhinja človekovih pravic, ni oglasila.

Vsakega Slovenca bi morali takšni nastopi skrbeti. Kajti tu se vidi, v katero smer se razvija slovenska družba. Ne samo tista, ki jo oblikujejo "legende iz polpreteklo vojne", pač pa tudi tisti, ki v tej družbi imajo neko kulturno in politično težo. Eni in drugi počenajajo to, ne s svojo modrostjo, kar bi pričakovali, pač pa s svojimi predsodki pa tudi neperspektivnimi življenjskimi pogledi in so tudi sami soodgovorni za stanje, v kakršnem je danes naš slovenski narod. Takšne izjave so zaskrbljujoče zato, ker izražajo netoleranco, nepripravljenost na medsebojni dialog in ne nazadnje širijo tudi stvari, ki so daleč od resnice, kar bo zopet imelo daljnosežne posledice, saj tisti, ki stvari ne poznajo, te pač sprejmejo takšne, kot so predstavljene, še zlasti ker so jih izgovorili "očetej ali matere naroda", in tako dobesedno poneumljajo nekritične bralce in seveda tudi narod sam. Če še ne veste, je dobro, da veste: "Strokovnjaki, ki že desetletja raziskujejo, zakaj ni pod zemljo v Sloveniji dovolj nafte, so ugotovili, da te nima smisla iskati, saj so bili fosili pri nas vedno na površju!"

Ambrož Kodolja

Težavno prestavljanje besedila iz izvirnika v prevod Nekaj misli o težavah in zagatah pri prevajanju Svetega pisma

Vsak prevajalec ve, da dokler se besede izvirnika lepo prekrivajo z besedami ali besednimi zvezami jezika, v katerega prevaja, prevajanje dobro teče in hitro napreduje. Ko pa naletiš na besedo ali besedno zvezo, ki se od ciljnega jezika močno razlikuje, se zatakne. Isto se dogaja prevajalcu Svetega pisma, zlasti iz hebrejščine, ki je besedno in izrazno zelo različna od naših evropskih jezikov, pa tudi iz novozaveznih grščine, ki ima semitsko obarvano besedje in njegovo semantiko. O tem smo s prof. Otmarjem Črnilogarjem in zdajšnjim škofom dr. Jurijem Bizjakom ob prevajanju Svetega pisma veliko debatirali. Naj zadevo osvetlim z nekaj primeri. Vzemimo besedo ime, hebr. šem. Ta ima tudi v hebrejščini lahko isti pomen kot v slovenščini. Npr. v stavku: Kako ti je ime? Toda v hebrejščini ima ta beseda še veliko širši in globlji pomen. Ne označuje samo imena nekoga, ampak tudi njegove značilnosti, njegovo življenjsko nalogo, predvsem pa njegovo navzočnost, prisotnost, in včasih celo samo osebo. Tako npr. Salomon pravi, da bo sezidal hišo "Gospodovega imenu" (prim. 1 Kr 8,19) in da bo "v njej prebivalo Gospodovo ime". Pri tem pa dejansko misli na Gospoda samega, ki bo prebival v novem templju. In pre-

vajalec že stoji pred dilemo, ali naj stavek prevede dobesedno (bo prebivalo Gospodovo ime) ali po smislu (bo prebival Gospod). Zanimivo je, da se je najstarejši Noetov sin imenoval kratko malo Sem, hebr. šem, torej Ime. In Ha-šem ("ha" je določni člen), Ime v najodličnejšem pomenu, je za jude celo eno od poimenovanj za Boga. Ha-šem je za jude isto kot Adonaj, Gospod, se pravi eno od nadomestnih imen za nadvse svetega Boga Jahveja, ker se tega njegovega imena tako rekoč ne upajo izgovarjati. V Stari zavezi ga je smel izgovoriti sa-

vsako molitvijo napravimo križ: V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Kaj pravzaprav pomeni ta "v imenu"? Ali res samo to, kar pomeni v slovenščini, ko s tem nekoga pooblastimo, da nekaj napravi "v našem imenu", se pravi namesto nas? Ne, "v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha" dejansko pomeni: v njihovi navzočnosti in pričujočnosti, v zavesti, da stojimo pred troedinim Bogom, ki je vedno ob nas in nas stalno spremlja skozi življenje. Če začnemo moliti v tej živi zavesti Božje vsenavzočnosti, bo naša molitev veliko bolj zbrana in

mo veliki duhovnik enkrat na leto v najsvetjšem delu templja, v presvetem. Pomenljivo je, da kristjani pred

učinkovita. In ko Jezus pri zadnji večerji pravi svojim apostolom: Doslej niste še ničesar prosili "v mojem ime-

nu" (Jn 16,24), s tem hoče reči, da se v molitvi še niso obračali nanj kot na Božjega Sina, kot na pravega Boga, enakega Očetu. Podoben svetopisemski izraz je obliče, kar je v laiški rabi starinski izraz za obraz. V Svetem pismu pa ga velja ohraniti. Zakaj? Zato ker besedno zvezo "hoditi pred Božjim obličjem" nekateri površno prevajajo kar s "hoditi pred Bogom", kar pa zavaja, saj vzbujajo predstavo, da mi hodimo spredaj, Bog pa caplja za nami; medtem ko v resnici ta izraz pomeni, da ves čas hodimo, se pravi živimo pred Božjim obličjem, pred očmi živega Boga, v njegovi navzočnosti in svetlobi. Tudi beseda meso ima v Svetem pismu veliko širše in včasih našemu jeziku tuje pomensko polje, zato je ni mogoče preprosto enačiti s telesom in telesnostjo oz. čutnostjo. Pomeni človekovo krhkost in minljivost, zlasti pa njegovo grešnost. Apostol Pavel med "deli mesa" našteva najrazličnejše pregrehe: malikovanje, sovraštvo, prepirljivost, ljubosumnost, jezo, častihlepnost, nevoščljivost ipd. (prim. Gal 5,19-21). Kristjan se mora nenehno prizadevati, da v njem zmaga duh, ki rojeva ljubezen, veselje, mir (Gal 5,22) in da postaja "skriti človek srca" (1 Pt 3,4).

Čisto poseben pomen ima izraz meso v znanem stavku iz Janezovega evangelija: In Beseda je meso postala (Jn 1,14). Tukaj meso pomeni isto kot pravi človek, človek z dušo in telesom. Večna Božja Beseda, ki je duhovne narave, se je učlovečila, si privzela našo trpljivo človeško naravo, da je mogla zadostiti za naše grehe.

/ str. 9
Janez Zupet

Spominska maša za mučence v Davči

Praznovanje "Jezusovega darovanja" ob spominu na Filipa Terčelja in Franca Krašna

Na svečnico, 2. februarja, je minilo 120 let od rojstva Grivškega duhovnika, pesnika, pisatelja, rodoljuba in mučenca Filipa Terčelja in od 66-letnice mučeniške smrti, ko sta bila s sobratom duhovnikom Francem Krašno, župnikom v Sorici in Davči, 7. januarja 1946 zahrbtno umorjena v Štulčevi grapi v Davči. Obeh mučencev smo se spomnili v molitvi pri spominski maši v Davči, ki je bila na praznik Jezusovega darovanja v župnijski cerkvi Naše ljube gospe Presvetege Jezusovega srca. Mašo je daroval domači župnik Mirko Turk ob somaševanju nekdanjega župnika Rudija Tršinarja. Uvodoma je prof. Marija Pegan predstavila življenjski opus ter trnovo pot obeh mučencev vse do njune mučeniške smrti. V mašni pridigi je Mirko Turk poudaril pomen praznovanja svečnice, ki ga je v prisposodi primerjal z daritvijo življenja, ki sta ga Bogu darovala mučeniške smrti duhovnika Filip Terčelj in Franc Krašna. Rdeča nit spominskega bogoslužja so bile molitve in prošnje za uspešno beatifikacijo obeh mučencev. Spominsko bogoslužje so z lepim petjem Terčeljevih pesmi popestrili cerkveni pevci iz Davče, Zeleznikov, Zalega Loga in Novakov. Na orglah jih je spremljal davški organist Franc Peterneji. Po maši smo se z molitvijo ob grobu pokojnih mučencev poklonili njihovem spominu. / Anton Sedej

V pričakovanju na cerkveno zborovanje, ki bo potekalo od 13. do 15. aprila 2012

Od Ogleja 1 do Ogleja 2

Cerkve italijanskega severovzhoda se mrzlično pripravljajo na cerkveno zborovanje Oglej 2, ki bo potekalo od 13. do 15. aprila 2012. Gre za sinodalno srečanje, podobno tistem, ki so ga škofije Triveneta že doživljale pred nekaj več kot 20 leti. Prvo zborovanje je od 28. aprila do 1. maja 1990 potekalo pod geslom *Krščanske skupnosti in prihodnost treh Benečij*. Tedaj so se krajevne Cerkve nanj pripravile s soudeležnostjo vernih skupnosti, ki so skupno razmišljale o cerkveni stvarnosti na tem območju, z znanstvenimi raziskavami o družbeno-kulturnih spremembah in prihodnosti institucij v evropski perspektivi ter s teološkim pregledom stanja, da bi proučili pastoralne smernice nove evangelizacije v tem prostoru. V štirih dnevih zborovanja se je posveta v kongresni palači v Gračevo udeležilo okrog 800 delegatov, delovna omizja pa je imelo 24 različnih komisij, ki so poglobljale izkušnje vere v sekulariziranem svetu, posredovanje vere v krščanski skupnosti in pričevanje vere v našem času. Smernice za novo evangelizacijo, ki so izšle s prvega zborovanja, so bile: nujna po ponovnem odkritju svežine evangeljskega oznanila; prioriteta verske vzgoje odraslih kristjanov, da bi se naučili globlje razbirati vsakdanjo stvarnost in globoko simobolno vrednost, ki izhaja iz vere; prizadevanja, da bi gradili skupen dom v spoštovanju različnosti in v iskanju Božjega kraljestva. Zborovanje je kot glavne izzive, s katerimi naj se sooči pastoral, postavilo sekularizacijo in versko brezbriznost kot posledici blagostanja, prešibko učinkovitost cerkvenih skupnosti v pre-

vladajočem subjektivizmu, krizo tradicionalnih vzorov še zlasti v družini, etnični, kulturni in verski pluralizem, do katerega je prišlo po padcu meja. Na vprašanje, kako naj živimo in posredujemo vero ter iz nje naredimo pravo dušo sodobne kulture in omike, je Oglej 1 postavil kot temeljno izhodišče novo evangelizacijo, življenje v pluralizmu in snovanje novega družbenega tkiva. Pastoral bi moral skrbeti za okrepitev verskega življenja odraslih, ki prepogosto istovetijo vero s prakso občne etike. Župnijska kateheza namreč očitno skrbi izključno za mlajše; za starejše, ki bi morali biti zgled mladim, pa premalo. Ponovno bi morali premisliti načine, kako mlade vključiti v krščanske skupnosti; pa tudi župnije bi morale skrbeti - kot navajajo smernice z zborovanja - za to, da bi izkazovale več ljubezni do ljudi, da bi postalo oznanjevanje evangelija bolj otipljivo in verodostojno. Prioriteto v pastoralu bi morala predstavljati družina kot privilegiran kraj posredovanja krščanskega oznanila in verske izkušnje. V 90. letih se je v deželah italijanskega severovzhoda razširil etnični, kulturni in verski pluralizem kot posledica priseljenstva iz držav vzhodne Evrope in Afrike. Novost in različnost nista grožnja, temveč bogastvo, s katerim moramo vz-

Foto DPD

postaviti dialog. To obenem zahteva zvestobo lastni kulturni in verski istovetnosti, sprejemanje drugačnega in preseganje predsodkov. Škofje so vernike spodbudili k promociji človekovih pravic, k večji solidarnosti in simpatiji do revnih ter na rob potisnjenih, h gradnji miru in zaščiti stvarstva. Potrebno je tudi novo družbenopolitično prizadevanje prek kulturne formacije svobodnih, odgovornih in zrelih krščanskih osebnosti. Ideja o cerkvenem zborovanju Oglej 2 se je porodila že ob koncu prvega srečanja leta 1990. Škofje so tedaj poudarili, da bi kazalo v prihodnosti prirediti zborovanja, na katerih bi preverili prehojeno pot in spodbudili obnovo krajevnih Cerkva. Po 20 letih je nujna, da bi preresetali, kaj Duh pravi Cerkvam danes, res močnejša. Prišlo je namreč do globokih sprememb v odnosu do zgodovine in teritorija, do novih družbenih in kulturnih dinamik. Do prvega zborovanja je prišlo kmalu po padcu Berlinskega zidu; tedaj so ljudje z zaupanjem gledali proti Vzhodu. To je bil tudi čas vojne v Zlatu in krvavih sporov na Balka-

nu. Tretje tisočletje se je začelo z velikimi pričakovanji in novimi scenariji: globalizacija in nove tehnologije so spremenile ne le svet komunikacij in medčloveških odnosov, temveč človeka samega. Italijo in na poseben način severovzhodne dežele je zaznamoval pojav priseljenstva. Krščanske skupnosti so kljub težavam pokazale posebno občutljivost. Živ je tudi problem mladih, do katerih išče Cerkve nove poti. Ekonomsko-financijska kriza je prizadela tudi naše ljudi. Pot Cerkve v takem okolju je zapletena, s preroškim pričevanjem Janeza Pavla II. zlasti ob jubilejnem letu 2000 pa se je odprla nova perspektiva, ki jo je Benedikt XVI. še okrepil s svojimi spodbudami, naj sekularizirana družba na novo odkrije "občutek za Boga". Zaradi vsega tega so škofje Triveneta sklicali novo zborovanje, da bi skupaj z očmi vere in z bogastvom pastoralnih izkušenj razlikovali, kaj Duh naroča vernikom v našem času, kako lahko v tem kontekstu oznanjamo Jezusa Kristusa in obnovimo misijonsko zavzetost. / DD

Kratke

Predstavitev nove spletne strani SŠK

Cerkev na Slovenskem želi v duhu nove evangelizacije škofom, duhovnikom, redovnicam, redovnikom, pastoralnim delavcem, vernikom ter širši javnosti ponuditi posodobljen kraj srečevanja in izmenjave novic. Dne 1. februarja 2012 so predstavili novo spletno stran Katoliške Cerkve v Sloveniji, ki so jo pripravili sodelavci uradov in služb Slovenske škofovske konference s pomočjo zunanjih strokovnjakov. Nova spletna stran je dostopna na naslovu: www.katoliska-cerkve.si, do nje pa bo še nekaj časa omogočen tudi dostop preko domene: www.rkc.si. Pripravili so jo z namenom, da bi odgovorili na zahteve časa in pričakovanja uporabnikov. Novi medij želi biti v podporo poslanstvu in delovanju Cerkve ter na voljo vsem, ki jih zanima cerkveni utrip. Razvoj so zaradi obsežnosti projekta razdelili v več faz, ki bodo v prihodnjih mesecih postopoma omogočale, da bo vsebina informacij bolj obsežna in kakovostna, seznanjanje z vsebinami pa preglednejše in hitrejše.

Pojdimo v naš Lurd, k Mariji žanjici

Pojdimo v Lurd! Ne v francoski, ampak v naš slovenski Lurd v Porčini, pri Čedadu, k Mariji žanjici, tako imenovani, ker se kaže s srpom v roki, kakor tistega septembra, ko se je prikazala slovenski deklici in se je z njo "po naše", prav po domače, kot se zdi še nikjer, z njo pogovorila. Pojdimo 14. februarja z videmskim nadškofom, ki prihaja, da blagoslovi križ pri oltarju v farni cerkvi, kjer se je Marija deklici prikazala in ji vtisnila na roko tisti mali križec, ki ga je ona potem do smrti nosila kot znamenje resničnosti doživljanja, menda pa tudi kot nekaj poročni prstan v spomin na novo, večno zavezo po Mariji z Jezusom, ki jo je Terezika tam pri oltarju, kot sicer vsi, a na tako živ način doživela. In bomo gotovo imeli vtis, da je to morda le prvi korak, ki ga nadškof pripravlja ob pripravi na dokončno, tudi cerkveno priznanje Marijinega prikazanja. Pojdimo k Mariji zlasti v soboto, 14. aprila, ko se bomo Slovenci, zlasti mi iz Posočja in Brd, menda prvič v zgodovini tudi skupno "po naše" pogovorili z Marijo "na blagoslovljenem kraju, o katerem so morda okoliški ljudje pravili, kakor nekaj o Nazaretu: Kaj pač more priti dobrega iz Porčinja? In se ga je morda Marija ravno zaradi tega usmili. Ona, ki je že o sebi nekaj pravila: "Ozrl se je na nizkost svoje dekle! Stori mi je velike reči on, ki je mogočen, in me bodo zato blagorovali vsi narodi... Vsi narodi". Tokrat tudi Slovenci, ki končno prihajamo, da jo s pravno tu izberemo za svojo kraljico in si pri njej stisnemo roke s temi tako dobrimi, a zapostavljenimi ljudmi iz Benečije, ki še vedno govorijo isti jezik kot mi po Tolminskem, z njimi pa še z drugimi tako nam podobnimi nekdanjimi Slovenci, Furlani. In bo zares nepozabno, enkratno doživetje na tem prekrasnem kraju z gorami iz Kobariškega kota v ozadiju in širnim razgledom čez furlansko ravnino pod nami, tja do Jadranskega morja, kjer je tudi živel slovenski rod. In se bomo v tej še danes t. i. "dolini", kjer se je Marija tisto leto 1855, še pred Lurdom, prikazala slovenski deklici in ji s šopkom nažete trave podala tisti materinski opomin, ki bi bil lahko spremenil zgodovino nas vseh: "Naj ne žalijo Boga s preklinjanjem in naj ne zanemarjajo z nepotrebnim delom božjih dni". In Bog sam ve, kaj bo še lahko iz tega, čeprav poznega prebujenja prišlo! Morda zares nov Lurd, ker če je Marija prišla, gotovo ni prišla le na sprehod, ampak zato, ker je imela svoje "božje načrte", ki - kot vsi božji načrti - niso vezani na čas in se bodo zato še lahko izpolnili, če jo sprejmemo, kakor so jo sprejeli pod pirenejskimi gorami: predokus nebes na zemlji, novo versko prebujenje ne samo po Furlaniji, kateri menda še posebno velja Marijin opomin, in po Benečiji, ki komaj prihaja iz verskega enako kot narodnega zatiranja, ampak tudi po Sloveniji, za katero je Marija pač dobro vedela, kakšni časi jo čakajo. / P. Čarga

Šesta številka otroške revije Pastirček

V kratkonogem februarju šegavi pust in resnobni post

Letos se bo verjetno norčavi pust s svojimi šemami potepal po naših vaseh in mestu ob vrtnčenju burje, ki v teh mrzlih dneh vztrajno pometa po naših krajih. Bolj umirjeno se pust predstavlja v šesti številki otroške revije Pastirček, kjer so pustno razpoloženi le vila Cirila, skrat Kosmat in Pika, ki vabijo na pustni ples, in Pakec, ki se je tokrat osemil v psička, štirinožnemu sopotniku svojih pustolovčin pa je nataknil svoj obraz... Kak pustni motiv je zašel tudi na katero izmed osemstiridesetih risbic, ki prinašajo še odzven božičnih praznikov, pa tudi zimske pokrajine in jih preveva bujna domišljija priden risarjev iz goriških in tržaških šol ter vrtcev. Njim se pridružujejo učenci iz OŠ P. Voranc iz Doberdoba, petošolci OŠ iz Romjana, četrtošolci OŠ F. Bevka iz Opčin in četrtošolci OŠ F. Erjavca iz Štandrea, ki so Pastirčku poslali dopise z lepimi vsebinami.

Mesec februar je kratek, a poln pomembnih dni: 2. je svečnica, praznik Gospodovega darovanja in konec božičnega časa; 3. sv. Blaž, priprošnjik proti boleznim v grlu; 8. Dan kulture ali Prešernov dan - naš največji pesnik je umrl 8. februarja 1849; 11. je

Pastirčka. Med poučnimi draguljčki je tokrat basen V. T. Arharja *Lisica in jazbec*. Kristus in sv. Peter sta protagonisti legende, ki jo je napisal Božo Rustja; v njej je razlaga, zakaj na Krasu ni vode. Walter Grudina je v središče zgodbe iz Svetega pisma postavil drobnega pastirja Davida, ki je z Božjo pomočjo premagal grozovitega velikana Goljata. Prizor je učinkovito ilustrirala Paola Bertolini Grudina. Bralcem bo srca ogrela pripoved Marize Perat o sončnem žarku, ki je veselo zašel v ozko, temnačo ulico in s svojo svetlobo razveselil njene prebivalce. Izpod peresa Barbare Rustja pa bodo izvedeli, kako zelo se je Dojenčica razveselila ob misli na zeleni teden, ki ga bo sicer doživela šele v petem razredu. S preteklikom se hudomušno ukvarja deček Pino, ki je prav zaradi tega zašel v jezikovni kotiček Berte Golob, ki je tokratni pogled v slovnico naslovljena *Dežela Nikolina*. Stric Maks neustrahovito vodi Pastirčka in Tjašo na ogled premalo poz-

Lurška Marija in dan bolnikov; 22. pa se pust spoštljivo umakne postu, saj je ta dan pepelnica. Na dan kulture je uglasena pesmica V. T. Arharja *V knjižnici*, ki jo je lepo ilustrirala Danila Komjanc, kot tudi marsikatera druge zapise v šesti številki priljubljenega

preteklikom se hudomušno ukvarja deček Pino, ki je prav zaradi tega zašel v jezikovni kotiček Berte Golob, ki je tokratni pogled v slovnico naslovljena *Dežela Nikolina*. Stric Maks neustrahovito vodi Pastirčka in Tjašo na ogled premalo poz-

nanih naravnih in kulturnih biserov v naši bližnji okolici. Tokrat je vedoželjnija v družbi prijateljev iz Goriške in Tržaške pospremlil do Kanala ob Soči, na Kanalski vrh in na Lig, na Marijino Celje k božjepotni cerkvi. Tako nazorno je vse opisal, da bodo mali Pastirčkovi bralci lahko poprosili očete, naj jih peljejo na ta lepi izlet. Marijan Markežič, ki usmerja strica Maksa, z veseljem ugotavlja, da se je že marsikatera družina odločila za "kulturno potepanje" po poteh strica Maksa. Pastirček pa si v tej ostri zimi želi pomladi, saj se je zasanjano ustavil pred rumeno trobentico in navedel - ob pomoči Ane Rupil in Danile Komjanc - vse njene lastnosti. Medvedek Tedy v stripu Antonelle Delbianco je zapustil topli brlog, da bi šel raziskovat svet...

Pod spretnimi prsti malih rok se bo prikazala simpatična koza iz tulcev, papirja in še marsičesa drugega, če bodo otroci, morda tudi pri šolskih urah likovne vzgoje, pravilno sledili navodilom Tatjane Ban. V šesti številki bodo bralci bistrili glavnice tudi ob rubriki *Kar lepo po vrsti* pa tudi na razvedrilni strani. Tisti, ki se radi posladkajo, bodo našli recept za sladico bajadere in se kratkočasili ob igrinah, ki jih je izbrala Hema. Obetavni mali cerkveni pevci se bodo lahko naučili *Jagnje božje*. V stavek iz maše za otroški zbor *Gospod je moj pastir*, ki jo je zložil goriški skladatelj Patrick Quaggiato. Smučarji pa naj ne pozabijo na mednarodna smučarska pravila! Varen smuk in prijetno branje!

Msgr. De Antoni maševal za goriške časnike in tiskarje

V sredo, 1. februarja, je v kapeli duhovniškega doma v ul. Seminario v Gorici nadškof Dino De Antoni daroval tradicionalno mašo za časnike in tiskarje. V homiliji je spregovoril o zavetniku sv. Frančišku Saleškem, neutrudnem in zglednem pastirju, "ki so ga zaradi njegovih preprostih in resnicoljubnih besed razumeli vsi". Nadškof je tudi poudaril nekaj misli iz letošnjega papeževskega pisma ob dnevu sredstev družbenega obveščanja: ko se prepletata

molč in beseda, ima komunikacija globlji pomen. Urednik tednika Voce isontina Mauro Ungaro se je ob koncu maše spomnil na našega nekdanjega glavnega urednika Andreja Bratuža; prav tako se je nanj spomnil naš urednik Jurij Paljk, ki je zaželel, da bi bližnje zborovanje Oglej 2 seglo do korenin in se dotaknilo ljudi.

Iz dnevnika goriškega nadškofa De Antonija

V četrtek, 9. februarja, se bo msgr. Dino De Antoni zjutraj v Gračevo srečal z organizacijskim tajništvom cerkvenega zborovanja Oglej 2; ob 17.30 bo v dvorani Fundacije Carigo v Gorici sodeloval pri okrogli mizi na temo Etika in ekonomski odnosi. V nedeljo, 12. t. m., bo ob 10. uri pri Madonni podelil sv. birmo; ob 15.30 bo v župniji v Ajellu maševal ob škofjskem dnevu bolnikov. V soboto, 18. t. m., se bo v Zelarinu (VE) udeležil posveta o sedanjosti in prihodnosti vernosti v državah italijanskega severovzhoda.

Kratke

Izredni občni zbor ZSKP

V torek, 31. januarja, je Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice sklicala izredni občni zbor. Na dnevnem redu je bila sprememba statuta. Občni zbor je soglasno odobril

spremembo. Po novem bodo tako predsednik kot člani nadzornega odbora lahko izvoljeni za dobo treh let in največ za tri zaporedne mandatne dobe. Pri Zvezi menijo, da je to pomembno za prihodnost naše mladine, saj to privede do rotacije, prenove vodstvenih organov in večje vključevanje mladih v vodenje Zveze.

Odprtje razstave goriškega fotografa Borisa Prinčiča v Kulturnem domu

V ponedeljek, 6. februarja 2012, je bilo v galeriji Kulturnega doma v Gorici odprtje samostojne razstave goriškega fotografa Borisa Prinčiča. Razstava sodi v spored prireditev ob 30-letnici Kulturnega doma v Gorici. Boris Prinčič živi v Dutovljah v Sloveniji. Je član fotokluba Skupina 75 iz Gorice. Fotografijo je vzbujal že kot najstnik. Od leta 2006 se s fotografijo ukvarja profesionalno. V letu 2008 je odprl fotografski studio BP 08 na Proseku. Sodeloval je pri skupinskih razstavah v Gorici, Zagrebu, Kranju in na Madžarskem. Samostojno razstavo je imel v Ljubljani februarja 2005. Maja 2006 je razstavljal v Šmartnem v Brdih na prazniku češenj. Serijo fotografij Sporočilo v steklenici je razstavljal v Enotki Zgonik in v gostilni Ruj v Dolu pri Vogljah, lani pa v Bambičevi galeriji na Opčinah. Serijo fotografij Cvetje in harmonija je razstavljal leta 2010 v prostorih Zadruga kraške banke na Opčinah, v kavarni Trieste v Ronkah in v Baru X v Trstu. Najraje fotografira tihožitja, ki jih predhodno zrežira, s kombinacijo različnih virov svetlobe pa jim skuša dodati edinstven naboj. Službeno se ukvarja s poročno fotografijo, portretno, still life, itd. Fotografira pa tudi gledališke predstave, koncerte in kulturne ter športne prireditve. Njegove fotografije so objavljene v krajevnem časopisu, raznih brošurah in knjigah. Umetnika bo ob tej priložnosti predstavil Joško Prinčič iz Gorice.

Razstavo prireja Kulturni dom Gorica in Fotoklub Skupina 75 iz Gorice. Odprta bo do 25. februarja 2012: od ponedeljka do petka, od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 18.00, in v večernih urah med kulturnimi prireditvami.

Spomin na dobro ženo

Umrla je Lojzka Pelicon

V noči od četrta na petek, 3. februarja, je v Gorici nenadoma umrla ga. Lojzka Pelicon. Rodila se je 15. decembra 1937 v Šempasu. Družina se je kmalu preselila v Gorico, kjer je oče Miro odprl mešnico na Kornu. Tam je po njegovi smrti delala tudi sama, nato je odprla trgovino oblačil, ki jo je upravljala do upokojitve sredi 90. let. Mnogi se je spominjajo kot dobre žene, ki se je velikodušno srce veliko naredila za potrebne, podpirala je tudi naše duhovnike. Zaprta je bila Daria in sina Mirka, ki sedaj opravlja odgovorno službo v Družbi Jezusovi. Pogreb, ki ga je ob somaševanju številnih sobratov vodil sin, je bil v torek, 7. t. m., v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, v kateri se je zbralo res veliko ljudi.

Lojzka Pelicon je bila navezana na slovenske verske in kulturne ustanove, kjer je tudi konkretno sodelovala. V 70. letih prejšnjega stoletja je kot odbornica od blizu spremljala dejavnost Slovenskega katoliškega prosvetnega društva Mirko Filej, ki se je zbiralo v prostorih na Placuti. Tu se je v tistih letih na novo osnovala glasbena šola, ki je bila pokojnici še posebno pri srcu. Med učenci je bil več let tudi njen sin Mirko. Lojzka je nudila dragoceno pomoč pri vsaki šolski prireditvi, s svojimi

preudarnimi in modrimi nasveti je pomagala reševati odprta vprašanja in usmerjati delo te ustanove. Sploh je bila odprtega srca, kjerkoli se je pokazala potreba. Za mnoga dobra dela, ki jih je opravljala, ve samo Bog, ki ji jih edini lahko poplača. Mnogo let je skrbela za ostarele gospo Jerico, ženo goriškega glasbenika Joška Jakončiča. Po njej je podedovala tudi Jakončičevo knjižno zapuščino, ki jo je Lojzka potem poklonila šoli. Zadnja leta je zaradi bolezenskih težav živela bolj odmaknjeno, vendar v srcu je ohranila svojo plemenito držo in ljubezen do vsega, kar je dobro. Pogrešali bomo njen nasmeh in njeno vedrino ter tudi duhovite domislice, s katerimi je znala uglati še tako krizne trenutke. / SK

KCLB ZSKP Iskri smeh na ustih vseh
Iskreč uvod ob komedijskih strunah

Na mrzlo, vetrovno nedeljsko popoldne, 5. februarja 2012, se je v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici začel *Iskrivi smeh na ustih vseh*, niz veseloiger ljubiteljskih odrov, ki ga, letos sicer v bolj okrnjeni obliki, štirinajsto leto zapored prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete v pustnem času, da bi veselo ozračje gledalci doživeli tudi ob gledanju humornih komedijskih vsebin. Uvod v srečanja s smehom so prireditelji letos zaupali igralcem dramskega odseka PD Štandrež, ki so prešerno vstopili v 47. sezono neprekinjenega delovanja, v glavnem uglašenega na komedijski žanr, v katerem so se izkazali kot zelo spretni izvajalci. Pred skoraj popolnoma zasedeno dvorano KCLB so uprizorili komedijo *Cvetje hvaležno odklanjamo* ameriških avtorjev Normana Barrasha in Carrolla Moorea v natančno izdelani režiji Jožeta Hrovata, ki je dal predstavi uravnoteženost in s tem pravi ritm v sodobni sveže delujoči podobi. V njej so poseben poudarek dobili tudi drobni prizori, ki se dogajajo "v mislih pro-

tagonista", čigar življenje pogujejo hipohondrski strahovi, le ti pa res ne poznajo časovne omejitve: pojavljajo se danes, kot so se v preteklosti. Kot na premieri in repizi (28. in 29. januarja 2012) v domači dvorani v Štandrežu so tudi na goriški ponovitvi

ti udeležili režiserjeve napotke in s tem polnokrvno posebili nastopajoče dramske like. Predstava se je na velikem odru KCLB razživela in se bo še bolj na ponovitvah, ki si bodo gotovo sledile po bližnjih in daljnih slovenskih odrih, kamor bodo

Slovenije, zamejstva in tujine, na finalni del katerega - med sedem najboljših skupin - se je že kar nekajkrat uvrstil štandreški dramski odsek, ki je brez vsakega dvoma najboljša ljubiteljska gledališka skupina v "zamejstvu". To je dokazal tudi z najnovejšo odsko

postavitevjo, v kateri bodo ob nadaljnjih ponovitvah igralci pridobili še večjo sproščenost in suverenost v razpletanju vsebine.

Iskrivi smeh bo v četrtek, 9. februarja 2012, ob 20. uri ponudil v ogled predstavo Cesarjeva nova oblačila, v izvedbi III. B razreda Nižje srednje šole Ivan Trinko iz Gorice v režiji Božidarja Tabaja in pod mentorskim vodstvom Maje Brajkovič. Isti večer bo tudi nagajanje natečaja Mladi oder, ki ga že dolgo vrsto let razpisuje Slovenska prosveta iz Trsta in Zveza slovenske katoliške prosvete. Zadnje srečanje letošnje ljubiteljske gledališke ponud-

be v KCLB bo v nedeljo, 4. marca 2012, ob 17. uri, ko bo Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjanja uprizorila igro Limonada slovenica Vinka Möderndorferja v režiji Franka Žerjale, premiera katere bo v Sedejevem domu v Števerjanu v soboto, 18. februarja 2012.

Iva Koršič

Ivan Jedrlnič in Matej Klanjšček (foto DP)

igralci dramskega odseka doživeli dolg aplavz navdušenih gledalcev. Ti so se med uro in štirideset minut trajajočo predstavo večkrat prepustili sproščujočemu smehu ob dobro stkanem besedilu, v katerem se oglašajo tudi strune črno obarvanega humorja, in ob dobro zgrajenih likih, pri orisu katerih so štandreški komedijanci

igralce kot vselej spremljali vestni zakulisni sodelavci. V nedeljo si jo je ogledal tudi Marko Bratuš, selektor srečanja ljubiteljskih gledaliških skupin Severne Primorske. Ta vsakoletna prireditev daje možnost ljubiteljskim igralcem se potegovati za udeležbo na Linhartovem srečanju - Festivalu ljubiteljskih gledaliških skupin

Dobro obiskan kulturni večer v galeriji Ars

Zanimiva knjiga
dr. Neve Makuc

Minuli teden je bil v goriški likovni galeriji Ars na Travniku zares lep, tudi dobro obiskan kulturni večer, ki sta ga organizirala Goriška Mohorjeva družba in društvo Ars, na njem pa je znani goriški zgodovinar dr. Branko Marušič predstavil knjigo mlade raziskovalke dr. Neve Makuc z naslovom *Historiografija in mentaliteta v novoveški Furlaniji in Goriški*. Gre za zajetno doktorsko nalogo mlade raziskovalke Neve Makuc, ki je s tem delom dosegla naziv doktor znanosti. Dr. Branko Marušič je na samem začetku večera, ki ga je s toplim pozdravom uvedel Jurij Paljk ob prisotnosti predsednika GMD msgr. Oskarja Simčiča, med publiko pa je bil tudi župan občine Šempeter Vrtojba Milan Turk, povedal, da je danes na Slovenskem navada, da

se mladim raziskovalcem omogoči dosega doktorata na samem začetku raziskovalne poti, za razliko od časov, ko so doktorat lahko naredili le ljudje, ki so večino svojega raziskovalnega dela že opravili. Večer je bil izjemno lep, saj se je dr. Branko Marušič pogovarjal z dr. Nevo Makuc, ki je s svojim delom zaozvala v ledino še nepoznanega zgodovinopisja; sorodnega dela namreč ni še v italijanskem jeziku, o čemer je pričala prisotnost zgodovinarja univ. prof. Silvana Cavazze, ki je izrazil željo, da bi bilo delo prevedeno v italijanski jezik.

Dr. Neva Makuc je izjemno lepo prikazala svoje raziskovalno delo in se največ časa, tudi zaradi tehtnih vprašanj in dopolnitev dr. Branka Marušiča, zaustavila pri novoveškem zgodovinopisju, ki se tiče nas Slovencev. Povedala

je, da je do ostrih nacionalnih sporov in odklanjanj pri nas prišlo šele takrat, ko so v 19. stoletju začeli nacionalno osvoboditi ljudi, medtem ko je bilo sprejemanje slovenskih ljudi v novoveškem zgodovinopisju prej izjemno

nepoznavanje in nerazumevanje, prej tega ni bilo. Slovence so sicer pretežno opisovali kot branilce pred turškimi vpadi, morda tudi kot manj razvite, a izjemno spretne tihotapce s soljo. Vedeti moramo namreč, da je bi-

Foto JMP

strpno, človeško toplo, predvsem pa naravno. Tak je bil tudi odnos do prišlekov, obstajale so seveda jezikovne meje, a prisotna je bila bolj pripadnost skupni deželi in ne narodnosti. Pomlad narodov je torej prinesla v naše kraje s seboj sovraštvo, odklanjanje,

la v Beneški republiki sol izjemno pomembna dobrina, nad katero je imela prav Beneška republika monopol.

Knjigo je vsekakor vredno prebrati, saj nam odkriva nova zgodovinska dejstva, ki še niso širše poznana in zato sprejeta.

Županski kandidat Cingolani
"Pripravljen je program
za razvoj Podgore"

Obrtna cona in javna dela: to je program za razvoj, ki sta ga uskladi la delegacija rajonskega sveta iz Podgore in levosredinski županski kandidat Giuseppe Cingolani. V delegaciji rajonskega sveta so bili prisotni predsednik Walter Bandelj (SSK), Roberto Conzutti (PD), Remigio Blasig (občanska lista) ter Edoardo Maligoi (Forum). Prav ta osemdesetletnik, nekdanji predsednik rajonskega sveta v Podgori, predstavlja zgodovinski spomin vasi. Sam je izjavil: "Rodil sem se tu, v

občini Podgora, ki je moja ljubljena vas".

Predsednik Bandelj je opozoril, da občina in župan nista dovolj pozorna na nerešene probleme, na katere so opozorili v Podgori. "Prav gotovo sta pozitivni - je podčrtal Bandelj - širitev pokopališča in ureditev greznice na ulici Brigata Cuneo. Vendar prav nič se ni premaknilo glede ureditve pločnikov in dopolnitve ceste; to še zmeraj ni vključeno v občinski proračun. Poleg tega so na naše področje postavili še tri antene za radijske frekvence:

namestili so jih na Kalvariji. Med drugim ne vemo, ali je nov vodovod sploh uporaben". Pozitivno je to, da so se v prostore nekdanje tekstilne tovarne vselila nekatera podjetja s svojimi dejavnostmi; vse to se je sicer zgodilo zaradi posredovanja zveze obrtnikov Confartigianato. "Edini problem je pri tem vohod v to cono, saj je le ta na ovinku; to pa je nevarno. Treba bi ga bilo premakniti". O vprašanju azbesta, ki zadeva približno 15000 kvadratnih metrov, vodi preiskave državno tožilstvo iz Gorice, potem ko ga je o tem obvestil rajonski svet. Krajevna podjetja so sicer že poskrbela za odstranitev nevarnega materiala s strešnih kritin ter pri tem poskrbela za namestitev fotovoltaičnih panojev. "Pri vsem tem pa se nisimo še ustavili", so opozorili svet-

niki. "V teh letih je levi sredini uspelo izboljšati uporabo javnega prevoza za študente iz Podgore; do tega je prišlo zaradi neposrednih stikov z družbo APT. Cingolanija smo obvestili tudi o preloju pregrade na Soči - je dejal Bandelj - to je treba popolnoma odstraniti, da se tako dokončno reši problem kopičenja razbitin. Če pa bi bila na razpolago finančna sredstva, bi bilo treba obnoviti staro rečno pregrado, ki bi tako ustavila izpodjedanje bregov in bi pripomogla k proizvodnji elektrike".

Če bo Cingolani izvoljen za župana, se bo zavzel za pridobitev sredstev, ki so bila že pred časom namenjena Podgori. S temi bi lahko zgradili pomožno igrišče v športnem središču, asfaltirali bi vhod vanj in uredili parkirišče ter bližnje križišče.

SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

Iz zemlje in sanj

Nova knjiga kratkih zgodb Marka Sosiča

V ožnja s tramvajem z Opčin v Trstu: ravno pravi prostor in čas za branje Markovih kratkih zgodb. Ena zgodba mi zadošča za petindvajsetminutno literarno potovanje s kraške planote, z obrobja v mestno središče. Oboje je ne samo realni, temveč tudi sanjsko-fantastični prostor, v katerem se gibljejo Sosičevi literarni junaki, ki iščejo ravnotežje med ozemeljskimi koreninami, tradicije, domače pokrajine, otroštva in mučnoslastno eteričnostjo sanj, prividov, med izstopanjem iz lastnega jaza ter življenjem v drug (ačn) ost sočloveka.

Iz zemlje in sanj, nova knjiga pisatelja in režiserja Marka Sosiča, je konec leta 2011 izšla pri mariborski založbi Litera,

in sicer v zbirki Piramida. Enajst kratkih zgodb spremlja zaključni esej Petre Vidali z naslovom *O breznihi in o angelih*, ki s svojstvenega zornega kota razčlenjuje ključne elemente in vodi bralca skozi zemeljskosanjsko gmoto v smer književne recepcije dela. Avtor je v njem zbral kratke zgodbe, drobne pripovedi o ljudeh na obrobju: naj si bo to geografsko obrobje kraške planote s Trstom ali socialno obrobje ljudi, zaznamovanih s trpljenjem, vojno, boleznijo, socialno ali duhovno izrinjenostjo. Kot že v romanih *Balerina*, *balerina* in *Tito, amor mijo* se dogajanje in emocije razpletajo s pripovedne perspektive, ki jo omogoča izjemna pisateljeva empatija, zastrta s pripovedno perspektivo zdaj prvoosebnega zdaj tretjeosebnega pripovedovalca.

A literarni liki na meji, na robu, od otrok do starostnikov, se, četudi obdarjeni z izredno občutljivostjo, pogreznjeni v (samo) refleksijo, na trenutke tudi v razčustvovanost, ne kažejo kot premaganci, temveč kot ljudje svojega časa, ki jim živahnost razmišljanja, nemir, dvom dajejo živeti v nekakšnem limbu, v prostoru, ki ga osmišljajo sanje, spomini, vdiranje preteklosti v sedanjost. In prav ta sanjskost zabrisuje grozljive more, ki travmatizirajo, mučijo, ne dajo živeti. Sosičeve podobe iz sanj delujejo katarzično in rešujejo literarne

junake ujetosti in utesnjenosti. Iz zemlje in sanj so zgodbe nekega časa, ki se izteka, in ne brez ran, v katerem vznemirjajo kosti, brezna (*Črepinje*, *V breznu zvezde*), bojazen (*Prvo obhajilo*), vojne travme (*Prevajalec bolečine*),

simbolična prisotnost drevja, ki spremlja njeno hojo po stopnišču, nato po mestu. Najprej mlado kostanjevo drevo, ki z listi poustvarja podobo zelenega poljuba, nato topol, vršički platanovih dreves in – ob nakupu sandalov – pripovedna tehnika zoženja vidne perspektive na stopalo, prste, kar izdaja avtorjev režijsko gledališki pristop.

Take kratke zgodbe lahko ustvari in zapiše avtor, ki je od otroštva živel, čutil, doživljal mejo, kot mladostnik njene pretrese, kot zrela osebnost njene spremembe in njen padec. A vendar govori o času, ki je še v nas, ki ga še nisimo presegli, ki se zato vrača v sanjale. V črtici *Do zadnjega imena*, postavljeni v pretresljivi okvir sirotišnice, brez vsakega slengizma ali grobosti, kot se danes marsikateremu piscu zdi zelo modno, celo nujno. Odločitev, ki kaže na pisateljev odklik ali razvoj od prejšnjega pisanja, ki sta ga – sicer zelo utemeljeno in uspešno – zaznamovala narečno besedišče ali pogovorni jezik. V zadnji knjigi, če izvzamem italijanščino, ki jo neplačani prevajalec v *Prevajalcu bolečine* prevaja tako v slovenščino oziroma v srbohrvaščino (kot se je včasih reklo), kraljuje izčiščena, nazorna in obenem spevna slovenska beseda. Z njo je avtorju uspelo ustvariti poetičnost pripovedi z mnogimi glasovnimi in retoričnimi figurami, še največ s ponavljanji, npr. geminacijami... *teče, teče deček*... refreni... *prevedem... prevedem*, anaforami. Naj iz številnega množnega nabora primerov navedem samo še enega, in sicer sinestezijo... *Njen glas je svetel, kakor marmor, v katerega se odbija sonce*...

V pripovedi *Na vrhu stopnišča* nastopa ovdovela ženska, sicer postrežnica v vrtcu, ki živi svoje osamljeno poletje: zanimiva je smrt otroka (*Do zadnjega imena*), njena neizbežnost (*Ptice v krošnji*) in grožnja (*Počitek v senci*). In vendar se te pripovedi berejo z užitkom zaradi literarne govornice, ki jo odlikuje izreden posluš za jezik. Knjižni jezik, brez vsakega slengizma ali grobosti, kot se danes marsikateremu piscu zdi zelo modno, celo nujno. Odločitev, ki kaže na pisateljev odklik ali razvoj od prejšnjega pisanja, ki sta ga – sicer zelo utemeljeno in uspešno – zaznamovala narečno besedišče ali pogovorni jezik. V zadnji knjigi, če izvzamem italijanščino, ki jo neplačani prevajalec v *Prevajalcu bolečine* prevaja tako v slovenščino oziroma v srbohrvaščino (kot se je včasih reklo), kraljuje izčiščena, nazorna in obenem spevna slovenska beseda. Z njo je avtorju uspelo ustvariti poetičnost pripovedi z mnogimi glasovnimi in retoričnimi figurami, še največ s ponavljanji, npr. geminacijami... *teče, teče deček*... refreni... *prevedem... prevedem*, anaforami. Naj iz številnega množnega nabora primerov navedem samo še enega, in sicer sinestezijo... *Njen glas je svetel, kakor marmor, v katerega se odbija sonce*...

V pripovedi *Na vrhu stopnišča* nastopa ovdovela ženska, sicer postrežnica v vrtcu, ki živi svoje osamljeno poletje: zanimiva je

bdi nad otroki, vsakega otroka se dotakne in ga potihoma imenuje... zvrsti se šestinideset imen... vse do zadnjega imena: *Liam, ki ne ve, kdo mu je izbral ime*. Zdi se, kot da se pred bralcem razgrinjajo cankarjanske podobe ponižanih in razžaljenih nedolžnih žrtv odraslih pre-

greh.

Nasprotno ob pripovedi *Ptice v krošnji*, ki s svojo rahločutnostjo in izvirno metaforiko gane tako rekoč do solz, ob spominjanju na še zdravo, mlado ljubezen Ivana in Ane, ki jo je neozdravljiva bolezen ošibila do skrajnosti, pomislim na novo različico literarne upodobitve ljubezenske zgodbe, razpete med *eros* in *tanatos*. In obenem – zaradi poduhovljenosti naravne pokrajine, v tem primeru kraške gmajne – na lirizem zgodbe o dobrih malih ljudeh. Sosičeva pripoved z rahlimi zamahi in izredno lirčno iz zakladnice spominov rešuje ljubezensko zgodbo mladeniča, ki je pred dvajsetimi leti na tržaški avtobusni postaji spoznal dekle iz Temišvara in se vanj zaljubil. In kot za dobri stari par Kostrčevih v Kranjčevi Povesti o dobrih ljudeh smrt ni grozljiva, tudi za Ivana ni. *Takrat stopi do nje in ji z dlanjo zapre oči. Ob njegovi dlanji leži njen smehljaj, kakor lužica v njeni vasi, v kateri se zrcalijo drevesa, mirna in tiha. In brez bolečine.*

Avtorju je v zadnji knjigi uspelo preoblikovati, literarno osmisliti bojazen in bolečino. Skozi zgodbe različnih likov, od otroštva do starosti, od neobglenosti do zmedenosti, izrinjenosti, zgodbe priseljencev, trpečih, osamljenih, prizadetih, invalidov, skratka tistih nevidnih... se pred bralcem izrisujejo podobe preteklega in sedanjega časa. V vrtincu prividov, slutenj, strahov, ki jih v svojem nezavednem nosi vsak.

In kot sem začela s tramvajsko vožnjo, tako bi za sklep navedla odlomek iz knjige – kot nekakšen *hommage* avtorjevemu ožjemu opusku okoli (ki ga navduhuje). Gre za utrinek iz preteklih dni, iz zgodnjih sedemdesetih let, ko so se po vaških ulicah navsezgodaj zjutraj zgrinjale reke ljudi z openske železniške postaje na tramvajsko oziroma avtobusno postajo (tega se zelo živo spominjam). *Sončno je danes jesensko jutro na postaji, kjer čakam na avtobus, da me odpelje v mesto. Okrog mene se zbirajo moji vrstniki, ki obiskujejo gimnazijo, ob njih se gnetejo ljudje z vzhoda, ki so se čez mejo pripeljali z vlakom. Žene v širokih hlačah, moški s praznimi torbami pod pazduho, ki jih bodo napolnili z nakupi v mestu, zvečer pa se bodo spet odpeljali čez mejo v Jugoslavijo, kjer nimajo ničesar, kakor pravi tata.*

Novi Sosičev literarni dosežek ima kaj povedati bralcem: tistim, katerim se utrinjajo tovrstni spomini iz zemlje (naši, konkretni, iz obmejnega prostora), a še veliko več tistim, ki so ta čas živeli iz sanj (iz neke druge, tudi ozemeljske perspektive).

Majda Artač Sturman

Novost na knjižni polici

Izšla je monografija o pesnikih v Trstu in okolici v prvi polovici 20. stoletja

Univerza v Novi Gorici je poskrbela za izid monografije Podoba Trsta in Tržaškega v slovenski in italijanski poeziji prve polovice 20. stoletja avtorice Ane Toroš. Kot je ta povedala na predstavitvi

31. januarja 2012, so slovenski in italijanski pesniki tega časa v Trstu in okolici uporabljali različno motiviko, velikokrat pa jim je skupno pisanje o burji.

„Med stične točke lahko uvrščamo posamezne lokacije, kot so, recimo, Rusi most, tržaško pristanišče in pomol svetega Karla. Tako slovenska kot italijanska poezija velikokrat za motiv uporablja tržaško burjo, ki pa je velikokrat vedrejši uvod v bolj tematično tematiko“, je povedala Toroševa.

Razhajanja med slovenskimi in tržaškimi avtorji so vidna predvsem pri opisovanju medvojnega dogajanja in opisih podeželja, ki je pri italijanskih avtorjih vedreje opisano, slovenski avtorji pa izpostavljajo predvsem socialno problematiko.

„Slovenskim pesnikom pomeni pravo svetišče Narodni dom, ki je tudi v medvojni slovenski poeziji postal simbol slovenstva, v italijanski poeziji pa je glavna motivika povezana z grčem svetega Justa“, je še povedala avtorica monografije. Pesniki prihajajo predvsem iz Trsta in okolice, doživeli pa so različne življenjske usode – veliko slovenskih se je v medvojnem času izselilo, precej jih je prišlo v Trst med drugo svetovno vojno in v letih takoj po njej. Monografija, izšla je v zbirki Humanistika, je nastala kot konec znanstvenega projekta na Univerzi v Trstu, zanj je Toroševa dobila tudi državno priznanje. Med raziskavo je avtorica pregledala objave tako v časopisih kot v knjižnih izdajah. Odkrila je, da je v prvi polovici prejšnjega stoletja v Trstu in okolici delovalo okrog 50 pesnikov slovenske in italijanske narodnosti, o nekaterih pa tako slovenska kot italijanska javnost vesta zelo malo. Manj znani slovenski avtorji so svoja dela objavljali predvsem v periodičnem tisku, ki je izhajal na Tržaškem, zelo malo pa je knjižnih izdaj.

Poslušajmo ... z branjem

Bališ – Novnos (ZKP RTV SLO, 2011)

Vračamo se na domače kulturne poljane k zanimivemu in dokaj svežemu zvočnemu izdelku, ki ga velja omeniti iz več razlogov. V poplavi glasbene produkcije na trgu globalne vasi se skupina Bališ predstavlja z dvojnimi obrazom: po eni strani živa prisotnost narodnostnih korenin teh koroških Slovencev, ki pojejo v materinem jeziku, hkrati pa konceptualna širina rockerske plošče, ki bi lahko mirne duše nastala v kakem umetniškem predmestju Londona.

Zgodba skupine Bališ sega v leto 2000, ko so se Izi, Lipe, Marko, Davorin in Jožef odpravili na skupno ustvarjalno pot. V dveh letih je že nastal prvi "001" plošček z dialektalnimi predelavami uspešnic s prizvokom Obirskega, leta 2004 pa so v drugem "Jutro moj" že pokazali nov, širši, bolj mednarodni značaj. Privoščili so si razuzdano rhytm n' blues glasbeno avanturo, podkovano s starošolskim rock principom. Nekaj pozitivnih recenzij in komentarjev so doživeli v Sloveniji in delu Avstrije, zato jih je pot ponesla k sodelovanju s častivrednimi glasbenimi imeni. Vzemimo primer "ljudskega" predaha leta 2006, ko so v studio stopili z godcem 21. stoletja Vladom Kreslinom in ustvarili maksi singelco "Rož, Podjuna, Zila" s tremi različicami ponarodele koroške pesmi. Hvalevredno in nadvse kakovostno.

Od takrat je bilo nekaj zamenjav v vrstah skupine, ki se podaja na polja mednarodnega indie rocka, uradno pa so ga na Avstrijskem izdali v samozaložbi leta 2010. Kot se z uspešnimi življenjskimi zgodbami zgodi, je Bališe končno izvoval priznani slovenski producent Žare Pak in jim pognil zvočno kuliso ter predvsem odprl pot k slovenskemu izidu leto zatem pod okriljem javne eminenca ZKP RTV Slovenija. Album "Novnos" je tu, na knjižnih policah največjih trgovin, in to povsem upravičeno. Skupina Bališ je s tretjo studijsko "komplet" ploščo dodala pomemben kamenček "zapršeni" slovenski rock sceni. Ustvarili so svež, moderno zvoneč retro-emo-pop-rock album, s katerim "živijo" globoko slovansko emocionalnost, razpeto med melanholijo in evforijo. Ne gre za trdo žaganje, za rockerske osnovnošolce, temveč za čustveno in raznoliko zvočno sliko, ki poleg nujnih električnih kitar maže na platno še organske linije akustičnih strun ter žametni čopič Hammond orgel. Skupina Bališ je s svojim zadnjim delom definirala pokončno in samosvojo identiteto.

Z uvodno skladbo "Vse na nov" napovejo preobrat novega načina dela, "Moj ša la la" nas celo približa ljubljanskemu slengu, "Prav ton" in "Snops" pa potrjuje indie rock usmeritev plošče. Edini odklon, ki zažiga, je "Heiße Mutter" v nemščini. Zakaj pa ne, nekaj primerjav pa vendar lahko dam: Franz Ferdinand, Porcupine Tree, U2, Coldplay. Bo to dovolj?

Jernej Šček

40. literarni natečaj Mladike

Znani so nagrajenci

Komisija literarnega natečaja Mladike, ki se je sestala v ponedeljek, 30. januarja 2012, na sedežu Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3, je obravnavala 97 prispevkov v prozi in 100 ciklusov pesmi, ki so v roku prispeli na uredništvo revije. Komisija je po temeljiti razpravi in oceni dospelih prispevkov podelila te nagrade:

PROZA

Prvo nagrado prejme novela *Pokusi vnovič in zopet in znova*, ki je prispela pod psevdonimom Minerva 31. Avtorica prepleta dogodek iz aktualnosti z osebnim doživetjem in medtem opozarja na probleme sodobne družbe. Preseneča z optimistič-

no držo in živahnim slogom. Avtorica novele je Oneya B. Rajšel iz Kopra.

Drugo nagrado prejme novela *Pradede Josipa Sanje*, ki je prispela pod psevdonimom Amerika. Avtor se vsebinsko navezuje na novelo Samorastniki koroškega pisatelja Prežihovega Voranca. Zgodba je vsebinsko zaokrožena, slog je napet in do-

delan. Avtorica je Sonja Bezjak iz Ljubljane.

Tretjo nagrado prejme novela z naslovom *Obtožnica Karoline Trampuš*, ki je prispela pod psevdonimom November. Avtorica prepleta zgodovinski motiv s tesnobnimi občutki sodobnega

človeka, zgodbo je izpeljala izvirno in z izpolnjenim jezikom. Avtorica je Tanja Vamberger iz Domžal.

Komisija priporoča za objavo še novele: *Nad getom še zvezde ne svetijo*, ki jo je napisala Teja Močnik, *Halava* Darice Majer Leban, *V vrtincu* Olge Paušič, *Ledeni srce* Ane-Marije Pušnik in *Spenjač* Manke Kremenšek Križman.

POEZIJA

Prvo nagrado prejme cikl pesmi *Nedotakljiva*, ki je prispel pod psevdonimom Ikona. V verzih spleta ljubezensko igro in dvogovor med zaljubljenima in preseneča z izvirnimi podobami in izbranim jezikom. Avtorica je Irena Husu iz Tomaja.

Drugo nagrado prejme ciklus izbranih neobjavljenih pesmi iz cikla *Mama*. Avtor v verzih raz-

preda intimen odnos z mamo. Izraža iskreno čustvo, ki nikoli ne zapade v sentimentalnost. Avtor je Dominique Reščič iz Gornje Radgone.

Tretjo nagrado prejme ciklus pesmi *Luna v razmajanem stolu*, ki je prispel pod psevdonimom Rija. V ciklusu pesmi prevladujejo drobne slike iz narave, ki delujejo kot moderne impresije, v katerih prevladuje samostalniški način pisanja. Avtorica je Marija Šedivy iz Gornje Radgone.

Za komisijo literarnega natečaja Mladike

Marij Maver

Podelitev nagrad bo v ponedeljek, 13. februarja, ob 20.00 na Prešernovi proslavi Slovenske prosvete in Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva ulica 3, Trst.

Kratke

Predavanje Alenke Rebula o veri vase
v Središču Rotunda

Človeški organizem je narejen kot komunikacija vseh stvari, ki se v njem dogajajo. Ko se naučimo prebivati v svojem telesu, se počutimo varne, je poudarila Alenka Rebula, ki je v Središču Rotunda, v Kopru 19. januarja 2012 nagovorila več kot 120 obiskovalcev.

Predavateljica je govorila o veri vase, ki je ni treba iskati izven nas, saj smo se z njo že rodili. Poiskati jo moramo v nas samih, pri tem pa ni dovolj, da se izobražujemo. Um sam po sebi ne zadostuje, treba je začutiti svoje telo. Tega pa nam ne da nobena izobraževalna ustanova, saj živimo v kulturi, kjer je telo ločeno od uma. Rebula trdi, da sicer imamo suvereno državo, nimamo pa suverenih ljudi. Izobraženci danes mislimo svoja čustva, namesto da bi jih živeli. "Ključno je, koliko sem sposobna čutiti tisto, kar mislim, govorim in verjamem".

Nasla telesa so ključna za našo varnost in svobodo, zato se moramo naučiti prebivati v njih. Rebula slikovito opisuje temeljno resnico, ki je ključna za vero vase. To je pravi dialog s sočlovekom: "Živimo od tega, da smo občuteni. Edina stvar, ki nas veže s svetom in s sočlovekom, ni njegovo ali moje znanje, ampak koliko zmoreva biti v stiku". Nadaljuje, da dokler se ne počutimo varne drug ob drugem, ne moremo biti vitalni ne sami in ne kot družba. Ljudje se odpiramo, ko se počutimo varne, in prav občutek varnosti je treba gojiti, da pridemo do vere vase. Rebula na vprašanje: od kod prihaja občutek varnosti, odgovarja, da iz zbranih izkušenj.

Predavateljica nas nagovarja, da v sebi poiščemo žar in dovolimo, da se izrazi: "Kadar kdo sije, ne moti nikogar, samo greje navzven in obenem čuti svojo privlačno moč. Ko mi uspe zaživeti, lahko veliko dobim, ker dajem. Prav to pa regenerira moje življenje. Kdor pride z mano v stik, zaradi moje resničnosti, dobi dovoljenje, da je tak, kot je. In to je največji dar, ki ga lahko damo drugemu". / Marjetka Pezdur Kofol

"Onstran žice" o Gonarsu: filmska premiera na Reki

V petek, 27. januarja 2012, je bila v Art-kinu Croatia na Reki premiera celovečernega dokumentarnega filma Onstran žice-Oltre il filo-lza žice režiserja in scenarista Dorina Miniguttija. Celovečerni dokumentarni film je nastal v italijansko-slovensko-hrvaški koprodukciji, prvič pa se je predstavil javnosti v kvarnerski prestolnici. Film odkriva pretresljiv in na filmu še ne zabeležen trenutek zgodovine 20. stoletja, ko je sredi strahot 2. svetovne vojne veliko odraslih in otrok slovenske in hrvaške narodnosti bilo zaprtih v koncentracijskem taborišču v Gonarsu. Od pomladi 1942 pa do padca fašizma septembra 1943 je v vasi sredi furlanske nižine v sedanji Furlaniji Juljski krajini bilo aktivno taborišče, od katerega ostajajo sedaj samo betonska stranskišča na koruznem polju. Impresije dogajanja pa so dokumentirane v spisih in risbah otrok (pa tudi odraslih), ki so bili v njem zaprti. Sedemdeset let pozneje je Dorina Minigutti zbral na ekranu ganljive zgodbe priči, ki obujajo spomine preživelga trpljenja, izgube lastne identitete in človeškega dostojanstva. Hkrati pa je to zgodba o pogumnih posameznikih, ki so našli moč, da so pozneje odprli novo poglavje v svojem življenju. Film, ki že ima tudi krajšo tv različico, je nastal v koprodukciji produkcij Agherose, Zavod Kinoatelj & Kinoatelj in Focus Media. Ob režiserju je delovala mednarodna ekipa, ki jo sestavljajo direktor fotografije Bruno Beltramini, montažer Sanjin Stanić, glasbenik Aleksander Ipavec in pomočnici režije Maja Stegovec in Ivana Paškvan.

Film so sofinancirali Fondo Audiovisivo FVG, Hrvatski audiovizualni center, Comune di Gonars, Grad Rijeka in Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Film so sofinancirali Fondo Audiovisivo FVG, Hrvatski audiovizualni center, Comune di Gonars, Grad Rijeka in Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Priznana operna pevka Bernarda
in Marcos Fink v Novi Gorici

V Kulturnem domu Nova Gorica bo v petek, 10. februarja 2012, ob 20.15, 5. abonmajski koncert v sezoni 2011/12. Nastopila bo priznana operna in koncertna pevka, Bernarda Fink, mezzosopranistka slovenskega rodu, ob kateri bosta nastopila še Marcos Fink,

bariton, in Anthony Spiri (ZDA), klavir. To bo eden izmed vrhuncev letošnje sezone, v katerem bodo poslušalci ob 140. obletnici Glasbene matice Ljubljana prisluhnili mojstrovini slovenskega samospeva. Cena vstopnice za posamezni abonmajski koncert: 14 evrov, znižana cena za dijake, študente in upokojece: 10 evrov.

Türk je odlikoval zaslužne za povezovanje Slovencev po svetu
Red za zasluge Republike Slovenije
je prejela tudi prof. Marija Pirjevec

Predsednik Republike Slovenije Danilo Türk je v ponedeljek, 6. februarja, na slovesnosti v Ljubljani po-

stor uresničuje tudi v Republiki Sloveniji, v državi matičnega naroda", je nadaljeval predsednik. Kultura po njego-

nodajne, izvršne in sodne, in skrbno delovanje po pravilih, ki jih zahteva to ločevanje", je Türk namignil tudi na sedanje

val že nekdanji predsednik Janez Drnovšek, predsednik Türk pa mu ga je pa vročil, je odlikovanje prejel za pionirsko delo na gospodarskem področju osamosvojenosti Slovenije pri povezovanju Slovencev po svetu in vključevanju v evroatlantske organizacije. Tržaška Slovenka, slavistka, literarna zgodovinarica, pedagoginja in znanstvena raziskovalka, profesorica Marija Pirjevec Paternu je odlikovanje prejela za prispevek pri širjenju slovenskega kulturnega prostora, za pomembne znanstvene uspehe na področju slovenskih literarnih ved in za uspešno pedagoško delo. Priznani koroški odvetnik Rudi Vouk je red za zasluge prejel za svoj prispevek k uveljavljanju pravic slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem in k utrjevanju evropskih demokratskih vrednot. Dolgoletni vodja Slovenskega doma v Zagrebu, najstarejšega društva Slovencev na tujem, pa je odlikovanje prejel za prispevek k ohranjanju slovenske kulture in jezika na Hrvaškem, k uspehom pri povezovanju Slovencev na Hrvaškem ter h krepitvi dobrih odnosov med Slovenijo in Hrvaško.

delil odlikovanje zlati red za zasluge predsedniku Svetovnega slovenskega kongresa Borisu Pleskoviču, z redom za zasluge pa je odlikoval tržaško Slovenko Marijo Pirjevec Paternu, koroškega odvetnika Rudija Vouka in vodjo Slovenskega doma v Zagrebu Darka Šonca.

Kot je v govoru na slovesnosti v predsedniški palači poudaril Türk, se s temi odlikovanji izkazuje bogastvo ideje skupnega slovenskega kulturnega prostora. "Prav je, da si priključimo v spomin pomen tega koncepta v teh dneh ob 8. februarju", slovenskem kulturnem prazniku, je dejal. "Seveda pa moramo vedeti, da se skupni slovenski kulturni pro-

vih besedah ni omejena samo na umetniško in znanstveno dejavnost, temveč tudi na druge dejavnosti, vendar so to samo deli našega kulturnega bivanja, "kajti kultura je veliko širša, kultura pomeni tudi spoštovanje". "Spoštovanje medsebojnih odnosov, spoštovanje družbene hierarhijske, ki je potrebna za to, da družba kot celota deluje dobro. Spoštovanje avtonomije, samostojnosti vsake od treh, medsebojno ločenih vej oblasti - zak-

politično dogajanje. Boris Pleskovič, ki ga je z zlatim redom za zasluge odliko-

Slovencev na Hrvaškem ter h krepitvi dobrih odnosov med Slovenijo in Hrvaško.

S 4. strani

Nekaj misli o težavah
in zagatah...

V Kristusu "meso" v nobenem smislu ni povezano z grehom. Njegova človeška narava je bila povsem čista, takšna, kakor si jo je Bog zamislil ob stvarjenju človeka. Ko evangelist Janez trdi, da je Božji Sin postal meso, hoče s tem poudariti, da je resnično postal človek iz mesa in krvi - in vendar je bil brezgrešen. Za prevajalca pa ostaja problem, kako naj ta izraz ustrezno posloveni.

Problem ostaja tudi prevod hebrejskega glagola poznati oz. spoznati, ki ima tudi veliko širši pomen kot v naši materinščini. Za nas je spoznanje nekaj razumskega, za Hebrejca pa vsebuje tudi čustveno oz. ljubezensko razsežnost in torej izraža celosten človekov odnos do nečesa, v prvi vrsti do sočloveka in do Boga. Apostol Janez zatrjuje: Kdor pravi poznam Boga, pa njegovih zapovedi ne spoštuje, je lažnivec in v njem ni resnice (1 Jn 2,4). In dodaja: Kdor ne ljubi, Boga ni spoznal, kajti Bog je ljubezen (1 Jn 4,8). Kakor resnično poznanje Boga ljudje dokazujemo z ljubeznijo do njega, tako tudi sočloveka

lahko prav spoznamo, šele ko ga vzljubimo. Spoznati torej v Svetem pismu hkrati pomeni vzljubiti. In če je najvišje dejanje ljubezni med možem in ženo njuno zakonsko dejanje, potem razumemo, kaj pomenijo evangeljske besede, da Jožef svoje žene ni spoznal: pomenijo, da ni imel z njo zakonskih odnosov, kajti tudi to izraža hebrejski glagol spoznati.

Zelo vprašljiv je tudi dosednji prevod prošnje v očenašu: In ne vpelji nas v skušnjo. Objektiv-

ista beseda označuje skušnjo in preizkušnjo, v čemer pa je velika razlika. Bog nam res pošilja razne preizkušnje, a nas nikoli ne preizkuša čez naše moči; njegov nasprotnik Satan pa je tisti, ki nas načrtno in zvito zavaja v skušnjava. In pri tem mu gre na roko tudi naše lastno pozevanje. Apostol Jakob jasno pravi: Bog nikogar ne skuša (Jak 1,13), torej nikogar ne speljuje v skušnjo. Nova Jeruzalemska izdaja Svetega pisma je zdaj napačen prevod očenaševе prošnje popravila v: In ne vpelji nas v preizkušnjo.

Nadaljnji prevajalski problem je besedna zveza strah Božji/strah Gospodov. Prav gotovo tu ne gre za to, da se Bog nekoga ali nečesa boji, ampak je očitno mišljen naš sveti strah in spoštovanje pred Bogom, pred Gospodom; tisti strah, o katerem pravi Sveto pismo, da je začetek modrosti (prim. Sir 1,14). Prof. Otmar se je zelo zavzemal za to edino logično dikcijo: "strah pred Bogom/strah pred Gospodom", vodja našega prevajalskega tima akad. Krašovec pa je vztrajal pri tem, da ohranimo megleno in starinsko besedno zvezo "strah Božji/strah Gospodov".

Veliko smo razpravljali tudi o priliki o talentih iz Matejevega evangelija, kjer gospodar reče služabniku, ki je svoj edini talent zakopal: Vzemite mu talent in ga

dajte tistemu, ki jih ima že deset. Nato pa sledi sporni stavek: Kajti vsakemu, ki ima, se bo dalo in bo imel obilo, tistemu pa, ki nima, se bo vzelo še to, kar ima (Mt 25,29). Da ta stavek ni v skladu s preostalim evangelijem, ki brani in zagovarja revne in uboge, grmi pa proti bogatašem, je jasno vsakomur. Prof. Otmar je dolgo tuhtal ta stavek, potem pa se mu je posvetilo: grški glagol echo ne pomeni samo imam, ampak tudi prizadevam si, trudim se, vneto zbiram. Prav to pa ta čudni in krščansko nerazumljivi stavek napravi jasn in smisel. Torej bi bilo treba prevesti: Vsakemu, ki se trudi, se bo dalo in bo imel obilo, tistemu pa, ki se ne trudi (in samo lenari, lahko dodamo), pa se bo vzelo še tisto, kar ima. Tako se stavek lepo vklopi v kontekst in celota zablesti v polni luči. Žal pa ta prevod še ni sprejet ne v svetu ne pri nas.

Ko je bila januarja 1985 predstavljena jubilejna izdaja Svetega pisma nove zaveze z neposrednim Rozmanovim prevodom evangelijev, za katere pa sem le dosegel, da smo jih z nekajmesečnim delom vsaj nekoliko popravili, je tedanji profesor filozofije na Teološki fakulteti in sedanji ljubljanski nadškof dr. Anton Stres zabil prof. Otmarju: "Otmar, zdaj pa je Tvoja sveta dolžnost, da na novo prevedesh evangelije". Velika škoda je, da se ta daljnovidna beseda sedanjega prvega moža Cerkve na Slovenskem ni uresničila in da še danes nimamo zares lepega prevoda evangelijev, ki bi ga bil prof. Otmar zagotovo zmožen ustvariti.

Kratke

Slovenska skupnost / Že spet po starem?

Slovenska skupnost protestira zaradi nadaljevanja prakse, ki je veljala v času desne uprave, se pravi uporabe samo italijanskih imen tržaške občine in občinskih uradov.

Pristojni urad je najprej poslal konzultam obvestilo, ki je bilo pravilno v celoti prevedeno v slovensčino, nato je isti urad preklical dokument, ga označil za zgrešenega in ukazal, naj se objavi drugi, v katerem so imena tržaške občine in občinskih uradov samo v italijanski.

Ali je tržaška uprava še vedno v primežu funkcionarjev, ki ne spoštujejo jezikovnih pravic manjšine?

Ali si levosredinska uprava lahko to dovoli?

Pričakujemo poseg župana in pristojnega odbornika, da se začnejo končno izvajati pravice slovenske manjšine. / Peter Močnik

Iztok Mlakar na Opčinah

V openskem večnamenskem središču Sklada Mitja Čuk je bil na svečnico v gosteh Iztok Mlakar, znani slovenski kantavtor in izvrsten dramski igralec, član novogoriškega gledališča. Skladu Mitja Čuk je namenil svoj dobrodelni nastop (že tretji odkar Sklad deluje).

Poslušalci so bili navdušeni in jih nista obdržali doma niti temperatura niti pod lediščem niti divja burja. Ob Mlakarju je sodeloval kontrabasist, instrumentalist in aranžer David Šuligoj. / (jeo)

Natečaj v spomin na Mirjam Koren

Ob dnevu slovenske kulture Deželni sedež Rai za Furlanijo Julijsko krajino, Kinoatelj, Slovenski klub in Skupina 85 vabijo v četrtek, 9. februarja, ob 11. uri v prostore studia A Deželnega sedeža Rai na tiskovno konferenco ob predstavitvi natečaja za scenarij dokumentarnega filma, posvečenega spominu in delu dolgoletne režiserke in urednice slovenskih programov Deželnega sedeža Rai v Trstu Mirjam Koren.

V nekdanji ribarnici odprtje razstave Ogenj v naravi

V soboto, 11. februarja 2012, bo ob 18. uri uradno odprtje razstave pod naslovom "Ogenj v naravi - Il fuoco della natura", in sicer v nekdanji ribarnici (ex pescheria - Salone degli Incanti) v Trstu. Tema razstave je Narava v vsej svoji lepoti in moči, pri čemer je že Aristotel poudarjal, da je "Narava vsesplošni princip in vzrok vsega gibanja in mirovanja. Deluje kot nujnost in ne kot slučajni pojav" (Aristotel, Metafizika, Knjiga E, 1). Narava bo predstavljena v umetniških delih več kot 60 ustvarjalcev, med njimi najdemo tudi največja imena s področja fotografije, videa in slikarstva našega časa, po izboru kuratorjev Jonathana Turnerja in Marca Puntina iz tržaške galerije Lipanje Puntin. Med njimi so tudi trije Slovenci: Jernej Forbici, Primož Bizjak in Janez Vlady. Cilj razstave, ki bo odprta do 9. aprila 2012, je prikazati sodobno produkcijo Narave skozi prizmo slik, veliko formatnih fotografij in video projekcij. Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu pozdravlja sodelovanje treh slovenskih umetnikov na razstavi; s tem potrjujejo svojo odprtost, večkulturnost delovanja in pripomorejo k spoznavanju Trsta kot tudi slovenskega mesta. Za več informacij glede razstave se lahko obrnete na Studio giornalistico associato, Via Tor San Piero 14, 34135 Trieste, info@vatemporarystudio.com, www.atemporarystudio.com

ŠC Melanie Klein / Za boljše otrokovo počutje

ŠC Melanie Klein prireja naslednje tečaje od ponedeljka, 13. februarja: Masaža dojenčka (16.00-16.45) je namenjena malčkom od 2. do 7. meseca; Baby fitness je za dojenčke od 1. do 12. meseca (17.15-18.00), na tečaju bodo starši pridobili znanje za razvijanje motoričnih sposobnosti otrok; Delavnica šikanja za začetnike in nadaljevalce (18.00 do 20.00). V torek, 14. 2., pa se bosta začela Shiatsu za otroke od 3. do 5. leta starosti (16.30-17.00) in Shiatsu za nosečnice (17.30-18.30). V petek, 17. 2., se bo začel tečaj šikanja ob čaju (18.00-20.00) za vse, ki bi želeli izboljšati tehniko šikanja v prijetni družbi. Vse dejavnosti bodo v vzgojno didaktičnem centru Otroška hišica v ul. dello Scoglio 14/1 v Trstu. Prijave: ob ponedeljkih in petkih od 9. do 13. ure in ob sredah od 16. do 18. ure v ul. Cicerone 8. Info na www.melanieklein.org, tel. 345 7733569.

NŠK / Odprtje fotografske razstave Nike Furlani

Narodna in študijska knjižnica vabi na odprtje fotografske razstave Nike Furlani Soba 68, ki bo 10. februarja 2012, ob 17.30. Predstavil jo bo Matevž Paternoster. Za glasbeni utrinek bo poskrbela flavtistka Barbara Ferluga, gojenka konservatorija G. Tartini v Trstu.

Ob rojstvu prvorojenke Nine
se z našim cenjenim sodelavcem

NIKOM ŠTOKLJEM

veseli

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

SLAVISTIČNO DRUŠTVO TRST - GORICA - VIDEM Književne studije 3 Borisa Paternuja

Predstavniki slovenske klasike kot "heretiki"

Prejšnji četrtek, 2. februarja, je Slavistično društvo Trst - Gorica - Videm priredilo v mali dvorani Narodnega doma prijetno kulturno druženje ob predstavitvi knjige profesorja, literarnega zgodovinarja, teoretika, odličnega predavatelja in govornika ter avtorja številnih esejev in razprav Borisa Paternuja. Pogovor z avtorjem Književnih studij 3, ki so izšle pri Zavodu Republike Slovenije za šolstvo ob podpori SAZU, je vodila Neva Zaghet. Prisotne je uvodno pozdravila urednica Marija Lesjak Rihenberg, ki je dejala, da ji je bilo v veliko veselje delati z dr. prof. Paternujem, in je razložila potek priprave knjige: "Uredniško delo samo je opravil Tine Logar, Zavod za šolstvo pa je lahko ponosen na to knjigo, ki je namenjena vsem, ki delajo v vzgojno-izobraževalnem sistemu". V uvodni besedi izpod peresa Marka Juvana bralec spozna zanimanje Borisa Paternuja, ki obsega vsa slovenska obdobja in zvrsti. V središču njegove pozornosti so t. i. heretiki, to so vsi slovenski avtorji, ki so se na katerikoli način postavili proti družbenim načelom. Odlomke iz šestih esejev, ki so

nastali ob različnih priložnostih v zadnjem desetletju in so sedaj zbrani v samostojni publikaciji, je prebrala Eva Kranjac, za glasbeni utrinek pa je poskrbela mlada Ivana Kreševič, učenka Glas-

kontekstih in jih spoznamo na poseben način.

Prof. Paternu je podčrtal dejstvo, da pri vseh treh slovenskih klasi-kih zasledimo tri povezovalne e-lemente. Ti so vprašanje osamo-

Neva Zaghet in Boris Paternu (foto Kroma)

bene matice iz razreda Fulvia Jurinčiča.

Eseji razsvetlijo like treh slovenskih klasikov, in sicer Primoža Trubarja kot predstavnika verske književnosti, Antona Tomaža Linhartu kot predstavnika po-vestne književnosti, Franceta Prešerna pa kot predstavnika literar- no avtonomne poezije. Preko njih se sprehodimo po evropskih

svoje književnosti, nacionalna oz. jezikovna identiteta in estetska identiteta. Prav ta je najbolj problematična v slovenski književnosti. Pri Linhartu je ta element zelo močan, saj se izraža v jeziku "elegantne komedije". Vrh Prešernove poezije pa so zagotovo soneti, ki jih je pisal na podla-gi ogromnega znanja bratov Frie-dricha in Avgusta Schlegla. Pre-

šeren je kombiniral nemško ro-mantično strategijo s Petrarcovo prakso v specifično slovensko posebnost.

Kot se je izrazil dr. Paternu, "kar se tiče jezika, sta Čop in Prešeren postavila jezikovna kriterija, ki še vedno veljata. To je narodna pripadnost in načelo kompletnosti. Jezik namreč ni kultiviran, dokler je omejen na praktično raven navadnega kmeta. Prej mora postati uporaben v znanosti in kul-turi. Če jezik ni kompleten, je ob-sojen na smrt".

Paternu je med predstavitvijo svoje knjige večkrat podčrtal dejstvo, da pomembna slovenska literatura temelji na "heretiki", ne v smislu nihilizma, ampak vernikov, ki čistijo svojo vero kot izhod s statičnih vidikov vere. V prvem eseju v knjigi je predstavljen Primož Trubar. Poudarjen je lik škofa Bonoma, ki je verjel v kulturno sodelovanje med slovenskim in italijanskim svetom. Verjel je, da so korenine vsega zla v pohlepu po denarju. Prav Trst je po mnenju prof. Paternuja na-redil Trubarja literarno usmerje-nega.

Omembe vreden je zadnji esej v knjigi, v katerem dobimo drago-cene napotke o različnem šol-skem branju oz. različnih inter-pretacijah Krsta pri Savici. Po Pa-ternuju je bistvo klasika to, da zmoro proizvajati nove univer-zalne pomene, zaradi katerih ga beremo vsakič drugače. Zaradi aktualnosti ga pomensko lahko dopolnjujemo.

Met

Vedno aktualna zgodba o aleksandrinhah Slovenke v deželi faraonov

Na krovu ladij avstrijskega pomorskega podjetja Lloyd, ki so pred stolet-jem povezoval Trst z Aleksan-drijo, je veliko primorskih žena na poti proti Egiptu zaupalo svo-jo usodo neznanemu. Med plovbo so njihove rute na glavah plapolale v vetru, v tem pokrivalu se je namreč simbol-no zrcalil njihov notranji svet, njihova omika in dediščina, obenem tudi razlog, zaradi katerega so zapustile domače kraje in se odpravile čez morje v afriško deželo. Na prehodu iz 19. v 20. stoletje je revščina na podeželju narasla, še bolj izrazito pa je udarila po prvi svetovni vojni. Denarja in hrane je bilo malo, veliko slovenskih deklet je zato odšlo v Trst in Gorico, da bi se zaposlile kot varuške in gospodinje. V mestih pa je bilo zasluzka malo, večji dobiček (od sedemkrat do osemkrat višji) je bil mogoč v oddaljenem Egiptu, katerega os-rednji mesti Kairo in Aleksandri-ja sta bili tedaj v polnem razcve-tu. Dekleta in žene, ki so za-puščale dom, so postale oben-

em vir dohodka za domače, saj so s svojim zaslužkom gmočno prispevale k izboljšanju družinskega stanja. To je bilo med drugim poudar-jeno na srečanju v dvorani Tessi-tori, v kateri je društvo Skupina 85 ob podpori predsedništva deželne svete in tržaške pokrajine predstavilo publikaci-jo z naslovom Le rotte di Alexan-dria - Po aleksandrijskih poteh. Kot sta pojasnila urednika Fran-co Pero' in Patrizia Vascotto, so v dvojezičnem zborniku (poleg slovenskih in italijanskih besedil so v publikaciji izvelečki tudi v angleščini) zbrali posege mednarodnega simpozija, ki je v Trstu, na pobudo Skupine-Gruppo 85 in Pokrajine Trst, potekal decembra leta 2008. "Na tedanjem srečanju so sode-lovali profesorji iz Trsta, Kopra, Ljubljane in Kaira", je dejala Vascottova. Polovica knjige je namenjena t. i. aleksandrinhkam, druga polovica pa obravnava prisotnost Italijanov v Egiptu, ki so prispevali h kulturni, literarni in arhitekturni rasti Kaira in zlasti Aleksandrije. "V zborniku,

ki ga je izdala univerzitetna zlož-ba EUT, so zbrana med drugim pričevanja aleksandrinh, ki so delovale kot dojilje, varuške in gospodinje, ter njihovih sorod-nikov". Simpozij je obrodil tudi gledališko predstavo o tem množičnem migracijskem do-godku, ki si jo je zamislil Pero'. Z njo je režiser prispeval k spoz-nanju usode aleksandrinh, ki smo jo Slovenci dobro poznali, celo italijanskim zgodovinarjem pa je bila skorajda nepoznana. Na srečanju sta spregovorili tudi podpredsednica deželne sve-ta Annamaria Menosso in pokrajinska odbornica Roberta Tar-lao, ki sta poudarili, da danes potekajo migracijski tokovi v obratni smeri: sedanje prisel-jenke iz Afrike pa so žal deležne drugačnega sprejema od tistega, ki so ga bili Italijani in Slovenci deležni v Aleksandriji.

V imenu založbe EUT je spre-govoril profesor zgodovine medicine Euro Ponte, ki je fenomen aleksandrinh uokviril v širše zgodovinsko dogajanje. V Aleksandriji je bila namreč tedaj dokaj petična buržoazija, ki so jo sestavljale družine zlasti in-ženirjev in trgovcev ter podjet-nikov: posebno vlogo je v tem vidiku imela gradnja Sueškega prekopa. Čeprav je bila med priseljenci večina Angležev in Francozov, je sama italijanska komponenta štela okrog 70 ti-

soč enot. Bogate družine iz Za-hoda so v tem okolju imele na razpolago svoje šolske zavode in bogato kulturno življenje: v tovrstnem družinskem okolju so se kot varuške, dojilje in spreml-jevalke zaposlile aleksandrinh. Po večini so bile Slovenke, pa tu-di Furlanke in iz Veneta. Bile so zelo delavne, poštene in rela-tivno izobražene, zaradi česar so bile bolj cenjene kot Grkinje ali ženske iz Južne Italije. V tem okolju so se aleksandrinh de-jansko osamosvojile domače pa-triarhalne in kmečke družbe, rute, ki so vihrale na krovu ladij, so zamenjale s klobuki: ko so se vračale domov, so v domačem okolju bile deležne nezaupanja, včasih celo odprtega prezira, češ da so se v eksotični deželi izgu-bile...

Migracija aleksandrinh se je nadaljevala vse do druge sve-tovne vojne, vse do političnih sprememb v Egiptu, ko so An-gleži zapustili svoj položaj. Veči-na aleksandrinh novejšje ge-neracije se je nato vrnila domov, nekatere pa so se odselile drugam, na primer v Argentino. Lepo naključje je spremljalo ta dogodek, saj je nekaj dni pred predstavitvijo zbornika slovens-ki režiser Metod Pevec slavil zmago na Tržaškem filmskem festivalu prav z dokumentarcem o aleksandrinhah.

IG

Alpe Adria Green

Nejasno ravnanje z odpadki iz Kampanje

Alpe Adria Green opozarja državljane in organe EU na popolnoma zgrešeno "strategijo", ki jo italijanska vla-da namerava udejanjiti pri reše-vanju krize odpadkov v Kam-paniji. Italijanska državna vlada ne more reševati velikega problema odpadkov Kampanje na podlagi izrednih odlokov in problem onesnaževanja preprosto odložiti na ramena drugih dežel. Izvor sedanje krize je po mnen-

ju ministra Clinija posledica večletnega nezakonitega odstranjevanja odpadkov. Nobene "čarovnije" niso opravili v Kampanji in zadovoljstvo neapeljskega župana De Mag-istrisa ter ministra za okolje Clin-ija se zdi povsem neprimerno. Čudežno je le to, da so neapeljske smeti "izginile" v sosednje dežele, kar prebivalci le-teh popolnoma ignorirajo. Odpadki camorre so tako razpršeni po vsem državnem

ozemlju in dlje. Evropski komisar za okolje Janez Potočnik je izrazil svojo zmedo glede italijanskega izrednega stanja, ki je postalo stalnica, in potrdil postopek za ugotavljanje možnih kršitev.

Med deželami, ki so deležne te "državne solidarnosti", sta tudi Puglia in Fjk. Taranto in Trst sta tako neposredno posuti z odpadki iz Kampanje. Odpadke v Tarantu pokopljejo v odlagal-išča, v Trstu pa jih brezskrbno sežigajo v sežigalnici. Kakšne vrste so ti odpadki? Zakaj mest-na uprava in državna vlada državljanom prikrivata resnico? Evropska zakonodaja je glede tega zelo jasna: varstvo zdravja ljudi in varovanje okolja je treba doseči z zmanjšano proizvodnjo

odpadkov in reciklažo na naj-višji ravni. In to seveda ob čim večji transparentnosti pristojnih organov ob načrtovanju ravnanja z odpadki. Teh obveznih smernic pri reševanju večne krize Kampanje pa v Italiji sploh ni.

Poleg tega so slovenski organi sežigalnice že prijavili zaradi čezmejnega onesnaževanja, ker je naprava zastarela in je le 3-4 km oddaljena od slovenske meje. Minister Clinij in EU še vedno zagotavljata, da bo Kam-panja rešila problem odpadkov: to pa bo ponovno počela brez transparentnosti in po postop-ku, ki ne bo zagotavljal primernih zdravstvenih standar-dov za prebivalstvo, menijo pri AA Green.

Društvo slovenskih izobražencev

Znanstvena veda se lahko prikaže na enostaven način

„Že Egipčani so poznali cela števila in ulomke z imenovalcem ena, Grki so imeli zelo razvito matematiko, ničlo pa so odkrili Indijci in jo prinesli v Evropo zelo pozno“. Tako je številnemu občinstvu v Peterlinovi dvorani nazorno razlagal univerzitetni profesor Drago Bajc. Na matematiko se tako dobro spozna, da jo zna prikazati na enostaven in edinstven način.

Pred tablo je razlagal, kako vsako merjenje prinaša napake, matematika pa zahteva točnost, saj se odlikuje po dveh lastnostih, in sicer po strogosti in natančnosti. Z risanjem krogov in kvadratov je poenostavil merjenje in razložil razmerje na konkreten način: „Če nismo strogi, ne pridemo do točnega rezultata. Že stari Grki si niso mazali rok z računanjem in pisanjem, temveč so logično sklepali. Mazanje rok je bilo delo sužnjev“. Kljub strogosti in natančnosti rezultata ostajajo nekateri problemi nerešljivi. To je prof. Bajc tudi prikazal s primerom afriških hiš z vodnjakom, pri katerih brez križanja stez ne moremo doseči vodnjaka.

Beseda je dalje tekla o teoriji grafov in o tem, kako je bolje uporabiti konkretne primere namesto točk in zapletenih pojmov. Teorija grafov lahko krije različne pojme, govori pa o nekaj točkah, ki

tako šest oseb ali več, se nujno zgodi, da so trije, ki se popolnoma poznajo ali so si popolni tuji.

Predavatelj je poudaril tudi primer klasične šahovnice z belimi in črnimi polji, ki jih je nato

Drago Bajc (foto Kroma)

so povezane ali tudi ne, včasih pa med njimi nastajajo ploskve. Preko teorije grafov je prikazal primer oseb, ki se lahko poznajo ali tudi ne: „Izmed vseh možnosti iščemo neko zakonitost, nekaj, kar bo veljalo vedno“. Če imamo

pokril z dominami. Dodal je, da so ga kot otroka vedno motile ničle pri domini, in navedel je možne načine premikanja domin glede na končno sodo število. Da matematika ni samo veda o številih, je prisotne

prepričal s številnimi praktičnimi primeri. Tako je sešteval zaporedna števila in s pomočjo gibanja knjig razlagal pomembnost vrstnega reda pri določenih stvareh.

„Kar se tiče vrst števil, je matematika na koncu, ker nihče ne bo odkril novih, to je zaključeno“, je dalje razlagal prof. Bajc in poudaril pomen strogosti, saj „če človek ni strog, zaide v slepo ulico, ker videz vara“. S številnimi poslušalci ponedeljkovega rednega srečanja Društva slovenskih izobražencev je delil ljubezen do praštevil, za katera pravi, da so nekaj čudovitega. Pošalil se je tudi ob trditvi, da matematika ni eksperimentalna veda, saj še danes nihče ne ve, ali je praštevil neskončno... Kaj torej raziskuje matematika? Od razdalj na zemlji do polmera zemeljske oble. Kot interdisciplinarna veda je povezana s teorijo grafov, kombinatoriko, statistiko, z verjetnostnim računom in še bi lahko naštevali. Lahko celo rečemo, da so pretežno vsa področja povezana z matematiko.

Predavatelj je na začetku večera poudaril, da je matematika znanstvena veda, ki se ji marsikdo pridno izmika, saj je včasih zapletena in nerešljiva. Dodal je tudi, da so za napačen vtis matematike krivi šolski programi, ne pa požrtvovalni šolniki.

Šin

Obvestila

Na deželnem kongresu SSK v Devinu dne 27.1.2012 je nekdo pomotoma odnesel črn moški plašč velike mere. Ostal mi je lep plašč, a zelo premajhen. Če se je kdo tega zavedel, ga vabim, naj sporoči na tel. 340/1851200 za zamenjavo.

Društvo slovenskih izobražencev in Slovenska prosveta vabita v ponedeljek, 13. februarja, ob 20. uri v Peterlinovo dvorano, Donizetijeva 3, na Prešernovo proslavo ob Dnevu slovenske kulture. Slavnostni govornik bo časnikar Martin Breclj. Spored bodo oblikovali Dekliška pevka skupina Vesela pomlad pod vodstvom Andreje Štucin in člani Radijskega odra. Podelili bodo nagrade 40. literarnega natečaja Mladike in priznanja Mladi oder.

Slovensko stalno gledališče vabi na enkratni koncert priznane slovenske rock skupine Siddharta, ki bo v petek, 10. februarja 2012, izvedla svoje največje uspešnice na velikem odru SSG v Kulturnem domu v Trstu. Prodaja vstopnic že poteka pri blagajni SSG in na spletni strani www.vivaticket.it. V petek, 17. februarja, pa bo SSG ponudilo ponovitev komedije Šoferji za vse čase, nato pa bo na sporedu pustni ples s triom Bodeča roža; maske so seveda dobrodošle!

Društvo Rojanski Marjin dom vabi v nedeljo, 12. februarja, na Prešernovo proslavo. Nastopili bodo: pevka in plesna skupina Stu ledi ter instrumentalisti Glas-

bene matice. Priložnostno misel bo podal Ivo Jevnikar. Prireditel bo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli 29) ob 16. uri.

V februarju in marcu 2012 bodo v prostorih Marijanišča na Opčinah potekala srečanja priprave na poroko. To je edini slovenski tečaj v zamejstvu. Zato so vabljeni vsi, ki se želijo poročiti v cerkvi, da se ga udeležijo. Tečaj želi prispevati k bolj kakovostnemu življenju v dvoje, ovrednotiti pomen družine ter s spodbujanjem življenjskega optimizma prispevati k oživiljanju naše narodne skupnosti. Prvo srečanje bo v sredo, 8. februarja, ob 20.30. Tečaj bo obsegal sedem srečanj. Nadaljnji razpored bo vsakdo dobil na prvem srečanju.

Potovanje na Sicilijo z Novim glasom. Vabimo na sedemdnevno potovanje na Sicilijo od 20. do vključno 26. aprila 2012. Potovanje bo z letalom, ogled Sicilije pa z avtobusom. Udobni avtobus bo udeležence peljal iz Trsta in Gorice do Benetk, kjer bo vkrcanje na letalo. Pristali bomo v Siracusi. Vrnili se bomo iz Palerma z letalom v Benetke, nato v Gorico in Trst. Vpisovanje bo do konca februarja na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu. Na razpolago je celoten program, kjer so navedena mesta in znamenitosti, ki jih bomo obiskali. Vsekakor z vpisom pohitite čim prej. Srečno potovanje.

Darovi

V blag spomin na pokojno Gildo Pertot daruje I. K. za Slovensko Vincencijevo Konferenco v Trstu 20 evrov.

GLEDALIŠKI VRTILJAK Radijski oder in Slovenska prosveta

Veselo proti koncu 14. sezone

Heidi in Sneguljica sta bili glavni junakinji zadnjih dveh predstav Gledališkega vrtiljaka. Simpatična alpska deklica je v nedeljo, 5. decembra, privabila v Marijin dom pri Sv. Ivanu veliko abonementov in

jo tudi spretno režirala Lučka Susič. Pod njenim vodstvom so nastopili člani Slovenskega odra, ki ga sestavljajo bodisi odrasli bodisi nadarjeni otroci oz. mladi, ki se od časa do časa želijo preizkusiti v gledališki umetnosti. Tu velja

nosilna vloga. Prav tako se je izkazal Boštjan Petaros, ki je z nje-mu lastno spontanostjo poustvaril nagajivega in hudomušnega pastirja Petra. Postavitev je doživela veliko odobravanja pri velikih, predvsem pa pri malih gledalcih, ki so pridno spremljali razplet dogodkov. Besedo je nato prevzel sv. Milkvaž, ki je zbrane pohvalil za lepo obnašanje med predstavo, kar je tudi eden glavnih ciljev organizatorjev. Če še drži slovenski pregovor: kar se Janez nauči, to Janez zna, bodo otroci tudi v naslednjih življenjskih obdobjih vedeli, kako se v gledališču primerno obnašamo. Sicer pa je za tako publiko pomembno, da je ponujeno delo prikupno, zabavno in poučno. Pridevniki, ki jih lahko brez zadržkov pripišemo zadnjemu podvigu Slovenskega odra.

Januarja, točneje 22., pa je v goste Gledališkega vrtiljaka prišlo Gledališče na vrhvi iz Nove Gorice, ki mu načeljuje režiser

Emil Aberšek. Kaj se je Sneguljici zares zgodilo, je bil naslov novogoriške produkcije, pri kateri je bilo občinstvo povabljeno, da z oranžnimi oz. zelenimi kartončki usmerja potek zgodbe in nastopajoče reši iz trenutne zmede. Ker je pravilica bratov Grimm vsem dobro znana, je bila naloga gledalcev precej enostavna, tako da je bil konec kljub trenutnim zapletom vesel in slovesen, kot se spodobi v najboljši pravljici tradiciji.

Radijski oder, ki je glavni nosilec Gledališkega vrtiljaka, prireja vzporedno z gledališkim abonmajem tudi likovni natečaj Moj najljubši gledališki junak, da pri najmlajših spodbudi njihovo ustvarjalno žilico. Kar nekaj je takih izdelkov, ki so posebno domiselni in se bodo potegovali za nagrado. Na zadnjem predvidenem srečanju, konec marca, bo komisija ocenila prispela dela in razglasila najlepše stvaritve. Še prej pa bodo na odru Marijinega doma pri Sv. Ivanu zaživele lutke, ki jih uspešno animirajo pri Mini teatru iz Ljubljane. Redni gost Gledališkega vrtiljaka bo 26. februarja predstavil svetoivanski publikli pripoved Medvedek zleze vase.

AL

V spomin na Srečka Štolfo iz Saleža Bil je kmet in zavzet politični delavec

V četrtek, 26. januarja, smo se v cerkvi v Zgoniku in na domačem pokopališču poslovili od dragega prijatelja in zavednega pripadnika naše zamejske skupnosti Srečka Štolfe iz Saleža, ki je nepričakovano umrl v soboto, 21. 1., prav na dan, ko je z nečakom Robertom Santinijem odprl osmico, ki daleč naokoli slovi po odličnem vinu in vrhunskih suhomesnatih izdelkih.

Srečko se je rodil pred 72 leti v daleč naokoli znani kmečki družini, v kateri se je od mladih nog navzel ljubezni do kmečkega dela, a tudi dela za široko vaško in narodno skupnost. Že njegov oče Karlo je bil na primer za tisti čas napreden kmet, a je tudi z veliko zavzetostjo

temveč je odgovorno sprejel na svoja ramena tudi stanovsko in politično udejstvovanje. Tako moramo poudariti, da je bil od leta 1970 za vrsto let zelo zavzet in delaven član izvršnega sveta pokrajinske Zveze neposrednih obdelovalcev, ko pa je predvsem zaradi zdravstvenih težav opustil to aktivnost, je bil izvoljen v nadzorni odbor že omenjene Zveze in bil vedno pripravljen praktično ali tudi le z

nasveti pomagati vsakomur, ki se je obrnil nanj s kako prošnjo. Na listi stranke Slovenske skupnosti je bil kar štirikrat izvoljen v zgoniški občinski svet. V tej vlogi je prislo do izraza njegovo zanimanje za stvarne probleme vaške in širše občinske stvarnosti. Zlasti

je spremljal kmetijsko in na splošno gospodarsko problematiko. Znotraj strankinega sekcij-skega delovanja pa se je še posebej zavzel za organizacijo tako imenovanih „Naših praznikov“, ki jih je SSK prirejela v Zgoniku in zlasti v Koludrovci.

O smrti Srečka Štolfe se vsi zavedamo, da ni le v njegovi družini, ampak v naši širši sredini nastala velika praznina, ki kar kliče na obljubi, da bomo posnemali njegov zgled nesebičnega, požrtvovalnega in iskrenega truda za splošno dobrobit naše krajevne stvarnosti v samem Saležu in širše v zgoniški občini, kakor tudi v splošnem smislu. Zato naj mu bo lahka domača zemlja! Se-strama in ostalim žalujočim svojcem pa naj gre iskreno sožalje tudi v imenu uredništva in uprave Novega glasa.

D. Ž.

Foto Kroma

priložnostnih obiskovalcev. Odrsko priredbo priljubljenega mladinskega romana je podpisala in

posebej omeniti gracioznost in nežnost male Katarine Polojaz, ki ji je bila upravičeno zaupana

ŽIVLJENJE, KI PRESENEČA Gost p. dr. Tadej Strehovec

Bioetika kot kultura življenja

Niz predavanj v organizaciji Mosp in SSK v prostorih na ul. Donizetti v Trstu se preverjeno nadaljuje. Tokrat je o „Življenju, ki preseneča“, letošnji vezni niti, spregovoril frančiškanski pater dr. Tadej Strehovec iz župnije sv. Antona Padovanskega na Viču v Ljubljani, ki je tudi predavatelj in doktor znanosti pri katedri za moralno teologijo na teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Že vrsto let se ukvarja s problematičnimi in spolzkimi vprašanji bioetike, zato je svoj prispevek poimenoval *Slovenski bioetika in kultura življenja*. Dileme bioetike so danes še kako aktualne, strokovnjaki in vsakdanji ljudje pa do njih navadno pristopajo z dveh zornih kotov:

na eni strani sta liberalno svobodnjaštvo in permisivizem, na drugi pa tradicionalna konservativnost katoliškega nauka. Ne gre le za razumska vprašanja, ampak za konkretne probleme ljudi, torej za politične probleme in vprašanja empirike ter čustev. Pater dr. Strehovec je predstavil širok spekter dilem znotraj bioetične problematike z zornega kota katoliške in krščanske morale, sklicujoč se na vprašanje, kako naj človek ravna v skladu s sabo, sočlovekom in Bogom. Liberalno gledišče je umestil v polje interesov lobijev in kapitala, ki izžarevajo svojo moč tudi preko pojavov bioetike. Gre za polje biologije, medicine, genetike, sociologije, ekonomije, filozofije, teologije. (Bio)

etične dileme se ponujajo ob vprašanju vpliva genov na naše vedenje, ob raziskavah na matičnih celicah in uravnavanju rojstev oz. kontracepcij, odnosu do nerojenega življenja (splav) in ob vprašanju o umetni oploditvi v epruveti. Evgenetika je npr. delovno polje, ki ga povezujejo z brutalnim nacističnim projektom izboljšanja človeškega rodu, danes pa se je le ta preoblikovala v obliko vprašanja „kdo lahko ali ne sme živeti?“ Bioetika nastopi tudi ob vprašanju presaditve in varovanja človeških organov, ob ireverzibilni komi si, recimo, rečemo, „kdaj človek pravzaprav umre?“, delikatna so vprašanja živega darovanja, oskrbe ob smrti, asistiranega samomora, evtanazije

in uporabe cepiv itd.

Katoliška cerkev se, pravi dr. Strehovec, jasno opredeljuje v prid darovanja organov (razen možganov in spolnih celic), v močnem vplivu genetike pa vidi nevarnost stigmatizacije na podlagi dednega zapisa. Veliko zaupa dosežkom regenerativne medicine, o vseh bioetičnih temah pa pravi, da jih moramo obravnavati s pozornostjo, z globino pogleda in velikim premislekom, kajti morda se ne zavedamo daljnoročnih posledic liberalistične ideologije.

Kako bi ukrepali v primeru, da bi vaš otrok nujno potreboval presaditev srca, pa ga nikjer ne bi bilo na razpolago, potem pa bi vam kdo ponudil na razpolago rešitev, o izvoru katere ne bi spregovoril (t. j. s črnega trga organov)? Ali bi svojemu otroku nudili vse ne glede na izvor organa ali bi prisegli na etično pokončnost?

Jernej Šček

Bolj tankovestno je treba izbirati besede!

Ne obsojajmo lahkomišelnost človeka

D ne 19. 1. 2012 je g. Davorin Koron v svoji kolumni v zvezi s postopkom oblikovanja nove vlade zapisal v PN, med ostalim, "da se je na Dunaju začelo sojenje v aferi Patria, v kateri je v Sloveniji vpleten tudi Janša". Kolikor vem, ne obstaja še nobena pravnomočna sodba sodišča, na podlagi katere bi lahko trdili, da je Janša "vpleten" v navedeni posel. Za zdaj je še povsem nedokazano "obtožen vpletenosti". In to, kot lahko razberemo iz dnevnega tiska, na podlagi zelo trhljih in pravno spornih indicij, kot bomo videli v nadaljevanju, kaj se le dokazov. Zato bi moral Koron bolj tankovestno izbirati svoje besede, ko se je dotaknil te tako vprašljive zadeve.

Eden domnevnih kronskih dokaznih indicij proti Janši naj bi bila namreč oddaja finske TV YLE z dne 1. 9. 2008, v kateri je novinar Magnus Berglund dejal: "V dokumentaciji Patrie se pojavijo oseba 'J'. Tej osebi bi moral Walter Wolf nakazati denar... Z drugo besedo finško državno podjetje Patria je podkupilo slovenskega predsednika vlade". Čemur so potem nekatere vroče glave slovenskih t. i. mnenjskih voditeljev pritaknile še SDS, ki naj bi tudi pokasirala del podkupnine. V postopku razčiščevanja teh obtožb je urednik navedene oddaje finske TV Matti Virtanen pojasnil (Demokracija, 2. 9. 2010), da je bila črka "J" izmišljena ali pa posledica nesporazuma. Dejal je, "naj bi služila kot dra-

matičen element, tako da je bil prispevek bolj privlačen". Ista črka "J" se pa res pojavlja v protokolu enega od posrednikov v poslu Patria (Riedla), vendar se zanesljivo nanaša na direktorja tovarne Đuro Đakovića Bartola Jerkovića. V protokolu je namreč ob tej črki pripis, da je oseba, ki se za njo skriva, "zaskrbljena za svoj materialni položaj, ker naj bi odšla v pokoj čez leto in pol", kar je bilo v zvezi z Jerkovičem tudi

be. Sodišče je navedene obsodilo na javni preklec njihovih izjav in na plačilo ustrezne odškodnine Janši in SDS-u.

Med procesom je padel tudi še drugi domnevno "kronski indicij" proti Janši, do katerega naj bi se dokopala policija. Gre za osnutek elektronskega sporočila Patrii, ki sicer ni bil nikoli poslan naslovniku in ga je napisala Marija Badovinac Črnkovič, ena izmed prič v procesu. V njem se je

v bitki za navedeni posel sklicevala na takratnega premierja Janeza Janšo, kar naj bi dokazovalo, da je tudi sam vpleten v posel. Ob soočenju na sodišču je Črnkovičeva priznala, "da se je na Janšo

potrjeno. Patria je namreč sklenila posel tudi s Hrvaško ter je posredniška in lobistična mreža segala tudi tja. Zato je možno tudi, da je novinar stvari pomešal. Naj še navedem, da so kmalu po objavi dokumentarca o Patrii na TV YLE odstavili direktorja Makaela Jungerja. Tudi finški preiskovalec Björnkqvist je ob neki priložnosti izjavil (Reporter, 28. 3. 2011), "da nimamo nobenih dokazov, da je denar pomešan v SDS ali pri kateremkoli članu te stranke". Domnevno vpletenost SDS v spornem poslu sta zanikala tudi Računsko sodišče in policija, ki sta opravila pregled finančnega poslovanja stranke v obdobju 2004-2008 (Demokracija, 15. 9. 2011). Na podlagi izsledkov tega razčiščevanja sta Janša in SDS tožila zaradi obrekovanja Berglunda, TV YLE in nekatere slovenske časopise, ki so nekritično širili navedene obtož-

sklicevala samovoljno, ker je s tem želela narediti vtis na Patrio" (Demokracija, 12. 1. 2012). Zato se je Janši na sodišču opravičila, ker je zlorabila njegovo ime. Tudi sicer po podatkih tiska obremenjuje proces v tej aferi še toliko drugih pravnih, procesnih in vsebinskih nekretnosti, da se vse bolj razgaljuje kot konstrukt, ne pa kot poštena pravda. Končno se je morala zaradi storjenih napak iz procesa umakniti sama tožilka (Branka Zobec Hrastar). Tudi sicer so prve obtožbe proti Karlu Erjavcu in Albinu Gutmanu zaradi domnevnih malomarnosti pri sklepanju posla padle na sodišču in sta bila priznana za nedolžna.

Zato je treba zaradi vsega tega počakati na pravomočno razsodbo in se dotlej izogibati lahkomišelnemu obsojanju človeka in blatenju njegovega imena.

Milan Gregorič

Ovrednotiti prostor od Rabeljskega jezera do Benečije Smaragdna pot

Regionalna destinacijska organizacija (RDO) Smaragdna pot nastaja kot krovna turistična znamka Goriške statistične regije že od 19. 11. 2008. Skupaj z RDO Gorenjske je v času od 26. do 29. januarja nastopila na najpomembnejšem slovenskem turističnem sejmu Alpe - Adria pod imenom Turizem in prosti čas. Gre za turistično ponudbo in

Humar, direktor zavoda, je tudi direktor RDO. V njej je 700 turističnih ponudnikov s 6.000 turističnimi posteljami oz. mesti v kampih, kar je skoraj 7% slovenske ponudbe. Res pa je, da nima nobenega kakovostno razvitega turističnega centra, ima pa veliko možnosti za razvoj programskih vsebin. Bovec je slovenski center športov v naravi z edinim domačim smučiščem nad 2.000

liši. Posebnost območja je v nastajanju drobnih, a odličnih ponudnikov na celotnem območju.

Kot ugotavljajo, ti že sedaj dvigajo ugled in kažejo ambicijo regije, da pridobi sloves zlatih ponudnikov; ti na trajnosten način dopolnjujejo edinstveno naravno dediščino regije. Kljub nekaterim začetniškim pristopom v realizaciji zastavljenih razvojnih ciljev izkazuje "Dolina Soče" pogum, da že dve desetletji na najpomembnejših mednarodnih trgih sodeluje z Bledom, Bohinjem in Kranjsko Goro pod skupno znamko Julijske Alpe. Eden od pomembnih skupnih imenovalcev in vrednot je Triglavski narodni park. Smaragdna pot in RDO Gorenjska pa zajemata usmeritve povezovalja širšega območja dveh prihodnjih regij. Dragocene izkušnje želijo ponudbo iz Julijskih Alp nadgraditi in razširiti vse v atraktivno in raznoliko turistično regijo.

Tisti, ki so se pred leti veselili vstopa Slovenije v schengenski prostor, pa so začudeni nad tem, da ta pobuda ignorira najlepši del Julijskih Alp in predgorja, to je prostor okoli Rabeljskega jezera, Montaža in Svetih Višarj proti Brdom, kjer tudi živijo naši rojaki in že imajo drobno ponudbo odličnosti. Radi bi se povezovali, pa jih v Posočju na tem področju preprosto ignoriramo. S tem pa si tudi sami zapiramo dostop k njim. Raje bi se pa povezali še s turistično razvito Ziljsko dolino na Koroškem!

MM

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Oguljena, a zelo realna fraza

Pred dnevi sem po zelo dolgem času srečala mlado žensko, ki sem jo spoznala pri svojem šestnajstem letu. Tisto poletje sva se obe vpisali na intenzivno konverzacijsko angleščino. Popoldnevi so bili morski, za mesec dni pa so se sklepali v tej skupini štiri ali petih mladostnikov, ki so si vsaj virtualno želeli poletje v drugo kulturno ozračje. Še danes se spominjam njene močne volje do spoznavanja čisto vsake jezikovne nianse, pa komaj štirinajst let je bila stara! Leto so se zelo hitro zavrta, mlada rdečelaska se je zaposlila v uradu, poročila, rodila se ji je danes sedemletni deček. Življenjska se je paralelno vili dalje, ducat občasnih srečanj, zelo malo v pogleda v to, kar je zares v srcu. Običajno, pač. Lani je iz nje privrelo, da ne more dalje. Obrnila se je na krajevno združenje proti nasilju, pogovorila z njihovo psihologinjo in spoznala, da mora ukrepati.

"Ni me tepel, nasilje, ki sem ga bila deležna, ni bilo tisto, ki ga takoj vidiš na telesu. Druge vrste, a vseeno nasilje. Vem, da je težko verjeti, predvsem, ker je njegov obraz angelški. In vendar se je po rojstvu otroka resnično spremenil. Dan za dnem je vztrajno zatrjeval, da nisem nič vredna, da sem slaba mati, slaba žena, da je vsaka beseda, ki jo izustim, neumnost, ničkolikrat mi je pravil, naj se enkrat že odse- lim. Danes sem končno razumela, da je bilo v resnici vse že zapisano, le sama tega nisem hotela videti. Vedno je vztrajal pri popolnem rezu z izvorno družino. Zdaj

vem, da je vse tiste dinamike, ki so temeljele na odnosu s psihično nestabilno materjo, ponovno vzpostavil v družini, ki sva jo gradila. V določenem trenutku sem si rekla: dovolj, vredna si dostojnejšega življenja".

In je šla. Ogromen psihični, fizični in seveda finančni napor, danes pa je ponovno mlada ženska polna moči. Postopoma je spet začela verjeti vase. Leto strokovne družinske mediacije z možem ni rešilo njune zakona, naučilo pa jo je pomena komunikacije.

"Nama ni koristila, zase pa vem, da sem danes bogatejša v spoznanju, da je v odnosu zelo pomembno biti enakopravni, potrebno je govoriti, resnično govoriti, izpovedati svoje potrebe, vprašati o občutju drugega. Pa ne le v govoru. Morda čudno zveni, a danes poznam pomen branja med vrsticami. Prepričana sem, da moški in ženske komuniciramo drugače. Pogosto moški izrazijo kak občutek povsem

med vrsticami in na nas je, da ga razberemo".

Rdečelaska, katere lasje so v letih izgubili oranžen lesk, nikakor pa ne košatosti, kljub vsemu še vedno verjame v možnost srečnega, dobrega, izpolnjujočega zakona, v katerega oba verjameta in oba vlagata. Nekaj pa si je zabičala: "nikoli več se ne bom izničila zaradi partnerja". Oguljena fraza in vendar za ženski del sveta tako zelo realna, na tak ali drugačen način. Da sem se je sama rešila, sem morala prehoditi kar nekaj let in ozdraviti kar nekaj psiholoških bušk.

CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (9)

Mariza Perat

Pri sv. Ivanu je bil leta 1908 tudi prvi sprejem v slovensko Marijino družbo. Da je sprejem bil prav pri sv. Ivanu, je bilo nadvse umestno, saj so Marijine družbe ustanove jezuitskega reda in, kot je bilo omenjeno, so prve jezuitske Marijine kongregacije v našem mestu nastale prav v tej cerkvi.

Pri sv. Ivanu sta leta 1914 imeli sedež še bratovščina presvetega Srca Jezusovega in bratovščina Najsvetejšega Zakramenta.

Apostolstvo molitve
To združenje je kmalu po prvi svetovni vojni ustanovil nadškof Sedej. Za slovenski del nadškofije je bil določen poseben odsek, ki ga je vodil g. Ivan Reščič. Za sedež združenja je bila s posebno diplomom, izdano v Rimu 15. marca 1929, določena cerkev sv. Ivana. Prav tako je tu uradno bil določen sedež Ustanove za posvetitev družin Srcu Jezusovemu. Za slovenske vernike je kot škofijski poverjenik obeh Ustanov bil imenovan g. Ivan Reščič. To pooblastilo mu je v veliki meri omogočalo, da je odseke AM ustanavljal tudi v drugih župnijah (Arhiv Slov. past. sred. - Zapiski msgr. R. Klinca).

Leta 1946 je g. Reščič postal župnik v Podgori. Vodstvo AM pri sv. Ivanu je tako prevzel najprej prof. Mirko Filej, za njim pa msgr. Franc Močnik. Msgr. Močnik je bil v tistih letih na Goriškem glavni pobudnik omenjene pobožnosti, medtem ko je na Tržaškem to nalogo opravljal dr. Stanko Janžič. Leta 1950 sta goriški in tržaški odsek začela izdajati "mesečne listke AM", ki so vsebovali kratko razlago mesečnih namenov organizacije. AM so nato ustanovili še v 15 župnijah goriške nadškofije.

Obe združenji, Apostolstvo molitve in Skalnica, sta pri svojih pobožnostih zbirali lepo število slovenskih vernikov. V letih, ko so uporabi slovenskega jezika nasprotovali celo v cerkvi, so te pobožnosti pri sv. Ivanu bile kot svetilnik, ki je

vzbujal upanje v boljše čase.

Treba je še omeniti, da je bil g. Reščič tudi tajnik papeških misijskih družb. Nadškof Sedej je namreč takoj po prvi svetovni vojni ustanovil v svoji škofiji Dejanje sv. Detinstva, ki je imelo namen reševati življenje zavrnjenim poganskim otrokom, jim naklanjati milost sv. krsta ter jih krščansko vzgajati. Ustanovil je še Misijonsko zvezo duhovnikov. V tej ustanovi je

Apostolstvo molitve JUNIJ 1963

Ne opuščaj posvetitve!

Božje Sree Jezusovo, po brezmadežnem Srcu Marijinem darujem vse molitve, dela in trpljenje današnjega dne tebi v spravo za vse grehe in v vse liste namene, v katere se ti sam vsak dan daruješ na naših oltarjih, posebno ti jih darujem v vse namene Apostolstva molitve. Amen.

Srce Jezusovo daj...

Da bi ubogi in nesrečni našli pomoč in tolažbo v Tvojem presvetem Srcu! (Splošni namen).

Da bi katoliška Cerkev napredovala v pokrajinah Afrike in Azije ob Sredozemskem morju! (Misijski namen).

Da bi se naše ljudstva ne dalo vplivati od brezvercev, da bi sklepale poroke izven cerkve! (Nai domači namen).

Mesečna svetnika in priporočila: Sv. Peter in Pavel, velika jubileja Jezusa in neustrašna apostola, prosita za nas! (29. junija).

24. marca 1921 ločil italijanski odsek od slovenskega. Le-tega je vodil predsednik Ignac Leban, tajnik pa je bil g. Reščič. Naslednje leto je nadškof imenoval g. Ivana Reščiča za škofijskega voditelja Dejanja sv. Detinstva. Leta 1923 je nadškof povezal vse papeške misijske družbe pod enotnim škofijskim vodstvom, razdeljenim v italijanski in slovenski odsek. Za slovenskega škofijskega delegata je nadškof Sedej imenoval dr. Mirka Brumata, za tajnika in ekonoma pa g. Ivana Reščiča. Nadškof Margotti je 20. januarja 1936 obnovil škofijsko vodstvo vseh misijskih ustanov in postavil za ravnatelja msgr. Ivana Krena, za podravnatelja msgr. Mirka Brumata, za tajnika in ekonoma pa g. Ivana Reščiča.

Tretji red

Kot je znano, je sv. Frančišek Asiški ustanovil

novi redovni skupnosti. Ta je danes razdeljena v tri veje ali redove: prvi red sestavljajo frančiškani, minoriti in kapucini, drugi red redovnice klarise, tretjega pa osebe, ki ne živijo v samostanu, a skušajo

svoje vsakdanje življenje čim bolj uskladiti s smernicami evangelija. Omeniti je še treba, da so pozneje pravila tretjega reda sv. Frančiška prevzele razne redovne kongregacije.

/ dalje

Iz sejma Alpe - Adria v Ljubljani

znamenitosti občin Bovca, Kobarida, Tolmina, Idrije, Cerkna, Ajdovščine, Vipave, Brd in mestne občine Nova Gorica. Vsi navedeni se združujejo v promociji in povezovanju turističnega prostora in ponudbe. Je prva formalno ustanovljena tovrstna regijska organizacija v Sloveniji, predvidena v regijskem razvojnem programu. Mandat za vodenje programa je bil zupan zavodu LTO Sotočje. Janko

m in je povezan s smučiščem v Italiji; Kobarid je znan po muzeju z zgodbinami iz prve sv. vojne, Tolmin po poletnih festivalih, Nova Gorica je igralniško in zabaviščno središče, Idrija center tehniške dediščine, Cerkno ponuja eno najbolj opremljenih slovenskih smučišč z lahki- mi smučarskimi progami; Goriška Brda in Vipavska dolina z Mirnom in Kostanjevico so trije ključni slovenski vinorodni oko-

Poezija in izročila Franceta Prešerna živa in aktualna tudi za sedanjí čas in razmere

Nova vlada za socialni sporazum o premagovanju krize v Sloveniji

V petek, 10. februarja, se bomo morda lahko oddahnili. Končalo se bo namreč nekakšno brezvladje, v katerem je vlada Boruta Pahorja začela odhajati s političnega in javnega prizorišča, nova izvršilna oblast pa dolgo časa po volitvah 4. decembra ni bila dogovorjena in oblikovana. Zdaj imamo vlado s predsednikom Janezom Janšo, sestavljeno z ministri iz petih političnih strank, ki naj bi jo Državni zbor na jutrišnjem izrednem zasedanju potrdil. Nova vlada bo po napovedi Janeza Janše takoj začela uresničevati svoj program, poimenovan Pogodba za Slovenijo 2012-2015.

Gre za vlado z najmanj ministri, ima jih 12, ki pa se bo morala soočiti z doslej največ težavami in najglobljo krizo v vsej zgodovini Slovenije. Tudi ozračje, v katerem bo vlada morala delovati, ni ugodno oziroma je slabo. Gonja zoper premierja Janeza Janšo se namreč nadaljuje in postaja celo bolj ostra kot v prejšnjih obdobjih. V nekem anonimnem pismu so premierju že drugič zagrozili s smrtjo, z grožnjo pa so se lotili tudi njegove soproge Urške Bačovnik-Janša. Janez Markeš, časnikar dnevnika Delo, sicer znan po komentarjih, uperjenih zoper novega premierja, je v prispevku z naslovom El dorado in galeja, objavljenem 1. februarja, zapisal, "da bolj ljudici ne želim, da nova vlada vstopi tako v politični kot v družbeni pekel". Komentator Janez Markeš meni tudi, "da ni nobenega razlo-

ga, da bi kdo dvomil o legalnosti in legitimnosti nove vlade". S tem mnenjem je zanimal trditev predsednika države dr. Danila Türka, ki Janezu Janši oz. vladi odreja polno legitimnost. O novem premierju je v časniku Delo objavil objektivni, dejali bi tudi dobrohoten članek, časnikar in urednik Ali Žerdin. Med vrtilinami mu priznava "poznavanje politične tehnologije, ki mu je omogočila, da je lahko sestavil

Urška Bačovnik in Janez Janša

novo vlado. Ko gre za politiko kot obrt, tehnologijo vladanja, je vrhunski, je najbolj obvečen in ima najboljše strankarski aparat. Organizirana strankarska struktura mu omogoča, da je izjemno dobro obvečen. Stopnja lojalnosti ljudi, s katerimi dela, je osupljivo visoka. Detajle zelo hitro sestavi v veliko sliko. Čeprav je ob tem pogosto celo prehitel, za velik del volilnega telesa ostaja prepričljiv. Janez Janša kot vrhunski politični tehnolog natančno ve, da mora na prvem mestu obvladovati vzvode moči in oblasti".

Povsem drugače pa razmišlja uvodničar tednika Mladina Janko

Lorenci, ki je do Janeza Janše zmeraj bil zelo oster, pristranski in tudi žaljiv. V novi številki Mladine je zapisal, "da bo Janšev drugi mandat katastrofa za demokracijo in družbeno higieno, če se bo ponovila ponižnost, s kakršno se je družba odzvala na grobost in makiavelizem izvršne Janševе oblasti v njegovem prvem mandatu".

Predsednik vlade se očitno zaveda ovir in nevarnosti, ki novi oblasti grozijo iz različnih okolij, tudi od tako imenovanih botrov, ki domnevno delujejo nekje v ozadju, zunaj formalnih in demokratskih oblik. Tudi koalicija, sestavljena iz petih strank, je krhka in bi se lahko kdaj, denimo ob obravnavi spornih ideoloških ali političnih zadev, razšla. Janez Janša se je tudi zato zavzel za

sklenitev socialnega sporazuma, katerega izvajalci bi bili vlada, sindikati in delodajalci. Sklenili naj bi čvrst dogovor o tem, kako v Sloveniji premagovati krizo, zlasti finančno in gospodarsko. Premier ob tem poudarja zlasti socialno razsežnost premaganja krize, saj naj bi bremena pravično razdelili na vse ljudi in sloje v Sloveniji.

Nasploh bo bližnja prihodnost dogajanj v Sloveniji pestra, vloga nove vlade pa očitna in velika. V mesecu marcu bo skoraj zagotovo potekal referendum o družinskem zakoniku, ki ga je zahtevala skupina državljanov z imenom Civilna iniciativa za družino in

pravice otrok. Vodi jo Aleš Primc. Zakonik podcenjuje pomen in vlogo tradicionalne družine v slovenski družbi, ki jo sestavljajo oče, mati in otroci, vendar zagovorniki omenjenega zakonika menijo, da morajo biti poleg tradicionalne družine priznane tudi druge oblike življenjskih ali družinskih skupnosti. Na referendumu bodo volilci odgovorili na omenjene dileme družinske politike in izbire v Sloveniji.

Med odmevi na izvolitev Janeza Janše za novega predsednika vlade omenjamo, da mu je čestitko z željami za uspešno delovanje poslal tudi odvetnik Damjan Terpin, deželni tajnik stranke Slovenska skupnost. Skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu je zapisana tudi v programski usmeritvi nove vlade, torej v že omenjeni Pogodbi za Slovenijo 2012-2015. Ministrica v novi vladi za Slovence v zamejstvu in po svetu bo Ljudmila Novak, sicer tudi predsednica Nove Slovenije, kršćanske in ljudske stranke.

V Sloveniji so zelo slovesno in na razne načine počastili 8. februar, naš osrednji kulturni praznik. Pesniki in pisatelji so brali slavljenčeva dela pred Prešernovim spomenikom, na vseh slovesnostih pa so poudarjali, da bi poezija in izročila Franceta Prešerna morala biti živa in aktualna tudi v sedanjem razburkanem času in razmerah. Pri tem navajamo, da je v Sloveniji veliko kritik in protestov vzbudil sklep nove vladne koalicije, da se v novi vladi odpravi ministristvo za kulturo kot samostojen organ izvršilne oblasti.

Marian Drobež

Po odhodu švedskega MTG in norveškega Norkringa iz Slovenije

Kako močno Slovenija sovraži Skandinavce!

Dva dogodka sta v zadnjem mesecu, če je bilo sploh še opotrebno, ponovno potrdila, kako neprijazno okolje je Slovenija za vsakega tujega investitorja. O tem smo v prejšnjih tednih že večkrat pisali, dejstvo pa je, da se primeri izgonov tujcev vsi ne zdelajo ponavljajo. To pa je v tem trenutku zelo škodljiva praksa. Slovenci nimajo tako močnih gospodarskih subjektov, da bi si lahko privoščili selekcijo v smislu, kateri od tujih investorjev, ki bi bili pripravljeni poslovati pri nas, je za Slovenijo primeren, kateri pa ne. Seveda, vsak tuj investitor bi se moral na slovenskem trgu enkovredno pomeriti s slovenskimi konkurenti, zmaga pa bi seveda pripadla najboljšemu. Danes pa velika večina tujih investorjev sploh ni pripuščena na slovenski trg, ki pa je "posvečen" slovenski trgu, ki pa je tako ali tako prava polomija. Številke so zgovorne.

Gospodarska rast brez podjetij ni mogoča
Pred Slovenijo je zelo naporno leto 2012. Nastajajoča vlada Janeza Janše je napovedala reze in krčenja v višini 800 milijonov evrov zato, da bi bilo mogoče zadostiti evropskim kriterijem finančne stabilnosti. Ob tem bi bil potreben tudi nov zagon gospodarstva, ki bi prinesel hkrati nove prihodke v državno blagajno (zaradi davkov), ustvaril nova delovna mesta in nasploh pripomogel k stvarjenju boljšega poslovnega ozračja. Žal pa tega

"filma" v letošnjem letu ne bomo še gledali: rast BDP je za leto 2011 bila komaj pozitivna, za letošnje leto pa se napoveduje recesija. Nič kaj vzpodbudno, torej. In to še ni vse. Slovenska podjetja so globoko prezadolžena: na povprečju imajo 1,4 evra dolga za vsak evro kapitala. Guverner Banke Slovenije Marko Kranjc je pred kratkim dejal, da primanjkuje slovenskemu gospodarstvu za 4 milijarde evrov kapitala. Zaradi kritičnih razmer

Oglaševalski trg v Sloveniji (stanje ob koncu 3. četrtletja 2011)	
Pro Plus	78 %
RTVS	18 %
TV3	4 %
Ostali	0 %

Vir: poročila družbe CME po 3. četrtletju 2011

bi jim to pomanjkanje do nadaljnjega uspelo nadoknaditi samo s kapitalom, ki bi prišel od zunaj. V Sloveniji preprosto podjetja in podjetniki niso sposobni take splošne in obsežne "nacionalne dokapitalizacije" na kratki rok. Kot smo že povedali v uvodu, pa Slovenija ne kaže nobenega interesa za to. Prej nasprotno.

Monolitni trg televizijskih ponudnikov
V zadnjem mesecu sta se iz Slovenije poslovila dva tuja investitorja, ki sta delovala na tele-

vizijskem področju. Švedska družba MTG je bila izdajateljica komercialnega televizijskega programa TV3, norveška družba Norkring pa je operater, ki je leta 2008 v Sloveniji zmagal na razpisu za vzpostavitev multipleksa B, platforme za predvajanje digitalnih televizijskih programov komercialnih hiš. Januar 2012 je bil za oba usoden: v prvi vrsti je treba njuno poslovno smrt v Sloveniji pripisati nedorečeni zakonodaji, regulatornim organom, ki delujejo "po domače", in predvsem monopolnim pogojem, ki veljajo na televizijskem trgu v Sloveniji.

Začnimo pri družbi MTG in televizijski postaji TV3. Gre za komercialno postajo, ki sicer ni imela svojega informativnega programa (in to je bila njihova napaka: televizijska postaja brez dnevnika in informativnih oddaj je težko prebije led), ki pa se je v

Promet družbe Pro Plus v preteklih letih (v evrih)		
Leto 2009	Leto 2010	Povečanje prometa
49.494.988	54.178.383	4.683.395 (+9,4%)
Vir: letno poročilo družbe Pro Plus 2010		
Januar - september 2010	Januar - september 2011	Povečanje prometa
31.300.000	34.400.000	3.100.000 (+10%)

Vir: Poročila za prva in tretja četrtletja, družba CME (lastnik Pro Plusa)

takrat si je namreč priborila pravico predvajanja tekem Lige prvakov in nogometnega Eura 2008. Delež gledanosti je tako zrastel tja do 11 odstotkov. TV3 pa je kljub temu imela samo za 4 odstotke deleža na slovenskem oglaševalskem trgu. Zakaj tako malo, se boste spraševali? Preprosto, Pro Plusu (izdajatelj Pop TV in Kanala A) je uspelo si priboriti 78 odstotni delež celotnega oglaševalskega trga. Da, prav ste razumeli: enemu samemu podjetju, pa čeprav z daleč najvišjo gledanostjo, je uspelo si na slovenskem trgu priboriti skoraj 80 odstotkov vseh oglasov. Logično, da za druge ostajajo le drobničice. Ob dejstvu, da je po deležu oglasov na drugem mestu javni zavod RTV z 18 odstotki, ostajajo druge televizijske postaje brez vsakega prihodka. Komercialne televizije pa, to je treba vedno imeti v mislih, živijo od oglasov. Zato tudi ni čudno, da je TV3 zaradi nekonkurenčnih razmer enostavno odšla. Pro Plus je v zadnjih treh letih imel vseskozi rast v prihodkih. Od leta 2009 se je promet vsako leto povečal za novih 10 odstotkov. Konec leta 2010 je bilo prihodkov za 54 milijonov evrov. Monopolni položaj med oglaševalci sam po sebi ni sporen, sporno pa je dejstvo, da je tak monopol nastal v zelo nejasnih okoliščinah in s pomočjo domnevnih "pravih zvez" v politiki. Proti Pro Plusu je namreč Urad za varstvo konkurence avgusta lani opravil preiskavo in uvedel postopek zaradi verjetnosti zlorabe monopolnega položaja, in to šele dobro leto po prejemu prijave. Agencija za pošto in elek-

Kratke

Predavanje v Coroninijevem dvorcu v Šempetru pri Gorici

Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko in Občina Šempeter-Vrtojba vabita na predavanje Primorska omladina noče stati ob strani (Primorci in šport v Ljubljani 1920-1941). Predaval bo doc. dr. Tomaž Pavlin. Predavanje bo v petek, 10. februarja 2012, ob 19. uri v dvorani Coroninijevga dvorca v Šempetru pri Gorici.

Na predavanju bo poudarjen segment socialne zgodovine na primeru emigracije Primorcev po prvi svetovni vojni, in sicer na primeru Ljubljane, kjer so izseljeni Primorci ustanovili uspešen športni klub Primorje. Športno Primorje je fascinanten primer uveljavitve prišlekov v novem kulturnem okolju, hkrati pa primer gradnje identitete in ohranjanja primorskega vzporedno emigrantskim organizacijam.

Derbi Ilirija - Primorje

nogometne tekme v Trstu leta 1932 zapadlo v emigrantski spor. Dr. Tomaž Pavlin, rojen leta 1961, je doktor zgodovinskih znanosti in profesor na Fakulteti za šport v Ljubljani, kjer tudi živi. Po rodu je naš primorski rojak, ki je svojo mladost posvetil hokeju. Je avtor več publikacij in člankov o zgodovini športa.

Monodrama v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini

Lavričeva knjižnica Ajdovščina, v počastitev kulturnega praznika, vabi v četrtek, 9. februarja 2012, ob 18.30 na ogled monodrame Levstikovo zmerjanje narodnih prvakov. Monodramo po besedilu Matjaža Kmecla bo izvedel dramski igralec Anatol Štern. Predstava bo v prostorih Lavričeve knjižnice v Ajdovščini, na Cesti IV. prekomorske 1.

Nova premiera v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica

V četrtek, 9. februarja 2012, ob 20. uri bo v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica 6. uprizoritev v letošnji gledališki sezoni, in sicer premiera Stari ko zemlja, kakšnih petinštirideset, katere avtorica je mlada, a že mednarodno uveljavljena angleška dramatičarka Tamsin Oglesby. Stari ko zemlja, kakšnih petinštirideset je njena najnovejša igra, prvič izvedena predlansko leto v londonskem National Theatre. Vlada je ustanovila raziskovalno skupino, da bi ugotovila, kako naj se družba in država spoprimeta s problemom starajočega se prebivalstva in dosežeta tako zaželeno medgeneracijsko sožitje. In kot se rado zgodi, strastna želja po učinkovitosti strokovnjakom hudo daje iglo etičnega kompasa. Na drugi strani isti problem, vendar na zelo konkretni ravni, spoznava tudi čisto navadna družina: Lynina pozabljenost se čedalje jasneje kaže kot simptom neozdravljive bolezni, njena sestra Alice pa de in si zlomi kolk, njun brat Robbie s svojim obsesivno mladostnim videzom in vedenjem že bolj poudarja kot skriva znake staranja. Težka preizkušnja za generacijo otrok in vnukov, a tudi zanje, ki jim je usojeno od blizu spoznati in na lastni koži izkusiti blazne ideje vladnih ekspertov, utelešene v javnih ustanovah za socialno skrb. Jedka komedija se brez slepomišljenja sooča z našimi zadregami in strahovi ob staranju in starosti. Razgalja družbo, v kateri državni, trdosrčni pragmatizem po desni prehitve človečnost, in svoja vprašanja zastavlja ostro in naravnost. Postavljena je v prihodnost, a nikar se ne slepimo: sodeč po demografskih projekcijah bo ugotovitev, ki jo v besedilu izreče vladni uslužbenec ("delež prebivalstva, starejšega od šestdeset let, je dosegel osupljivih osemindeset odstotkov") čez eno generacijo že resničnost. Predstavo režira Vinko Moderndorfer, sodelovali so še prevajalec in lektor Srečko Fišer, scenograf Jože Logar, kostumografinja Barbara Stupica, skladatelj Mirko Vuksanović, oblikovalec svetlobe Samo Oblakar, oblikovalec videa Invida - Boris Dolenc in oblikovalec scenskih dodatkov Branko Drekonja. V predstavi igrajo Mira Lampe Vujičić, Teja Glažar, Milan Vodopivec, Marjuta Slamič, Maruša Kink, Andrej Zalesjak, Jože Hrovat, Vesna Vončina, Blaž Valič in Medea Novak.

tronske komunikacije pa je proti Pro Plusu končala že 35 postopkov zaradi raznih kršitev.

Spletke največjih konkurentov, RTV in Pro Plus

Tudi norveško podjetje Norkring je Slovenijo zapustilo zaradi nekonkurenčnih pogojev slovenskega tržišča. Platforma multipleks B za oddajanje digitalnega televizijskega signala, ki si ga je Norkring v Sloveniji pridobil s mednarodnim razpisom, bi morala namreč gostiti komercialne ponudnike. Platforma multipleksa A, ki pa je bila oddana RTV-ju po zakonu in brez razpisa, naj bi služila samo nacionalni hiši za čim bolj popolno opravljanje vloge javnega servisa. Skratka, multipleks A naj bi uporabljala RTVS za čim širšo ponudbo lastnih programov, vse ostale komercialne televizije pa naj bi uporabljale Norkringov multipleks B. To določajo evropske direktive. Ker pa ima slovenska zakonodaja številne luknje, jih je RTV izkoris-

tila in pod boljšimi pogoji ponudila storitve na multipleksu A tudi ostalim komercialnim televizijam. Posledica? Vse komercialne televizije, začevši z monopolistom Pro Plusom (Pop TV in Kanal A), so prestopile na nacionalni multipleks, edini gost na Norkringovem multipleksu pa je bil TV3. Zaradi navzkrižja slovenske zakonodaje, ki sporno potezo RTV dovoljuje, in evropskih direktiv, ki pobudo javnega radiotelevizijskega zavoda ne odobravajo, je Slovenija sedaj v predsodnem postopku pred Evropsko komisijo. A to danes nič ne pomaga: tudi če bi Evropa ugotovila, da je RTVS ukrepal v nasprotju z evropskimi direktivami, bi prejšnjega stanja ne mogli več vzpostaviti. Norkring se je klientelističnih povezav v Sloveniji naveličal in dokončno pozdravil Ljubljano. Slovenija pa si uspešno pridobiva sloves poslovno vse bolj neprijazne države.

Andrej Černič

GORICA Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje

Prva seja skupščine EZTS veliko obeta

Ustanovna skupščina EZTS. Levo: Franco Frattini (foto DPD)

V petek, 3. februarja, je v Ritterjevi dvorani Trgovinske zbornice v Gorici zelo slovesno potekala prva seja skupščine Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje EZTS "Območje občin: Comune di Gorizia, Mestna občina Nova Gorica in Občina Šempeter-Vrtojba". Člani skupščine, ki je najvišji organ EZTS, so za predsednika soglasno izvolili nekdanjega italijanskega ministra in poslanca Franca Frattinija, za podpredsednika pa mestnega svetnika Mestne občine Nova Gorica Roberta Goloba, ki se zaradi bolezni žal

ni mogel udeležiti seje. Imenovali so tudi nadzorni svet, ki ga sestavljajo Giulio Severo Tavella, Irena Uršič in Mara Petaros. V kratkem bodo po točno določenih kriterijih imenovali tudi direktorja. Dogodka se je udeležilo veliko uglednih gostov. Med drugimi so bili navzoči veleposlanik RS v Italiji Iztok Mirošič, generalna konzulka RS v Trstu Vlasta Valenčič Pelikan, Tatjana Renner iz Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, nekdanji župan MO Nova Gorica in poslanec Mirko Brulc, nekdanji župan občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič (slednja sta z občino Gorica začela postopke za ustanovitev združenja). Na italijanski strani so se dogodka med drugimi udeležili italijanska veleposlanica v RS Rossella Franchini Sherifis, goriška prefektnja Maria Augusta Marroso in predsednik goriške pokrajine Enrico Gherghetta. Ustanovno skupščino je uvedel goriški župan Ettore Romoli; izrazil je po-

sebnost zadovoljstvo nad zgodovinskim trenutkom, ki spet povezuje skupen goriški prostor. S tem EZTS-jem, ki je kot združenje občin prvo v EU, v Italiji in v Sloveniji, se je "rodilo prvo evropsko mesto". Z velikim navdušenjem sta to potrdila tudi župana Mestne občine Nova Gorica Matej Arčon in Občine Šempeter-Vrtojba Milan Turk. Izrazili so željo, da bi združenje EZTS čim prej postalo operativno in začelo pridobivati evropska sredstva za projekte skupnega pomena. Frattini je z jasnimi besedami poudaril pomen ustanovitve takega čezmejnega združenja, ki ima kot cilj konkretne in otipljive rezultate - na področju mobilnosti, energije in promocije teritorija - za izboljšanje kakovosti življenja ljudi na Goriškem. Napovedal je, da se bo skupščina vsaj na začetku prav za dosego teh ciljev pogostejše srečevala in da bodo zelo strogi pri uporabi sredstev. Tako, je dejal, bo EZTS lahko postal pravi vzor za vso Evropo. / DD

Mobilna telefonija

Nokia ostaja vodilna

Finska Nokia je v letu 2011 ostala vodilni proizvajalec mobilnih telefonov na svetu, vendar se ji je tržni delež še nekoliko zmanjšal, tako da ji je južnokorejski Samsung, ki je medtem svoj delež povečal, še bližje. Ameriški Apple pa se je lani zavihtel s petega na tretje mesto, kažejo podatki mednarodne analitske hiše IDC. Nokia je v celotnem letu 2011 po vsem svetu dobavila 417,1 milijona mobilnikov in s tem zasedla 27-odstotni delež. V letu prej je dobavila 453 milijonov mobilnikov

in s tem zasedla 32,6-odstoten tržni delež. Na drugem mestu je južnokorejski proizvajalec Samsung. Lani je dobavil 329,4 milijona mobilnih telefonov, kar

pomeni 21,3-odstoten delež svetovnega trga, na katerem je bilo v celotnem letu prodanih kar 1,5 milijarde mobilnikov. V letu 2010 je Samsungov delež znašal 20,1%. Še hitreje kot Samsung pa je rasel ameriški Apple. Z iphoni mu je uspelo svoj delež povečati s 3,4 na šest odstotkov, kar pomeni, da je lani prodal skupno 93,2 milijona mobilnikov. Sledila južnokorejski LG Electronics, ki se mu je delež zmanjšal z 8,4 na 5,7%, in kitajski ZTE. Leto je delež na svetovnem trgu mobilnikov povečal s 3,6% predlani na 4,3% lani. Na globalni ravni je bilo v letu 2011, kot omenjeno, prodanih dobrih 1,5 milijarde mobilnikov, kar glede na leto poprej predstavlja 11,1-odstotno rast.

Ad formandum predstavlja nove ponudbe izobraževanja

Raznolikost tečajev delovnega usposabljanja

V teh dneh so na Ad formandum predstavili novo ponudbo tečajev. K pogovoru smo povabili koordinatorko programov izobraževanja na vseh treh sedežih slovenskega zavoda.

Majda Klanjšček je koordinatorka programov goriškega sedeža, na zavodu je zaposlena 20 let, skozi katere je spremljala razvoj goriškega zavoda od ustanovitve samostojne goriške podružnice do današnje namestitve v KBCentru. Dolgo let je bil sedež zavoda v Križni ulici: tu sta se pravzaprav postopoma ojačila delovanje in prepoznavnost zavoda, ki se je okrepil pred približno desetimi leti z ureditvijo pisarn in učilnic na goriškem Korzu.

Anna Maria Milič je koordinatorka programov in delovanja sedeža Ad formanduma v Trstu. Na zavodu je zaposlena že 16 let: v službo je stopila kot profesorica francoščine in angleščine, postopoma je prevzela organizacijske funkcije in tako postala koordinatorka programov in odgovorna za sistem vodenja kakovosti v podjetju.

Marianna Bonini je koordinatorka programov in skrbi za delovanje špeterskega sedeža. Pred devetimi leti se je zaposlila na zavodu, ki je takrat odprl podružnico v Špetru z namenom, da zadosti potrebam izobraževanja v slovenskem jeziku za Beneške Slovence. Sedež zavoda je bil najprej v prostorih dvojezične šole, leta 2006 pa so si pisarne uredili v slovenskem kulturnem centru v Špetru.

Katere novosti prinaša novo leto?

Majda Klanjšček: Nova ponudba izobraževalnih programov se ujema z novo podobo Ad formanduma - novo spletno stranjo, novim pristopom k programom izobraževanja in usposabljanja. Ponudba izobraževalnih programov je zbrana v dveh katalogih, ki nosita ime Feel...Emotions in Meet...People in ki predstavljata našo novo ponudbo za tečaje s področja jezikov, računalništva, kuharstva in vrtnarstva.

Od kod ta naziva?

Anna Maria Milič: V katalogu Feel...Emotions smo zbrali tečaje, ki omogočajo, da udeleženci pridobijo večjo samozavest pri razumevanju in rabi tujega jezika, da z lahkoto uporabljajo nove tehnološke programe in obogatijo svoj poklicni zaklad z novim in

pa nudijo kulturno in osebno obogatitev, ki je lahko koristna tudi v poklicnem življenju, omogočajo nove izkušnje, so priložnost za nova srečanja, za sklepanje prijateljstev, za zabavo preko učenja: izobraževanje pomeni tudi druženje, vzpostavljanje novih stikov, odnosov in sodelovanja.

Na katere tečaje vpisujete?

Marianna Bonini: Znotraj kataloga Feel...Emotions smo jezikovne tečaje razdelili v tri makro skupine: Jeziki tvojih bližnjih, Mednarodni jeziki danes in Mednarodni jeziki jutri. Že potekajo vpisovanja na tečaje slovenščine, nemščine, angleščine na osnovni in nadaljevalni stopnji, francoščine in španščine na osnovni stopnji ter ruščine (osnovna in nadaljevalna stopnja). Poleg jezikov bomo izvedli tudi tečaj računalništva, in sicer osnove uporabe računalniške opreme. Anna Maria Milič: Katalog Meet...People predstavlja novost letošnjega leta in smiselno dopolnjuje ponudbo na področju tečajev kuharstva. V njem smo zbrali tečaje kuharstva, in sicer tečaje priprave sladice in oblikovanja tort (cake design), ter tudi tečaje vrtnarstva. Po večletni izkušnji smo ugotovili, da na-

ni zato, da lahko našo dejavnost sploh izvajamo. V zadnjem obdobju prihaja do krčenja javnega financiranja sistema izobraževanja, kar vpliva tudi na naše tradicionalno delovanje. V preteklosti smo ponujali tečaje jezikov in računalništva po zelo ugodnih cenah, sedaj to, žal, ni več aktual-

Majda Klanjšček

no. Prav zaradi tega smo oblikovali nove tržne oprijeme, s katerimi bomo naše proizvode in storitve ponujali tržišču. Zato so naši izobraževalni programi proti plačilu, ponujamo pa jih po ugodnih pogojih.

Poleg jezikov in računalništva se vaša ponudba širi tudi na druge sektorje.

Majda Klanjšček: Naš zavod izvaja izobraževalne programe, s katerimi prispeva k razvoju in

rasti posameznikov, podjetij in organizacij, ki delujejo na njem. Turizem in gostinstvo sta področji, na katerih imamo dolgoletne in bogate izkušnje. Zato smo se letos odločili, da dopolnimo našo ponudbo v tem segmentu s tečajem s področja marketinga, in sicer Marketinške strategije za promocijo teritorija. Gre za tečaj na podiplomski stopnji, ki je namenjen odraslim brezposelnim osebam z univerzitetno izobrazbo. Izvedenec v marketingu

Anna Maria Milič

raša zanimanje za tovrstne vsebine. Zato smo se odločili, da ponudimo nekaj kratkih tečajev, ki udeležencem omogočijo osebno izpopolnjevanje ob zabavi in sprostitvi.

Tečaji s področja jezikov in računalništva so programirani na vseh sedežih, medtem ko se tisti iz kataloga Meet...People izvajajo po večini v Trstu.

Kako poteka izobraževanje in komu je namenjeno?

Majda Klanjšček: Tečaji potekajo v večernih urah, po večini dvakrat tedensko. Namenjeni so vsem, ki se želijo izpopolniti, obogatiti svoj kulturni zalozaj ne glede na starost, izobrazbo ali delovne izkušnje. Izvajanje načrtovanih programov začnemo, ko dosežemo minimalno število prijavljenih udeležencev.

Ali je izobraževanje brezplačno?

Marianna Bonini: Za izvajanje naših programov črpamo sredstva iz sistema javnega financiranja izobraževanja preko razpisov, ki jih izdaja dežela Furlanija Julijska krajina, pri kateri smo akreditirani.

Marianna Bonini

uporabnim znanjem. Emotions, ker vsako novo znanje sproži edinstveno doživetje, ker izobraževanje omogoča rast in doživljanje novih izkušenj, poži vsakdanje življenje in delo, da smo usmerjeni v sedanji čas. Tečaji po katalogu Meet...People

analizira tržišče (izdelke, potrošnike, konkurenco), določi target potrošnikov in njihove potrebe ter segmentacijo porabnikov, opredeljuje najprimernejši marketing mix za doseganje izbrane ciljne skupine (kombinacija proizvodov, cen, distribucijskih kanalov in poslovne komunikacije). Poleg splošnih osnov bodo udeleženci tečaja imeli priložnost soočanja z operaterji, ki v našem prostoru skrbijo za razvoj in promocijo ozemlja in njegovih proizvodov. Predvideni sta dve izvedbi istega tečaja, ki bosta v Trstu in Gorici. Izbor kandidatov bo 13. februarja 2012. Tečaj predstavlja odlično možnost poklicne prekvalifikacije in specializacije v segmentih, ki so kljub krizi še vedno aktualni in zanimivi.

Za informacije v zvezi s kolektarjem predvidenih tečajev si lahko ogledate našo novo spletno stran www.adformandum.org (ki posluje sedaj v italijanščini). Poleg tega pa se lahko neposredno obrnete in nas obiščete na naših treh sedežih: v Trstu (ul. Ginnastica 72, tel. 040.566360, ts@adformandum.org), v Gorici (Korzo Verdi 51, tel. 0481.81826, go@adformandum.org) in v Špetru (ul. Alpe Adria 61, tel. 0432.727349, ud@adformandum.org).

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdscv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. februarja, ob 14. uri.

V varnem objemu pravega prijatelja Poj mi pesem ...

Poj mi pesem o prijatelju,
ki odpušča slabe dni...

Tako poje Vlado Kreslin v eni izmed svojih stoterih prelepih pesmi, ki so mi tako pri srcu ravno zato, ker je v njih polno resnične, tankočutne poezije. Ko sem pesem prvič poslušala, morda nisem v celoti dojela, kaj dejansko želi Kreslin s tem povedati. Še dolgo sem razmišljala o besedilu in prav ta refren o prijateljstvu mi je, odkar sem si zavrtila CD, ki sem ga za praznike prejela v dar (menda je šlo celo za reklamno sporočilo), ostal živo v spominu.

Danes jutraj, ko sem navsezgodaj poklicala starega prijatelja, mi je pesem prišla spet na misel in postalo mi je toplo pri srcu. Nekako tako, da bi najraje iztegnila roke preko kabla in s širokosrčnim objemom napolnila razdaljo, ki naju je ločevala. Zato da bi prijatelju, ki ga življenje vse bolj tepe, položila na ramo tisto varno, nežno in toplo roko, ki jo vsi tako močno in tako pogostokrat potrebujemo. In največkrat pogrešamo. In ravno zato obstajajo prijatelji, ki se nate spomnijo ravno v trenutku, ko ti je najbolj blizu. To so tisti prijatelji, ki so hudo, čeprav jih ni, tisti, s katerimi si se po dolgih razpravah tolikokrat pošteno skregal, s kateri

mi se dejansko nikoli ne strinjaš, ker je v resnici lepše, ko lahko pozno v noč poseđa ob kozarčku in si izmenjuješ mnenja in stališča... To so tisti prijatelji, katerim si neštetokrat, celo prevečkrat, rekel, danes me pusti pri miru, ker imam vsega dovolj. To so tisti prijatelji, ki so med redkimi imeli priložnost, da so te videli jeznega, žalostnega, v solzah, nemega pod težo brezupa ali čisto ponorelega od veselja. In s tabo delijo srečo in bolečino. Brez zavisti in brez privoščljivosti. To so tisti prijatelji, ki znajo potrpežljivo požreti besede nejevolje, ker vedo, da je življenje težko in človeku včasih res prekopi. ... To so tisti prijatelji, ki odpuščajo slabe dni.

Po značaju sem zelo odprte narave, pa čeprav me je življenje spremenilo in postajam, po vsaki težki izkušnji, bolj nezaupljiva do soljudi. Veliko služb sem menjala, delala na različnih področjih, pa tudi preselila sem se velikokrat, marsikdo bi rekel, da je bilo mojih selitev celo preveč. In medtem sem spoznala nešteto ljudi. Eni so šli mimo mojega vsakdana, ne da bi zapustili katerokoli sled, drugi so mi postali dobri znanci, morda sosedje ali sodelavci, imena nekaterih pa sem z zlatimi črkami zapisala v seznam prijateljev. Najdragocenejši sez-

nam. Prijateljstva sklepam vedno, tudi sedaj, ko sem že stopila v zrelo leta in nisem več najstniško zaupljiva in razposajena. Vseeno jih sklepam. Priznati pa moram, da, čeprav tudi na te ljudi veliko dam, ti prijatelji iz tako imenovanih zrelih let ne bodo nikoli enakovredni prijateljem iz otroštva in mladosti. Kajti ravno oni so tisti prijatelji, o katerih poje Kreslin.

Z nekaterimi ljudmi, ki sem jih zadnja leta spoznala, smo si v različnih odnosih, srečujemo se, razpravljamo, pomagamo, delimo ideje in izkušnje, morda smo si celo zelo podobni. A v našem odnosu je vendarle nekaj nedorečenega, nekaj komaj zaznavnega, nekaj tujega, nekoliko motečega... Ne vem, kaj je to, morda gre za trohico nezaupanja, za nepoznavanje, za nekaj, kar je nekoliko tuje, kar preprečuje, da bi bili skupaj popolnoma sproščeni. Ampak tako, da to komaj zaznavam. In vendarle si ne upam položiti glave na tole ramo in se izjokati, izjokati do dna, dokler ti popolnoma ne odleže in dokler ni rama mokra od solz. Morda je vzrok le to, da smo se spoznali v letih, ko smo redkokdaj resnični, odkriti, ko zaradi družbenih predpisov vedno nosimo masko. In je snamemo niti, ko si segamo v roko. Solze pa ostanemo skrite za pokrivalom. S prijatelji iz mladosti je drugače. Ravno pred dnevi sem obupano iskala nekoga, ki bi meni in možu razložil zakonske novosti glede upokojitve in povedal, ali je moj mož med tistimi petdeset ali šest-

deset tisoči srečneži, ki si bodo lahko v tem letu oddahnili. Ali pa nas čakajo huda leta brez službe in brez pokojnine. Pa sem zoprnega, mrzlega jutra na nabrežinskem trgu slučajno srečala prijatelja iz mladih let. Takoj je bilo toplo, kljub burji in mrazu, takoj je bilo lepo sredi objemov in smeha. In spominov... na razbito pločevino, na sanje o drugačni, boljši družbi, na tavanja po Benetijah, na vse prekrokane večere in na vse preglasne koncerte, na noči polne besed in načrtov. In šla sva še na kozarec, ki je zabrisal vsa dolga leta, celo desetletja, ko se nisva videla. Vez med nama je bila enako trdna kot tedaj, ko sva v kavbojkah guli pločnike Oberdankovega trga (v Trstu). Povedal mi je, da je pri patronatu, da ni problemov, prošnja za upokojeve je že čez nekaj dni romala na pristojni zavod INPS, moje življenje pa je napolnilo staro prijateljstvo, pa razgovori o družinah, o otrocih, celo o psih, kajti tudi to imava skupnega, ne da bi sploh vedela. Pri vsem tem pa je najlepši ti-

sti občutek sproščenosti, iskrenosti, ki je v današnjem življenju tako redek. Nasmeh, paket piškotov, kozarec vina, besede, pa rdečica na licih, ki končno zažarijo brez maske in brez prisile. To je prijateljstvo, o katerem poje Kreslin.

S takimi prijatelji smo včasih celo kruti, ravno zato, ker smo v odnosu z njimi ostali otroci, brez hlinjenja, brez zadržkov. Še zdaj mi je žal za dobrega prijatelja iz Trsta, pravzaprav je Goričan, ki stalno prihaja k nam na Kras, pa me vsakič najde utrujeno, nerazpoloženo in sredi tisočerihih nujnih opravkov. Morda zato, ker je ostal po duši otrok, poln navdušenja in človečnosti in je še edini med nami, ki prihaja na obisk, ne da bi se predhodno najvil po telefonu. Zadnjič je prišel, ko sem bila v kopalnici, kjer sem si barvala lase, in se je pač zadržal z mojem. Jaz pa sem bila za trenutek spet jezna, češ, ali ne znaš prej poklicati po telefonu, ali ne veš, da smo ljudje zaposleni. In potem mi je bilo tisočkrat žal, ker ga

seveda nisem objela, ker ni bilo tako, kot bi moralo biti, kot tedaj, ko sva v globoki noči pešala domov iz gledališča ali kinematografa. Tedaj, ko avtobusov ni bilo, avtomobila pa itak nisva imela. Prijatelj pa moje razpoloženje vsakič odpusti, ker je v njem še toliko otroške dobrotljivosti in iskrenosti, da ne pozna zamere. Ker je to tisti prijatelj, o katerem poje Kreslin.

Zdaj končno razumem tisto besedilo, zdaj vem, komu je namenjena pesem. Prijateljem iz mladih dni, prijateljem, ki ostanajo prijatelji za vedno, pa četudi minevajo leta, četudi se nikoli ne srečujemo in nam potem, ko se po dolgem času spet snidemo, z vso iskrenostjo ponudijo topel objem in podporo. To so tisti prijatelji, pred katerimi nas ni sram najbolj skritih čustev in pred katerimi lahko razgalimo srce. Saj smo pred toliko leti nešteto krat jokali v njihovem naročju in nas ni bilo nikoli sram solz, smeha, sanj, načrtov in ljubezni.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 99

"Ne verjamem sicer splošno razširjenemu mnenju, da morajo imeti tisti, ki se pogovarjajo, veliko skupnih stališč, če se hočejo plodno pogovarjati. Nasprotno, sam sem prepričan, da je debata veliko bolj plodna, če imajo posamezniki med sabo različna stališča in ozadja. Niti skupni jezik ni potreben za začetek debate: če ne bi bilo babilonskega stolpa, bi ga morali sami zgraditi", je v eni svojih filozofskih razprav zapisal avstrijski filozof, ki je sicer postal naturaliziran Britanec, živel pa je med letoma 1902 in 1994 in bil v času življenja priznana avtoriteta na področju govarjanja demokracije in svobode, velik nasprotnik vsake oblike totalitarizma. Danes mu priznavajo, da je po mladostnem navdušenju za marksizem in opustitvi le-tega, ker mu je postal preozek, ostal vse življenje zvest zagovarjanju socialnega liberalizma in ga dandanes tudi zaradi tega večkrat navajajo, ko je vsakomur od nas postalo jasno, da take vrste kapitalizem, kakršnega imamo danes, ne more več delovati brez potrebnih etičnih, socialnih in, da, tudi moralnih korektur. Finančna kriza je sicer razgalila nenasitno, pogoltno, uničujočo požrešnost velikih "playerjev-igralcev", požrešnost, ki ji danes še ni videti konca, a za zdaj se vsi še t. i. "veliki igralci" obnašajo, kot da bi verjeli, da lahko isti ljudje, ki so nas privedli na rob gospodarskega, finančnega, a ne samo tega propada, tudi rešijo isti sistem delovanja. Pa ne bom pisal o tem, kako neznosna in v nebo vpijoča krivica je dejstvo, da peščica ljudi lahko danes bogati na račun vseh ostalih, ker je to vsem na očeh. Samo okrog sebe je treba pogledati in se ne nehno spraševati, kaj sploh počnem tukaj. Bolj zanimiva se mi je zdela trditev Karla Popperja zato, ker preprosto, a jasno pove, da je različnost potrebna, tudi zaradi tega, ker je babilonski stolp, Babilon torej, danes simbol našega globaliziranega sveta, bolje, ker je simbol današnje prisilne globalizacije, saj je babilonski imperij imel v kali jasen načrt: ena kultura, ena omika, en jezik, en sam koncept življenja, totalitarizem torej. Sicer drugačen od poznanih totalitarizmov, a vedno totalitarizem. Vemo, kako se je v Babilonu končalo, Sveto pismo nam v zgodbi o babilonskem stolpu jasno pove, da je bil rezultat babilonskega stolpa paradoksalen, saj je nastopila zmeda, zmešnjava. Kot odpor proti principu babilonskega stolpa nastopijo torej zmešnjava, nered, nerazumevanje kot sad nezmožnosti sporazumevanja. Pa vendar bi vsem moralo biti jasno, da je različnost bogastvo, da je paleta barv v mavričnem loku nekaj neprecenljivega, da je manjkanje ene same barvne nianse v mavričnem loku našega vsakdanjika veliko ubožanje za vsakega posameznika in za vso družbo.

Če ostanem pri knjigi vseh knjig, bom dodal, da je že na samem začetku Svetega pisma zapisano, da je Bog ustvaril človeka po svoji podobi, a vendar je vsakega naredil drugačnega. Vsakdo je različen od drugega, vsi imamo lastno dostojanstvo pripadnosti človeštvu, vsi smo med seboj različni in prav v tem je lepota življenja. Zakaj to pišem?

Najverjetneje zato, ker sem v knjigi sedanjega italijanskega kardinala Gianfranca Ravasija Jutranje besede (Le parole del mattino), ki jo imam na nočni omarici in iz nje vsak večer preberem eno, dve razmišljanji, včasih tri, štiri, naletel na čudovito misel, ki jo je veliki italijanski teolog, predvsem pa odličen poznavalec sedanje družbe, kar msgr. Gianfranco Ravasi od nekdanj, je našel pri judovskem rabinu Jakobu Izaku iz Lublina. Znani judovski rabin je te besede pripovedoval pojskim Judom: "V vsakem človeku je nekaj dragocenega, česar ne najdete v nikomer drugem. Prav zato moramo spoštovati vsakogar zaradi kreposti, ki jih ima samo on in jih ni-

ma nihče drug!"

Različnost torej kot nasprotje nasilnemu poenotenju, enačenju za vsako ceno, različnost in lastna istovetnost kot nasprotje nasilni in prisiljeni globalizaciji današnjih dni!

Kaj ima to opraviti z mojim vsakdanjkom, me boste sedaj vprašali.

Veliko, zelo veliko.

Tudi sam sem, kot vsakdo izmed nas, ujet v oklepe in spone današnje globalizirane in globalizirajoče se družbe, ki prisega, po moje veliko bolj kot vse minule, zgolj na moč denarja, kapitala, ugleda za vsako ceno, ki pa vedno in le ter zgolj sloni na kapitalu. Kako težko je v našem času ugledati obraz sočloveka skozi maske ter koprene, ki jih je na naša lica samovoljno nadela današnja družba z umetno ustvarjenimi potrebami, zaradi katerih še svojega obraza nisemo več sposobni videti zjutraj v ogledalu, kaj šele, da bi bili zmožni videti nadih melanholične žalosti na obrazu sočloveka!

Sam imam rad knjige, sem zaradi tega večkrat tudi deležen posmeha, predvsem od tistih, "ki vejo" in se ne sprašujejo več: "Kaj sploh počnem tukaj?"

Knjige imam rad, ker mi pomagajo najti različne odtenke barv v življenju, ker mi pomagajo razumeti samega sebe, iskati ter poiskati odgovore na temeljna vprašanja, brez katerih moje življenje ne bi imelo smisla.

Kako žalostno se mi zdi, ko včasih tudi samega sebe zalotim pri miselnju, ki je danes postalo vodilo tega razdrobljenega, na tisoče majhnih delcev razpršenega "tekočega" sveta: "Carpe diem!", vodilu, ki je na Slovenskem prevedeno danes v meni precej nizke, tanke, plitev, da ne rečem vulgaren in omejujoč: "Uživaj!"

Bojim se tistih, ki imajo v žepu resnico in poznajo vse odgovore, raje stojim v vrsti tistih, ki iščejo in iščejo, vsak dan znova, vsak dan znova in vedno na enak in vedno na drugačen način. Ja, ponižno se postavljam v vrsto tistih, ki ne vejo, ki iščejo in iščejo odgovor na temeljno vprašanje: "kaj sploh počnem tukaj?"

In sem bil zato vesel, ko sem v Sobotni prilogi ljubljanskega Dela prebral dober intervju s prijateljem in danes najbolj uveljavljenim slovenskim pisateljem Dragom Jančarjem, ki je Vesni Milek na zadnje vprašanje: "Kaj pomeni Bog v današnjem svetu, izpraznjenem magije, sanj, barv"? takole odgovoril: "Nekaj, kar potrebujemo, brez česar ne moremo, če hočemo živeti kot ljudje, pa tudi če poskušamo razumeti, kaj sploh smo in kaj počnemo na tem planetu, ki blodi skozi vesolje. Ker ne vemo, kaj je za zvezdami. In kaj je bilo pred časom, ki ga poznamo. O času in prostoru vemo malo, v smisel svojega minljivega bivanja tipamo, tavamo. Lahko imamo vse znanje tega sveta, ampak na koncu se bomo vprašali, kar se vprašam, ko si star petnajst let, pogledaš zvezde v nočno nebo in se vprašam, kaj je tam onkraj. In ti povedo – druga osončja. Lepo. In kaj je za njimi? In ko človek pogleda v brezno prostora in časa svoje minljivosti, kaj je potem odgovor? Smo tukaj po naključju? In že sva pri teoloških razpravah. Obstaja nekaj, kar imenujemo Bog. Kakorkoli, za tega Boga obstajajo različni kulturni izrazi in religijski kodeksi. Maji so ga videli na čudne krvave načine, budisti na drug način, judje, kristjani in muslimani kot sporočilo iz knjige, naši predniki so ga videli kot oltarček v vaški cerkvi, nekdo ga vidi kot vprašanje o tem, kaj je onkraj, kaj je s časom in kaj s prostorom. In kaj je s človekom v njem? Ko mi bo kak znanstvenik – recimo fizik, kajti filozof si tega ne bo upal – dal odgovor, bom tudi jaz verjel, da je tisto, kar je ugotovil, tam, kjer je, in povedal, zakaj je, kjer je in kar je, namesto Boga. Potem mu bomo lahko dali drugo ime. Toda to bo samo sprememba imena".

Pogled na odbojarska igrišča

V deželnih ligah izstopa Olympia, ostali neuspešni

V odbojarskih prvenstvih smo na prelomu med prvim in drugim delom sezone. O Slogi Tabor smo dosledno pisali posebej in zagotovo še bomo, saj nadaljuje uspešne nastope v ugledni državni moški B2 ligi. Tokrat zato malce podrobneje o deželnih ligah, v katerih

veliko zmag in si mirno zagotovi rešitev v najvišji deželni ligi. Razigravanje v play-outu pa ostaja vselej skrajno neprijetna zadeva. V skupini za obstanek se pristale tudi vse moške zamejske postave v C ligi z izjemo odlične Olympie. Mladi Goričani so pravo presenečenje sezone, pod taktirko

na v centru Bratuž v Gorici tudi uspešno organizirala finalni četverboj deželnega pokala za tretjeligaše. Naslov je osvojil tržaški FerroAlluminio, gostitelji pa so se morali zadovoljiti s četrtim mestom.

Precej več sta si od te sezone dejala ostala dva bolj izkušena goriška predstavnika, sovodenjska Soča in štandreški Val, ki pa se bosta - tako kot po pričakovanjih tudi mlajša Slogina četa - odslej reševala v skupini za obstanek. Oboji so precej zaostali v uvodnem delu prvenstva, sočani pa so s časom le uredili svoje vrste in prišli do dodatne tekme za uvrstitev v play-off, v kateri pa so prejšnjo soboto doživeli v San Vitu usodni poraz s tesnim 3:2.

Za obstanek bosta tekmovala tudi naša četrtoligaša. V moški konkurenci se je prvi del že končal, Olympia kot "wild card" z ekipo šestnajstletnikov s petim mestom v skupini vsekakor ni razočarala, po pravilih pa tudi nazadovati ne more. Zaletove imajo v rednem delu še dve tekmi, vendar so skorajda že obsojene na play-out, v katerem se bodo morale potruditi za (v vsakem primeru dosegljivo) rešitev. Od njih je bilo glede na bogate izkušnje glavnine igralcev pričakovati mesto v zgornjem delu, dosedanjí neugoden razplet pa so nedvomno krojile tudi poškodbe. Ob delnem obračunu pred odločilnim delom sezone v raznih prvenstvih zato še ugotovitev, da se projekt Zalest s članskima vrstama tekmovalno doslej ni obnesel.

HC

meri moči sedem slovenskih šesterk. V moški in ženski C ligi se je končal prvi del tekmovanja, novice za naše gibanje v igri pod mrežo pa zato dejansko že obstajajo. Paradni konj projekta Zalest - na novo zasnovanega načrta o združevanju sil med ženskami, o katerem smo že obširno poročali - ni izpolnil primarnega cilja. Za tretjeligašice trenerja Marjetice smo namreč pričakovali preboj v skupino za napredovanje, kar se dekletom ni posrečilo. Priborile so si sicer pravico do dodatne odločilne tekme za uvrstitev v play-off, v kateri pa so doma zatajile in tako pustile prosto pot nasprotnicam čedajškega društva EstVolley. Zalest si bo tako moral reševati kožo v nevarni skupini za obstanek, v kateri ima vsekakor vse možnosti, da doseže

trenerja Jerončiča opravljajo odlično delo, zelo so napredovali in se zanesljivo uvrstili v končnico za napredovanje preko sijajnega drugega mesta v svoji skupini. Prvenstvo so zato dejansko že zmagali, mogoče niso (še) dovolj močni in izkušeni, da bi lahko do maja konkurirali za B2 ligo, vendar v play-offu bodo zagotovo skušali stopiti na prste prav vsakomur. Konec tedna je Olympia v telovadnici Mirka Špacapana

KOŠARKA

C1 liga: Coorle - Jadran 88:68
Tekme v deželnih ligah so preložili na kasnejši datum zaradi slabega vremena.

ODBOJKA

Moška B2 liga: Chioggia - Sloga Tabor 1:3
Ženska C liga: Zalest - EstVolley

Moška C liga - Deželni pokal: V telovadnici Mirka Špacapana v centru Bratuž v Gorici je

Olympia organizirala finalni četverboj deželnega pokala za tretjeligaše. Naslov je osvojil tržaški FerroAlluminio, domača Šesterka Olympia pa je zadelo končno četrto mesto.
Ženska D liga: Zalest - Codraipo 3:2
Moška D liga: Bluvolley - Olympia 3:0
NOGOMET
Vse tekme deželnih amaterskih prvenstev so zaradi slabega vremena preložili na 26. februar.

Podelitev nagrad Javnega sklada Republike Slovenije Zlato plaketo je prejel dr. Mirko Cuderman

Vsredo, 25. januarja 2012, je Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti podelil najvišja priznanja in s tem nagradil izjemne dosežke na področju kulturnih dejavnosti. Vest nas je še posebej razveselila, ker je zlato plaketo za življenjsko delo prejel tudi v našem zamejskem prostoru dobro znani duhovnik, muzikolog, zborovodja in profesor dr. Mirko Cuderman. To priznanje za njegovo delo na področju ljubiteljske zborovske kulture je, to lahko mirno rečemo, povsem zaslužen! Že med vojno je še kot najstnik v rojstni fari nadomestil organista, ki je bil deportiran, nato je vstopil v bogoslovje in se spet ukvarjal z glasbo. Bil je učenec Stanka Premrla. Po posvetitvi in enoletnem kaplanskem delu ga je ljubljanski nadškof poslal na Dunaj, da bi se glasbeno izobrazil.

Po diplomu leta 1960 se je vrnil v Ljubljano in začel svoje delovanje najprej v stolnici, kjer je leta 1969 postal regens chori; hkrati pa je predaval cerkveno glasbo na Teološki fakulteti. Leto prej je ustanovil zbor Consortium musicum, ki je večkrat nastopal tudi na Goriškem in je izvajal izredno zanimive programe, večkrat tudi zahtevna vokalno-instrumentalna dela svetovnih avtorjev, ki so prav po Cudermanovi zaslugi doživela v Sloveniji prve izvedbe. Podobno velja tudi za slovenske avtorje; tako je med drugim izvedel tudi zelo zanimivo latinsko mašo goriškega skladatelja dr. Jakončiča in opero Tolminski punt Ubalda Vrabca. S tem zborom je dr. Cuderman posnel kar 23 plošč, med njimi zelo uspešne božične ali Marijine pesmi, ki so jih razmnožili v več deset tisoč izvodih. Nekaj let je vodil

Komorni zbor RTV Slovenija, ob osamosvojitvi Slovenije pa je dal pobudo za ustanovitev Slovenskega komornega zbora, ki je edini profesionalni pevski zbor v Sloveniji, in postal njegov programski direktor in umetniški vodja. Za deset let, vse od leta 2000, pa je bil tudi umetniški vodja Slovenskega okteta. Največja zasluga letošnjega dobitnika zlote plakete JSKD je, da se je vedno zavzemal za oblikovanje kar se da zanimivih sporedov. To je počel z vsemi zbori in skupinami, ki jih je vodil. Tudi kot profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani, kjer je predaval zborovsko literaturo, izvajalsko prakso in dirigiranje, je vedno skrbel za temeljito seznanjanje slušateljev s svetovno, a tudi slovensko zborovsko literaturo. Zavzel se je tudi za ustanovitev oddelka za cerkveno glasbo.

Dr. Mirko Cuderman in Igor Teršar

Kot so izrecno poudarili ob podelitvi nagrad, sta njegova zasluga, da je s Slovenskim komornim zborom posnel zbirko *Musica sacra slovenica* na 30 zgoščenkah z več kot 600 skladbami ter *antologijo slovenske zborovske glasbe* na 56 zgoščenkah s 1250 skladbami, s čimer je ustvaril celovit, muzikološko utemeljen in avtentično izveden pregled slovenske sakralne in posvete zborovske glasbe.

Prav tako so poudarili, da "njegova brezkompromisna zavezanost najvišjim umetniškim standardom je pripeljala do izjemnih poustaviteljev, ki so navdihovale mnoge druge pou-

stvarjalce. Njegov prispevek na področju zborovske ter vokalno-instrumentalne glasbe je enkraten in nepovnljiv". Doktorju Mirku Cudermanu,

ki je vedno z veliko pozornostjo in posluhom za razmere in potrebe prihajal s svojim zborom Consortium musicum v naše zamejstvo ali na poletne seminare Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, naj zato ob tem lepem priznanju iz srca čestitamo in se z njim veselimo. S svojim delom nas je vse obogatil in nam dal doživeti veliko lepih trenutkov ob poslušanju svetovno znanih skladateljev ali del naših slovenskih ustvarjalcev, ki jih je v svojem več kot 60 let trajajočem delu rad in na vrhunski ravni poustvarjal z zbori, ki jih je vodil.

V dopolnitev vesti pa naj dodamo še, da so srebrne plakete

JSKD prejele nekatere osebnosti, ki so v zamejskem prostoru prav tako poznane in uveljavljene. Med temi je režiser Marjan Bevk za uspešno kulturno udejstvovanje doma in v zamejstvu, saj ga poznamo tudi kot zvestega sodelavca Beneškega gledališča, o katerem je naš list že pisal, naslednji nagradjenec za razvijanje kulturnega sodelovanja med Slovenci v zamejstvu je kulturni delavec iz Šentajne v Rožu Hanzi Weiss, Marija Ahačič Pollak pa je bila nagradjena za ustvarjalno in uspešno razvijanje vokalne glasbe zunaj matične domovine, Daliborka Podboy za ustvarjalno in pedagoško delo na področju sodobnega plesa in Josip Zupan za organizacijsko in pedagoško delo na področju kulturnih dejavnosti. Zlato znak JSKD za izjemne dosežke na področju literarne dejavnosti pa je šel Nataši Kramberger, avtorici romana Nebesa v robidah, s katerim je konec leta 2010 osvojila evropsko nagrado za književnost, ki jo podeljujejo Evropska komisija, Evropska federacija knjigotržcev, Svet evropskih pisateljev in Federacija evropskih založnikov.

M. T.

Naj živijo vse pisane identitete! Mar res ni Istra hkrati tudi del Primorske?

Pred kratkim je v PN odjeknila polemika o tem, ali je Istra hkrati del Primorske. Aldo Černigoj je dokazoval, da je, Emil Zonta pa je menil, da to ni res in da je umeščanje Istre v Primorsko napad na istrsko identiteto (PN, 20. 11. 2012). Zgodovinsko gledano, se je izraz Primorje, kot je nakazal Černigoj, prvič pojavil, ko je Avstrija sredi 19. stoletja ustanovila upravno-politično enoto Avstrijsko Primorje (Küstenland) s sedežem v Trstu, ki je poleg Trsta in njegovega širšega zaledja ter dela Goriške zajemala tudi Istro. Pojem Primorska, kot ga poznamo danes, pa se je prijel in utrdil, tudi v strokovni literaturi, po prvi svetovni vojni in obsega tiste dele slovenskega ozemlja, ki ga je okupirala Italija, torej tudi s Slovenci poseljen del Istre, h kateremu so po vojni pripadla tu-

di tri, takrat še pretežno italijanska obalna mesta, kar danes skupno predstavlja Slovensko Istro. Po vojni so bile primorske občine od Bovca do Pirana nekaj časa celo združene v upravno politično enoto Okraj Koper s sedežem v Kopru. Tudi cerkveno je bila v preteklosti Slovenska Istra vključena v tržaško-koprsko škofijo, torej v primorski prostor, kot je tudi danes celotna Primorska vključena v skupno koprsko škofijo. Toliko o zgodovinskih in upravno-političnih vidikih Primorske in Slovenske Istre. S tem, da se Slovenska Istra obravnava kot sestavni del Primorske, je nihče ne želi izbrisati z zemljevida, saj se o njej pišejo knjige in rišejo zemljevidi. Tudi ji nihče ne želi jemati njene identitete, kot je nihče ne jemlje Kraševcem, ko jih prišteva med

Primorce. Ima pač svojo specifičnost, ki jo, med ostalimi, določajo predvsem njena zgodovina, mediteranskost, silne migracije v daljni in bližnji preteklosti, ki so vse po vrsti puščale na njej svoj pečat, ter njena večnarodnost oz. dvojezičnost. Da ne govorim o epohalnih spremembah, ki jih je ta prostor doživel po priključitvi k svojemu naravnemu zaledju po

drugi svetovni vojni, kot npr.: izgradnja Luke in železnice, razvoj pomorstva, izjemna demografska rast s silovito spremembo sestava prebivalstva, pozidava obalnega prostora, ustanovitev slovenske univerze ob morju, razvoj kulture, športa, zlasti pomorskega, medijski razcvet idr. Slovenska Istra ima brez dvoma svoje posebnosti, vendar jih imajo tudi ostala področja Primorske (Kras, Vipavska dolina, Goriška, Brda, Posočje idr.). Ima pa primorski prostor tudi veliko skupnega kot npr.: bridke zgodovinske izkušnje z italijansko okupacijo; veliko epopejo protifašističnega odpora, predvojne in medvojne; mediteranske večje dela primorskega prostora v različnih njenih prvinah (urbanizem, arhitektura, flora...), sorodnost temperamenta, narečij, kulturnih vplivov in celo skupno himno, kot je na to opozoril Černigoj.

Sama človekova identiteta pa sestoji iz različnih oblik pripadnosti, in sicer: pripadnost narodu, državi, danes tudi že Evropi, pa veri, širšemu prostoru (Primorski) in ožjemu (Slovenski Istri, Krasu itn.), posebej rojstnemu kraju, pa tudi stanovskim in civilnodružbenim organizacijam... Vse te različne pripadnosti so pri ljudeh različno razporejene in različno močne. Pripadnost Istri je ena izmed njih. V odvisnosti od te raznolikosti naših identitet se prebivalci Istre tudi različno identificiramo. Priseljenci iz primorskega prostora se verjetno še vedno čutijo bolj Kraševce, Vipavce... kot pa Istrane in hkrati tudi Primorce in Slovence. Avtohtoni prebivalci se čutijo Istrane in večinoma tudi Primorce in Slovence. Priseljenci iz Buzeščine in Bujsčine se imajo za Istrijane in še kaj zraven. Priseljenci iz osrednje Slovenije se imajo še vedno za Štajerce, Dolenjce... in, seveda, Slovence. Pripadniki italijanske manjšine se identificirajo predvsem z Italijani, priseljenci iz nekdanjih jugoslovanskih republik pa se čutijo verjetno še vedno

Srbe, Bošnjake idr., kar je povsem naravno. Njihovi otroci, ki so se rodili tu, pa bodo poglani svoje korenine v Istri, kot je bil to primer s tistimi našimi predniki, ki so se pred stoletji naselili na tem prostoru. Na tej podlagi se tudi socialno povezujemo. Zonta npr. z notranjo Istro (Buzeščina, Bujsčina...), ker pač predstavlja ta prostor del njegovega socialnega okolja. Černigoj z notranjim primorskim svetom, ker ima tam sorodnike, sošolce, prijatelje itn. Jaz pa s Trstom in Gorico, ker je to del mojega socialnega okolja, saj sem se tam šolal, poznam vse živo na manjšinski sceni, že desetletja intenzivno sodelujem z manjšinskimi organizacijami, mediji ipd. Od Sočerge proti Pazinu in od Dragonje navzdol pa skoraj nikogar ne poznam, razen Zonte, Rakovca, Marušiča in morda še koga. Zato naj živijo in uspevajo vse te pisane identitete, z vsemi svojimi pripadnostmi vred, saj dajejo Slovenski Istri svoj poseben čar, in, kot kaže razvoj tega prostora, tudi izjemno ustvarjalni naboj.

Milan Gregorič

Ob dnevu kulture o kulturi srca Začnimo vzgajati sebe!

O kulturi spet veliko pišemo, poslušamo, bomo, govorimo, kot vsako leto ob kulturnem prazniku. Kot bi hoteli opravičiti povsod vidno dejstvo, da bi morala biti kultura del našega vsakdana, jo je pa povsod čedalje manj. Še posebej v medčloveških odnosih. Še vedno se spominjam, kako smo o kulturi razpravljali v šoli in pri dopisniškem krožku odgovarjali na vprašanja: "Kaj je kultura? Odgovori v dveh stavkih". In se prekalali in utemeljevali odgovore. In se kregali, ali je umetniška slika v galeriji bolj kulturna od grafita na šolskem zidu. Tako ali drugače smo vedno prišli do "kulturnega obnašanja". To je bila priljubljena tema vseh mojih učiteljev - na osnovni in srednji stopnji. Kot zelo radoveden otrok, ki je prevečkrat odprl usta, preden je dobro pomislil, kako bo zvenelo tisto, kar bo izrekel, sem bila pogosto deležna stavka: "Daj, kulturno se obnašaj"! Naštetem lahko cel kup primerov, ko sem s svojimi neposrednimi opazkami spravila v zadrego svoje starše, prizadela

svojo sestro, sošolke in prijateljice. In sem dobivala lekcijo za lekcijo. Da se je potem potrebno opravičiti. Da opravičilo včasih ni dovolj, ker tistega, kar si rekel, ne moreš vzeti kar tako nazaj. Točno vem, da sem dobila edini dve klofuti od svojega očeta zato, ker sem v navalu pubertetniške ilhte grdo, ampak res grdo, zakričala na mamo. In sem mu še danes hvaležna za vsako izmed njih. Ker sta manj boleli kot kasnejše zavedanje, kaj sem pravzaprav rekla... Med študijem socialne pedagogike smo se veliko ukvarjali z agresivnostjo, ustreznim in neustreznim izražanjem čustev, s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, s postavljanjem meja. Stvari, ki ne bi škodile nobenim prihodnjim staršem. V spominu mi je ostala neka zgodovinka, ki pripoveduje o fantiču, ki je, kadar se je razjezil, kričal in zmerjal vse okrog sebe. Oče mu je nekega dne naročil, naj gre, kadar bo spet čutil tako jezo, zabijati žebelje v visok plot na vrtu. Fant je ubogal. Najprej se je zdelo, da bo na plotu hitro zmanjkalo prostora, a so se fantičevi napadi besa manjšali. Ko je bil plot

vendarle poln žebeljev, mu je oče naročil, naj ob nevarnosti, da izbruhne, vzame klešče in žebelje izpulji. Za žebelji so ostale globoke luknje. Oče je fanta poučil: "Vidiš, kadar nekoga prizadenemo s svojimi besedami, zarijemo žebelj drugemu v srce. Kadar se opravičimo, ga izpulimo. A luknja ostane. Vsega se izbrisati ne da. Zato moramo paziti na svoj jezik". Dandanes zelo poudarjajo, kako moramo naučiti otroke, da znajo biti kritični, jasno povedati svoje mnenje, izraziti svoje hotenje, svoje potrebe in želje. Pozabljajo pa na dve pomembni stvari: da moraš to, o čemer naj bi kritično povedal svoje mnenje, najprej poslušati. In da moraš biti ob podajanju svojega mnenja prijazen, če ne rečem, usmiljen. Ker če kako velja, da "ne sodi o človeku, dokler nisi dva dneva hodil v njegove čevlji". To pa sta dva izpita, pri katerih preprosto pademo tudi odrasli. Mogoče ne tako pogosto v medosebnih odnosih, ko si zremo v oči, ampak ko se lahko skrivamo za vzdevki na spletnih forumih, postanemo zelo "korajžni", celo brezobzirni. Pred dobrimi sedmimi leti, v času svoje prve nosečnosti, sem prvič "zašla" na enega večjih spletnih portalov, kjer si starši iz-

menjujejo nasvete in mnenja glede vzgoje, primerne opreme, skratka malih skrivnosti starševskega vsakdana. Dobila sem veliko koristnih namigov, informacij, velikokrat sem se nasmejala ob zgodah in nezgodah drugih "sotrpink". Pred dnevi sem si rekla, da na tisto stran preprosto ne grem več. Kljub trudu moderatorjev se v vsaki drugi odprti temi, ob še tako nedolžnem vprašanju za pomoč - slej ko prej - začne medsebojno obkladanje, kdo dobro in kdo slabo vzgaja, da hujših zmerljivk raje niti ne ponavljam. Nekateri se sicer trudijo odgovarjati na zastavljena vprašanja, a se morajo prebijati skozi tak balast, da marsikatera oseba preprosto zapiše, da ji je žal, da je vprašala. Ko gre pa za komentiranje spletnih novic, se izlije toliko (seveda anonimne) gnojnice, da ostaneš brez besed. Res, da na spletu ne moreš govoriti o poslušnosti, ampak pri nekaterih žolčnih komentarjih ugotoviš, da komentirajoči še prebral dobro ni tistega, da ona sama ne zna, ali kaj?! "O, ne, jaz se vedno rada pustim pocrklat..."

pa imaš kakšne druge namene. Če prijaznost sprejmeš, si slabši. Ne v mojem slovarju. In po svojih najboljših močeh se bom potrudila, da tudi v slovarju mojih otrok ne. Še vedno se smejim, ko pomislim na dogodek na bližnji črpalki. Ob prihodu iz službe sem šla "odžejat" svojega jeklenega konjička. Utrujena in zamišljena se nisem še dobro spravila iz avta, ko je

"sem mu odvrnila. In sva potem še malo poklepetala in oba dobre volje šla narazen. Še utrujenost me je malo minila, da sem veliko boljše volje stopila skozi vrata domače hiše. Glede tega pa, kakšna sem bila kot otrok, je pa tako, da se vse vrača in vse plača. Tudi sama imam radovedne in jezikave otroke, ki zinejo prej, preden pomislijo... In sem se že nekajkrat hotela vdreti v zemljo od sramu zaradi kakšne opazke. Zadnjič sem se zalotila, kako hčerko šolam: "Bodi prijazna do svojega brata"! In je zavila z očmi. Ob drugi priložnosti je bila priča pričkanju med mano in možem in je vmes dodala, "da ni lepo, da nisva bolj prijazna". Tokrat je bila njena otroška iskrenost popolnoma na mestu. Spravila naju je v zadrego, ampak hkrati sva bila ponosna, ker razumemo, kaj ji hočeva povedati. In da bo znala to živeti tudi izven naše družine. Ker če želimo vrniti nekaj več kulturnega obnašanja v ta naš ljubi nori svet, moramo začeti doma.

Alenka Hvalica

